



STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 42 · 4. februar
Sesjonen 2025–2026

Møte onsdag den 4. februar 2026 kl. 10

President: Masud Ghara khani

Dagsorden (nr. 42):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:06]: Representantene Tone Wilhelmsen Trøen og Ine Eriksen Søreide, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Trygve Slagsvold Vedum vil framsette et representantforslag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:00:23]: På vegne av representanten Bengt Fasteraune og meg selv fremmer jeg et representantforslag om å ta i bruk Haslemoen som midlertidig supplement for å øke utdanningskapasiteten ved rekruttutdanningen på Terningmoen.

Presidenten [10:00:37]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:44]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:00:44]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Terje Aasland og Tore Onshuus Sandvik vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Himanshu Gulati.

Himanshu Gulati (FrP) [10:01:06]: Fire år har gått siden Russland på brutalt vis angrep Ukraina i en fullskalainvasjon, en krig på vårt eget kontinent. Krigen har vist oss hvor viktig det er for Norge å investere mer i forsvar, bygge ut produksjonskapasitet, ta i bruk ny teknologi, samarbeide med allierte og innta en helt annen holdning til beredskap. Selv om det nå har gått fire år siden denne vekkeren, har likevel for lite skjedd. Det har riktignok kommet mer penger, noe vi alle er enig i, og som er bra, men vi kjemper fortsatt en kamp mot handlingslammelse og byråkratiske prosesser. Vi har sett innsigelsler som stopper skytebaner og skytetårn i flere år. Vi ser at alliertes feltrasjoner har stått fast i tollen i et års tid, og vi har nå sett en toårig forsinkelse i opprettelsen av den nye marinejegerbasen for både Norge og allierte i Ramsund.

Jeg kunne dessverre nevnt mange flere eksempler på at Forsvaret ikke bare kjemper en kamp mot ytre fiender, men også en kamp mot byråkratiet innad i lan-

det. Jeg ønsker derfor å spørre forsvarsministeren om hvilke tiltak som er gjort for å kutte ut unødvendige byråkratiske prosesser og innsigelsler for å forkorte tidsbruken for nødvendige tillatelser og forenkle ulike regler, slik at Forsvaret raskere og mer handlekraftig kan få tilgang til det de trenger for å ruste opp norsk beredskap og stridsevne i det som må kalles den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen i nyere tid.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:02:35]: Regjeringen jobber for at Forsvaret kan ansette flere folk raskere. Eksempelvis er det i 2026 avsatt 1,3 mrd. kr til videre oppbemanning, og det settes av 0,5 mrd. kr til Forsvaret for oppfølging av tiltak til lønns- og insentivprosjektet. Dårlig bygningsmasse blir oppgradert, sånn at de ansattes og vernepliktiges boforhold bedres. I tillegg bygges det mye nytt. Det er inngått en strategisk samarbeidsavtale med Storbritannia om anskaffelse av fre-gatter, og det er inngått avtale om å kjøpe ytterligere to ubåter. Det er besluttet å anskaffe langtrekkende presisjonsild til Hæren fra Sør-Korea, og regjeringen har gjennomført flere tiltak for å øke tempoet i anskaffelsesprosessene. Ett av dem er heving av terskelverdien for når prosjektene må framlegges for Stortingets godkjenning, og grenser for materiellprosjektet er hevet fra 500 mill. kr til 1 mrd. kr. Det anskaffes mer likt materiell og samarbeides mer med andre nasjoner for bl.a. å effektivisere vedlikeholdsprosesser og forbedre avtaler. Regjeringen har bidratt til økt produksjonskapasitet gjennom tilskudd, kontrahering og forhåndsbestillinger. Kongsberg Defence and Aerospace, Nammo og Chemring Nobel har flere pågående prosjekter for kapasitetsutvidelse der staten bidrar med finansiering. Det er etablert et veikart for økt produksjonskapasitet for forsvarsindustrien, med utstrakt samarbeid med andre departementer og industrien.

Oppbygging av Forsvaret går med rekordfart, takket være et enstemmig storting, gode bevilgninger og ikke minst veldig dyktige ansatte i Forsvaret og etatene som jobber opp mot Forsvaret. Nå er vi inne i Totalforsvarsåret 2026, hvor vi også får med hele samfunnet på å bygge opp totalforsvaret, som er helt avgjørende for å trygge Norge. I tillegg til det bruker vi Forsvarets ressurser til å omsette 70 mrd. kr i militær støtte til Ukraina, der Forsvaret bidrar tungt med logistikk, opplæring og annet. Ett år inn i langtidsplanen har vi kommet lenger enn vi gjorde på ti år før.

Himanshu Gulati (FrP) [10:04:37]: Det er en viktig liste fra forsvarsministeren, og både Fremskrittspartiet og mange partier i denne salen har støttet de tiltakene, men svaret bærer nok også preg av at listen ble skrevet før forsvarsministeren hørte spørsmålet, for spørsmålet mitt var: Hvilke regler, innsigelsesprosesser og andre

byråkratiske prosesser er forenklet og kuttet ned for å sørge for at vi ikke skal ha de forsinkelsene og den unødvendige byråkratiske tidsbruken som vi dessverre ser på ulike områder i Norge når vi prøver å ruste opp Forsvaret og få fortgang i forsvarsindustrien? Noen av de eksemplene jeg nevnte, er at det tar lang tid å få tillatelser til skytebaner og skytefelt, og at feltrasjoner står fast i tollen. Hvilke forenklinger og kutt i byråkratiske prosesser har man foretatt for å få fortgang i slike prosesser?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:05:36]: Mange av de lovene og reglene som representanten henviser til, ligger under andre statsråders konstitusjonelle ansvar. De har forsvarsministeren ikke anledning til å endre på rekordtid, men som forsvarsminister vil jeg gjenta: Vi har gjennomført flere tiltak for å øke tempoet i anskaffelsesprosessene. Det er en viktig del av å kutte byråkratisk sendrektighet. Vi har revidert anskaffelsesregelverket for forsvarssektoren. Det ble iverksatt 1. januar 2026. Vi har gått inn i de tilfellene som representanten Gulati nevnte, og løst dem. Det også en viktig del av det å holde tempoet oppe. Vi vil fortsatt komme til å støte mot lover og regler framover der flere hensyn skal tas. Ikke minst vet vi, når Chemring Nobel skal bygge ny sprengstoffabrikk, at vi er avhengig av det. Nå går det ut i en planprosess som skal ut på offentlig høring. Da vil mange ha meninger og innspill som vi må hensynta. Vi må også følge lover og regler når vi skal bygge Forsvaret.

Guri Melby (V) [10:06:52]: Temaet er hvordan vi skal ruste opp forsvaret vårt for en mer usikker verden. Denne uken kunne VG fortelle at regjeringen vurderer å gjøre som Rødt og MDG har tatt til orde for, nemlig å anskaffe én fregatt mindre enn det Stortinget har bestemt.

Jeg er bekymret for at vi nå skal snu 180 grader i forsvarspolitikken og gå tilbake på ambisjonen om å være garantist for at Forsvarsløftet gjennomføres. I tillegg til å ville anskaffe færre enn fem fregatter kunne vi i Forsvarets forum lese at statsråden jobber med en nedskalert versjon av langtidsplanen. Venstre har ventet lenge på diskusjonen om hvordan vi skal oppdatere langtidsplanen, men for oss handler det om at den må oppdateres slik at vi får et sterkere og mer moderne forsvar av landet, ikke for å få et svakere forsvar. I nevnte sak om fregattanskaffelsen sier forsker Tor Ivar Strømmen at hvis vi går ned i antall og anskaffer tre fregatter, vil vi i beste fall ha to tilgjengelige til enhver tid, og da vil vi ikke være i stand til å bidra til antiubåtkrigføring i Norskehavet.

Mitt spørsmål til statsråden er om han er uenig med forsker Strømmen. Og hvis ikke: Mener han at Norge ikke trenger evne til å etterforsyne og bidra til forsterk-

ninger til Norge og Norden med tanke på antiubåtkrigføring?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:07:58]: Vi har gjennom flere møter med utenriks- og forsvarskomiteen allerede startet arbeidet med rebalansering av planen. Ting har blitt dyrere, vi har en enorm teknologisk utvikling, og vi vil få et byrdeskifte fordi USA har bedt Europa om å ta større ansvar, og vi må ta det raskere. Vi vet at situasjonen rundt oss har blitt farligere, så vi må framskynde en del prosjekter for å gjøre Forsvaret klart tidligere enn før. Derfor har vi en rebalanseringsprosess som må skje innenfor ansvarlige økonomiske rammer. Det er en krevende prosess som vi ønsker å involvere hele Stortinget i, for det er viktig at vi beholder den brede enigheten.

Vi forholder oss til den vedtatte langtidsplanen, og der er det vedtatt at vi skal anskaffe inntil seks fregatter. Det er også det som står i forsvarsavtalen og anskaffelsesavtalen med Storbritannia – inntil seks fregatter. Så må den videre prosessen med rebalansering gå sin gang, og det vil være krevende. Vi står oppe i mange dilemmaer, og der må alle være med og ta ansvar. Vi får ta den diskusjonen når regjeringen legger fram forslaget.

Guri Melby (V) [10:09:01]: Takk for svaret.

Jeg er glad for at statsråden er tydelig på at det ikke er noen idé nå om å senke ambisjonsnivået. Jeg oppfatter svaret dit hen at man opprettholder satsingen på seks fregatter. Det var jo en viktig hovedprioritet, slik jeg ser det, i langtidsplanen å prioritere det maritime og å prioritere innsatsen mot nord. Det er vel ingenting som har skjedd i det sikkerhetspolitiske bildet de siste månedene som tilsier at en slik satsing er feil – heller tvert imot er behovet for det forsterket. Så spørsmålet mitt er egentlig om statsråden fortsatt står ved den prioriteringen som forsvarskommisjonen var veldig tydelig på, og som også langtidsplanen var veldig tydelig på, at den maritime satsingen er hovedprioritet nummer én i gjennomføringen av forsvarsplanen.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:09:50]: Den dimensjonerende trusselen mot Norge og NATO er Russland. Russland bygger opp voldsomme kapasiteter på Kolahalvøya, tross enorme tap på slagmarken i Ukraina. Det handler om nye fregatter som innføres, det handler om nye multirolleubåter som kan true kritisk infrastruktur på store havdyp, det handler om strategiske ubåter, og det handler om angrepsubåter som nå også bærer kryssermissiler med kjernevåpen.

Flåteplanen er Norges viktigste sikkerhetsgaranti. Ubåtjakt og antiubåtarbeid er fortsatt det viktigste vi gjør sammen med nære allierte. Det er også det som knytter USA tett til Norge. Det er det som gjør at vi nå

inngår et strategisk samarbeid med Storbritannia, og som også er en viktig del av en garderingsstrategi. Vi ønsker å bygge en felles antiubåtflåte sammen med Storbritannia – samme fregatter, vedlikehold og utdanning, og kanskje også seile sammen på hverandres skip. Det er fortsatt ambisjonen. Det som foregår i Arktis og i Norskehavet, er viktigst for Norge.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [10:11:08]: Luftforsvaret prioriterer nå store midler til P-8 og F-35. Det ryktes imidlertid at det nå ikke er tilstrekkelig med midler til trening, øving og utdanning, og at man da flytter midler fra drift til investering. Kan statsråden informere om det stemmer at det ikke lenger er penger til å trene på luftvern etter vinterøvelsen i 2026, og vil denne prioriteringen eventuelt føre til redusert helikopterstøtte til Hæren?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:11:39]: Det er stor aktivitet i Forsvaret innenfor alle forsvarsgrenene, og vi opprettholder trenings- og øvingsnivået. Det er helt klart at det er viktig med et beredskapsklart og godt trent forsvar med dagens sikkerhetspolitiske situasjon, men i langtidsplanen la vi opp til det aktivitetsnivået som var foreslått i de militærfaglige anbefalingene. Vi har stor kapasitet til fortsatt å trene og øve innenfor alle grenene, men det er også en balanse når det gjelder å fylle lager. Alle må holde sine budsjetter. Forsvaret vurderer kontinuerlig behovet for øving og trening av hele strukturen, men vi må også veie det mot forsvarlig ressursbruk og prioriteringer. Det er veldig ressurskrevende for både personell og materiell å øve og trene, og avdelingene må tilpasse aktivitetsnivået til tilgjengelige midler.

Mitt mål er at Forsvaret skal finne den beste måten å oppnå sine mål på. Så må jeg se nærmere på det representanten Kolbjørnsen kom inn på her. Jeg er ikke kjent med de detaljene.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [10:12:39]: Takk til statsråden for svaret på spørsmålet mitt. Det er godt at han kan gå tilbake og se mer på detaljene. Vi bruker nå 2 pst. av bruttonasjonalproduktet på Forsvaret, og 1,5 pst. går til Ukraina. Vi burde egentlig ha brukt 3,5 pst. på det norske forsvaret.

Over til en helt annen utfordring. Forsvarets forum roper varsku om utstyrsmangel i Forsvaret. De melder om avbrutt øvingsaktivitet, reduserte treningsmuligheter og bekymringer for soldatenes helse og sikkerhet. Avdelinger skal ha manglet nødvendig bekledning kort tid før rekruttene skulle på plass. Spørsmålet til statsråden er: Kan dette skyldes manglende rammeavtaler, som jeg har hørt at det har vært problemer med? Og vil alle

som kommer inn til tjeneste, nå ha den tilgangen de trenger på klær og utstyr?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:13:25]: Vi får innimellom tilbakemeldinger om at det kan være utstyrsmangel på enkelte avdelinger knyttet til størrelse og skift. Ikke minst har vi fått tilbakemeldinger fra Heimevernet på det.

Vi er i en oppbyggingsfase av Forsvaret. Vi har bygd ned Forsvaret i flere tiår. Langtidsplanen har et langt perspektiv. Det vi gjør nå, er å bygge opp kapasiteten i hele Forsvaret. På enkelte områder er vi ennå ikke i mål, men jeg kan forsikre representanten Kolbjørnsen om at det jobbes nøye med alle mangler som meldes inn, og vi tilfører nye ressurser. Samtidig er det viktig å finne balansen mellom øving, trening og utstyr. Vi må fylle lager, og vi må kjøpe nok utstyr, men vi må samtidig få trent soldatene. Det er dilemmaer man står i hver dag. Derfor er det viktig å fylle opp Forsvaret med de ressursene som ligger i langtidsplanen, men vi må også sørge for at vi har ressurser til å ta imot. Da må det bygges kaserner, det må bygges utdanningskapasitet, og lager må selvsagt også fylles opp. Det er en viktig del av det vi nå må gjøre for å bli klare tidligere enn før.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:14:36]: Norge er som kjent NATOs øyne i nord. I den sammenhengen er oppbyggingen av Forsvarets spesialstyrker og deres samarbeid med allierte en viktig del av Norges fortrinn i nord. Den nye basen for norske og allierte spesialstyrker i Ramsund skulle være operativ i 2026, men er nå to år forsinket. Det er en skandale – intet mindre.

Derfor ønsker jeg at forsvarsministeren kan redegjøre for hva som er status på etableringen av den planlagte SOTG-basen, altså Special Operation Task Group, i Ramsund – når den vil være operativ, og når den vil være fullt oppsatt.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:15:23]: SOTG-en i Ramsund er under oppbygging og vil etableres innen utgangen av 2026. Som representanten helt riktig sier, er den forsinket i forhold til den opprinnelige planen om å oppnå full operativ evne innen utgangen av 2026. Når alle innsatsfaktorene kommer på plass og avdelingen får øvd og trent tilstrekkelig, vil den operative evnen gradvis øke. Den nye innsatsskvadronen vil øke Forsvarets operative evne og ivareta et økende nasjonalt og alliert behov for spesialstyrker i nordområdene. Skvadronen vil også bidra til å oppfylle NATOs kapabilitetsmål for Norge.

Mange av de nødvendige tiltakene i forbindelse med infrastruktur er igangsatt, herunder ferdigstillingen av 50 nye kvarter innen utgangen av 2026, og det vil fortløpende bidra til å bedre den operative evnen for

den nye skvadronen i Ramsund. Vi er i ferd med å bygge opp Ramsund orlogsstasjon som Sjøforsvarets base i Nord-Norge. I tillegg til etableringen av SOTG legger vi til rette for økt kapasitet for alliert trening, øving og operasjoner, og basen vil også tilpasses ny fartøysstruktur for Sjøforsvaret.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:16:25]: Som kjent er ubåter en av Norges og NATOs viktigste kapasiteter. Ubåtbasen Olavsvern utenfor Tromsø kostet i sin tid NATO og norske skattebetalere over 4 mrd. kr å bygge opp, men den ble solgt av Stoltenberg II-regjeringen for 38 mill. kr. Det er blant de svært ukloke vedtakene Stortinget har vært med på å fatte i forbindelse med nedbyggingen av norsk forsvar. Behovet for igjen å ta Olavsvern i bruk i militært øyemed er absolutt til stede, og nødvendig for å styrke vår tilstedeværelse i nord.

Vurderer regjeringen å ta fasilitetene i Olavsvern i bruk igjen, eller må Stortinget hjelpe regjeringen med å fatte et slikt vedtak?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:17:23]: Tilrettelegging for mottak av allierte styrker i krise og krig er en sentral del av norsk sikkerhetspolitikk, som det helt riktig påpekes. Siden mai 2021 har Grøtsund havn ved Tromsø fungert som anløpshavn for allierte reaktordrevne fartøyer som har behov for å gå til kai i Nord-Norge. Samarbeidet mellom Tromsø kommune og amerikanske myndigheter fungerer godt. Allierte nasjoner benytter tidvis Olavsvern som forlegning og lager ved øving og trening, og ved kailigge for fartøyer som ikke er reaktordrevne.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det naturlig å se nærmere på behovet for allierte havneanløp i Nord-Norge, i tråd med Stortingets føringer. Dette arbeidet pågår og ses også i sammenheng med prosessen med å vurdere videreutvikling og reprioriteringer i langtidsplanen for Forsvaret. Regjeringen planlegger å komme tilbake til Stortinget med saken i løpet av våren.

Presidenten [10:18:14]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Aleksander Stokkebo (H) [10:18:29]: Høyres mål er klart: Vi jobber for lavere strømpriser for folk og næringsliv, ren og rimelig kraft til industrien og kostnadseffektive utslippskutt. Skal vi få til det, trenger vi mer nett og kraft, men dessverre har regjeringen brukt de siste årene til å detonere flere skattebomber mot fornybar kraft, som har skapt stor politisk risiko og stoppet utbygginger. I kombinasjon med den rotete innføringen av grunnrenteskatt på havbruk har politisk risiko for alvor blitt et tema for dem som vurderer å investere i Norge. Ved brått å innføre nye skatter, midlertidige

skatter og skatter med tilbakevirkende kraft har Støre-regjeringen vist en fullstendig mangel på forståelse for kraftbransjen og for verdiskapingen og har svekket tilliten næringslivet har til norske myndigheter. Det har gått kraftig ut over investeringer i kraft, noe som har gjort utslippskuttene dyrere og styrt Norge mot fortsatt høye strømpriser.

Vi hører nå jevnlig om bedrifter landet rundt som står i kø for tilgang på kraft og nett. Resultatene i kraftutbyggingen taler for seg selv. Støre-regjeringen har med sin manglende gjennomføringsevne kun gitt konsesjon til 0,7 TWh ny kraft. Til sammenligning ga Høyre i regjering konsesjon til over 20 TWh, altså nesten 30 ganger så mye. Er statsråden imponert over regjeringens resultater, der det de fire siste årene knapt er gitt konsesjon til ny kraft?

Statsråd Terje Aasland [10:20:24]: Energiministeren er svært tilfreds med at vi har gjort betydelige tiltak for å få bygd ut nettet raskere enn det som noen gang har vært gjort tidligere. Det er gjort betydelige forenklingsprosesser. En har flyttet vedtaksmyndighet fra Kongen i statsråd til NVE direkte. En har gjort om på en del konsekvensutredninger og prosesser knyttet til det, bl.a. ekstern kvalitetssikring. En har lagt et veldig trygt grunnlag for at man kan investere i både vannkraft og oppgradering av vannkraft, og også lagt en tydelig og god ramme rundt vindkraftinvesteringene i tiden framover. Vi har gjort mer på fire år enn det høyre-regjeringen gjorde på åtte år når det gjelder å få på plass mer fornybar kraft i det norske kraftsystemet, og det er en prioritert oppgave.

Jeg deler ambisjonene til Høyre om at vi må få på plass mer kraft, enda raskere utbygging av nett og sørge for at vi har stabilitet og forutsigbarhet rundt kraftprisene i tiden framover. Det legger regjeringen godt til rette for. Vi ser nå at konsesjonssøknadene inn til NVE tar seg opp betydelig. Det er bl.a. nå 2 500 MW i oppgraderinger og investeringer i vannkraften vår, som vil bety veldig mye i tiden framover. Det ligger også mye solkraft til behandling i NVE. Så vi har en god prosess for å svare ut slik at vi skal få mer kraft inn i systemet og raskere nettutbygginger. Dessverre må vi erkjenne at utbygging av kraftnettet vårt har vært et politisk forsømt område gjennom altfor mange år, og ikke minst de åtte årene hvor høyre-regjeringen styrte landet.

Aleksander Stokkebo (H) [10:22:13]: Jeg hører mange ord, men resultatene uteblir – 0,7 TWh er knapt noe. Høyre fikk konkrete resultater og ga konsesjon til 15 ganger så mye kraft hvert eneste år. Høyre heier også på ren norsk vannkraft, hvor vi ga konsesjon til om lag 8 TWh. I tillegg la vi om skattesystemet for å gjøre det mer attraktivt å oppgradere vannkraften, noe som utløste in-

vesteringsplaner på 35 mrd. kr. Men så kom Støre-regjeringen, og i det øyeblikket man brått innførte et høyprisbidrag, ble mange av planene lagt tilbake i skuffen.

Dette viser hvordan regjeringens uforutsigbarhet i praksis gir oss mindre kraft og høyere strømpriser. Den gangen er det de små vannkraftverkene som får gjennomgå, med forslag om høyere skatter.

Når vi vet at det er mangel på kraft, hvorfor skaper regjeringen nok en gang nye skatteendringer som får utbyggingen til å stoppe opp?

Statsråd Terje Aasland [10:23:18]: Jeg tror det er viktig at Stortinget realitetsorienterer seg om hva som var utgangspunktet da vi overtok regjeringskontorene. Da var kraftprisene på vei rett opp. Det var ingen store, vesentlige konsesjonssøknader i NVE. Det var ikke noe tempo i utbyggingen av kraftnettet, men behovet var skrikende allerede da.

Vi har tatt tak i nettopp de utfordringene. Vi har forenklet konsesjonssystemet for utbygging av nett. De fleste blir nå godkjent i et hurtigspor, med avgjørelse veldig kort tid etter at søknaden er levert, og vi ser at det kommer inn ønsker om å utvikle mer kraftproduksjon.

Når det gjelder forslaget om grunnrenteskatt som vi sendte på høring i tilknytning til småkraft, mener vi det var rimelig. Det er en problemstilling at man har skatteposisjoneringer rundt 10 MW, og vi ønsket å gjennomføre den høringen for nettopp å få kunnskap om hvordan dette slår ut. Vi må i hvert fall ha et blikk for at skatte tilpasningene faktisk skjer i småkraftutbyggingen.

Aleksander Stokkebo (H) [10:24:25]: Igjen: Resultatene taler for seg selv. Det er knapt blitt gitt konsesjon til noe ny kraft under denne regjeringen. Vi ga 15 ganger så mange konsesjoner hvert eneste år, og de resultatene taler for seg selv. Skal vi få ned strømprisene, trenger vi mer kraft, men regjeringen har dessverre ikke hatt gjennomføringsevne til å få det til å skje. Derfor tar Høyre ansvar i småkraftsaken og vil om kort tid formelt vedta at det ikke skal innføres grunnrenteskatt på småkraft, nettopp fordi vi er opptatt av å få i gang flere utbygginger og stoppe regjeringens uforutsigbarhet og politiske risiko. Vi har flere ganger forsøkt å få et tydelig svar fra regjeringen i denne saken uten å lykkes. Jeg vil derfor spørre igjen, og jeg ber om et klart ja eller nei: Kan statsråden forsikre om at regjeringen vil respektere et stortingsvedtak, og at regjeringen derfor i innværende stortingsperiode ikke vil, verken nå eller senere, foreslå grunnrenteskatt på småkraft?

Statsråd Terje Aasland [10:25:31]: Regjeringen forholder seg til de vedtak som til enhver tid fattes i Stortinget, om de er gode eller dårlige. Spesielt det siste er det kanskje viktig å vektlegge betydningen av.

Når det gjelder småkraft, er det jo ikke det som løser kraftsituasjonen i Norge. Det tror jeg Høyre er veldig godt kjent med. De skryter på seg resultater fra de åtte årene de satt i regjeringskontorene, da man fikk innført, før de trådte inn i regjeringskontorene, grønne sertifikater for å støtte opp under ikke-lønnsom kraftutbygging. Det var jo en direkte årsak til at man fikk inngått en del konsesjoner på det tidspunktet.

Så har situasjonen forandret seg. Høyre stoppet vindkraftutbyggingen i Norge og ville ikke lenger gi konsesjoner til vindkraft på land. Det var heller ikke noe særlig trykk på vannkraftkonsesjoner da Høyre forlot regjeringskontorene. Det var gitt en del konsesjoner til småkraft, men de ble aldri realisert.

Aleksander Stokkebo (H) [10:26:31]: Sist jeg sjekket, ga vi flere konsesjoner til småkraft enn det regjeringen samlet sett har gitt til alle typer ny kraftutbygging i løpet av denne perioden, så det bør jo tale for seg. Det er faktisk potensial også innenfor småkraften, selv om statsråden ikke vil snakke om det.

Over til et annet tema: Da Arbeiderpartiet og Senterpartiet besluttet å elektrifisere Melkøya, lovet de samtidig en betydelig utbygging av kraftproduksjonen i Finnmark – «minst like mye som den planlagte forbruksøkningen» – men som vi ofte erfarer med Arbeiderpartiet, ligger også dette løftet an til å bli brutt. Stortinget har gjentatte ganger bedt regjeringen sikre nok kraft, men regjeringens gjennomføringsevne har uteblitt. Det hviler nå et stort ansvar på Arbeiderpartiet for at kraften ikke er i rute, og for at motstanden har blitt så stor at en nå risikerer å stanse et milliardprosjekt som er godt over halvveis utbygd.

Kan statsråden bidra til ro i denne saken, og vil statsråden garantere at det nå vil komme på plass nok kraft i regionen?

Statsråd Terje Aasland [10:27:37]: Aller først: Det er gitt konsesjoner og tillatelser til utviklingen av Hamnerfest LNG uavhengig av industri- og kraftløftet. Det er det viktig å understreke. Det er to forskjellige saker.

Når det gjelder industri- og kraftløftet, er vi godt i gang med å gjennomføre det. Det er satt en søknadsfrist til 1. november for – så langt – elleve vindkraftprosjekter som er i loopen for å bli realisert, hvis det er kapasitet til det. Det er ett vannkraftprosjekt som ligger i tilknytning til det, og vi har gitt konsesjon fra Hyggevatn til Skaidi, til oppgraderinger av Skaidi trafostasjon og ledninger fra Skaidi til Lebesby, og det jobbes nå med å gi konsesjon også for neste ledningsstrekke, fra Lebesby til Seidafjellet.

Industri- og kraftløftet er veldig godt intakt, og det er god framdrift i det, men det er krevende forhold. Det skal gjennomføres konsultasjoner, og det skal gjøres på en ordentlig måte, men vi er godt i gang med det.

Geir Pollestad (Sp) [10:28:56]: Rundt om i Noreg finst det ei mengd bedrifter eg trur er rimeleg lite interesserte i ein diskusjon mellom Arbeidarpartiet og Høgre om kven som har gjort minst i kraftpolitikken. Realiteten er at norske bedrifter betalar skyhøge straumprisar, og samtidig som dette skjer, er eksporten av straum frå Noreg rekordhøg. Me sette eksportrekord i 2025. Me veit at på Sør- og Vestlandet, i det såkalla NO2, er det veldig låg fyllingsgrad. Han er nede i 51 pst. Trass i dette eksporterte ein stort med straum ut òg i januar.

Det er venta tørt og kaldt vēr framover. Kva planar har eigentleg regjeringa for økonomien og for rammevilkåret straum er for norske bedriftseigarar, og kanskje spesielt på Sør- og Vestlandet?

Statsråd Terje Aasland [10:29:57]: Vi har en god kraftsituasjon i Norge. I fjor hadde vi et kraftoverskudd på 22 TWh. Det er vel historisk høyt, og det er jeg veldig glad for. Det gir et veldig godt grunnlag for energisikkerheten og også for stabiliteten knyttet til det.

Ja, prisene har vært høye, og regjeringen har nå trygget folk gjennom norgespris, sånn at de har en forutsigbarhet for strømprisene sine. Jeg er glad for at Senterpartiet har støttet det. Jeg er også veldig glad for at vi mens Senterpartiet var i regjering, fikk på plass en fastprisordning for næringslivet. De kan i dag tegne fastprisavtaler til rundt 66 øre i NO2, som er det høyeste prisområdet. Det mener jeg er veldig godt.

Det er opp til norske bedrifter å sikre seg, hvis de ønsker å gjøre det. Mulighetene er der i markedet i dag, og det mener jeg er særdeles viktig. Jeg har mange gode eksempler fra mitt eget fylke på at bedrifter som har sikret seg, skryter av ordningen. Millba, en stor bakeriproducent, og Bandak, en maskineringsbedrift, er to som har inngått fastprisavtaler og er særdeles godt fornøyd med det.

Geir Pollestad (Sp) [10:31:04]: Det er litt spesielt å høyra på dette svaret, eitt år etter at Senterpartiet gikk ut av regjering fordi me meinte Arbeidarpartiet var på ville vegar i kraftpolitikken. Det er fint å snakka om noregspris, men det hjelper ikkje norske bedrifter at privatkunder har det. Realiteten er at me har stor eksport, me har låg magasinfylling, me har høge straumprisar for næringslivet, og for svært mange passar ikkje desse fastprisavtalane.

Då er spørsmålet mitt: Er beskjeden frå regjeringa til norske bedrifter at dette må dei berre leva med, eller ønsker ein å ta systemgrep, andre grep, for å få ned straumprisane til norske bedrifter?

Statsråd Terje Aasland [10:31:48]: Aller først har jeg lyst til å gi en oppfordring også fra Stortingets taler-

stol om at de bedriftene som ønsker å sikre seg, bør prøve å orientere seg mot fastprisavtaler. Det er viktig, og jeg mener det bør være en varig løsning som kan være med og sikre de bedriftene som i møte med varierte strømpriser ønsker stabilitet og forutsigbarhet.

Regjeringens mål er veldig tydelig: Vi ønsker å bygge ut mer kraft, mer nett, sørge for at vi har et betydelig kraftoverskudd hvert enkelt år. Vi ønsker heller ikke å øke kapasiteten med utenlandsforbindelser, nettopp fordi vi trenger å beskytte det norske kraftsystemet med tanke på den effektkapasiteten som er der. Alt det følger vi opp hver eneste dag, for å sikre stabilitet og forutsigbarhet og ikke minst sørge for at kraft er en del av konkurransefordelene i Norge.

Geir Pollestad (Sp) [10:32:36]: I forbindelse med forhandlingane om noregspris for privatkunder som me hadde i vår, då Senterpartiet fekk styrkt noregsprisordninga, vart det òg gjort eit vedtak om at ein skal greia ut ein noregspris for bedrifter, nettopp fordi me meinte dagens fastprisavtaler ikkje fullt ut dekte behovet til næringslivet. Me veit at erfaringane med noregspris for privatkunder er gode. Me meiner at særleg små og mellomstore bedrifter ville hatt stor nytte av ein noregspris òg for bedrifter.

Det vart gjeve eit oppdrag frå Stortinget – som òg Arbeidarpartiet stemte for – om å greia ut noregspris for bedrifter. Spørsmålet mitt er: Korleis ligg det an med utgreiinga, og når kan me venta at ho er ferdig, sånn at me kan jobba vidare med å få på plass meir stabile straumprisar for norske bedrifter?

Statsråd Terje Aasland [10:33:31]: Først har jeg lyst til å understreke at Senterpartiet og Arbeiderpartiet har fått til mye godt sammen. Det at Senterpartiet også var med på å etablere norgespris for husholdningene, er veldig bra. Den har vist en sterk tilslutning, det er mange som har tegnet avtale, og det gir trygghet for familiene.

Når det gjelder en norgesprisordning for bedriftene, kommer vi tilbake til Stortinget på vanlig måte med det. Det jobbes med dette temaet, selvfølgelig, og vi kommer til å følge det opp på ordinær måte.

Jeg tror utgangspunktet for å sikre seg, hvis man er usikker nå, er å søke løsninger gjennom de fastprisavtalemulighetene som foreligger.

Maren Grøthe (Sp) [10:34:26]: Som vi også hører her, har regjeringen det siste året vært mest opptatt av å snakke om norgespris som et politisk gjennomslag, mens Senterpartiet mener vi skulle tatt mer nasjonal kontroll i strømpolitikken for faktisk å få ned strømprisene for folk og næringsliv i Norge.

Når det er sagt, bidrar jo norgespris til å få ned strømreringen for folk. Det er bra. For så mange som

99 pst. i Sør-Norge hadde det lønt seg med norgespris i 2024. I den samme regionen er det likevel kun 61 pst. som har tegnet norgespris – 39 pst. har fortsatt ikke det.

Når så få har valgt å inngå kontrakt om norgespris selv om det lønner seg for dem, er det åpenbart at regjeringen ikke har opplyst godt nok. Systemet er for avansert. Det er ganske tydelig at Arbeiderpartiet har abdisert i spørsmålet om å ta mer nasjonal kontroll over strømmen. Hva har regjeringen gjort for å sørge for at flere tegner norgespris?

Statsråd Terje Aasland [10:35:25]: Jeg mener at oppslutningen om norgespris blant norske husholdninger i de områdene hvor prisene har vært høye, har vært veldig positiv og veldig bra. Norske strømkunder har spart milliarder av kroner knyttet til det, og det er etablert trygghet for det. Jeg mener det er en veldig god ordning. Jeg mener at den omtalen norgespris har fått, har gjort at alle som er litt orientert om samfunnet, har fått med seg at det er mulighet for å tegne en fastprisavtale hvor staten subsidierer mellomlegget mellom spotpris og det som er norgespris, når prisene er høye. Jeg mener at det er en godt opplyst ordning, og vi prøver å promotere den kontinuerlig. Derfor snakker vi mye om den, og det er et viktig tiltak som ligger der.

Maren Grøthe (Sp) [10:36:24]: Jeg merker jo at statsråden egentlig ikke har noen plan for å opplyse flere om norgespris. Rundt 600 000 mennesker i Norge er ikke digitale. Folk med god råd svarer en og en halv gang oftere enn folk med dårlig råd at de vil tegne norgespris. Skal man tegne norgespris, må man inn på Elhub og fysisk velge det. Det er for avansert for mange. Vi i Senterpartiet mener at hver enkelt husholdning bør få direkte informasjon og henvendelse om det enten gjennom f.eks. brev, sms eller på en annen tydelig måte, hvor man enkelt kunne ha valgt. For de 884 000 strømkundene på Østlandet, Sørlandet og Vestlandet uten norgespris tilsvarende det siden 1. januar et samlet tap på over 1 mrd. kr. Det er et tap for innbyggerne det gjelder, men tilsvarende inntekt for statskassen. Mener statsråden det er riktig at norske strømkunder taper 1 mrd. kr på at de ikke har inngått norgespris, mens staten håver inn det tilsvarende?

Statsråd Terje Aasland [10:37:27]: Jeg er opptatt av at det er husholdningene selv som må velge om de vil ha strømsøtten eller norgespris. De får uansett en rimeligere ordning enn om en lå bare med spotpris som utgangspunkt. Så er det sikkert ulike grunner til at noen ikke har tegnet norgespris, men jeg mener at med de opplysningene en har gitt, med de kampanjene som er ført, og med den medieomtalen som norgespris har fått, også utenfor det som handler om digitale medier,

er dette en ordning som er godt opplyst. Men vi skal selvfølgelig hele tiden vurdere hvordan vi klarer å sørge for at flest mulig vet om ordningen, og at det er opplyste valg. Hvis en ikke er digital, er det ikke noe problem å melde seg til norgesprisordningen. Da er det bare å kontakte nettselskapet sitt og sørge for at en blir inkludert i norgesprisordningen på den måten. Det er det opplyst om mange ganger.

Presidenten [10:38:26]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Sofie Marhaug (R) [10:38:39]: Da regjeringen annonserte vedtaket om elektrifisering av Melkøya, var det uten stortingsbehandling. Søknaden lå rett under grensen på 15 mrd. kr for en slik behandling, selv om den grensen ble oversteget rett etterpå. Som det ble referert til i sted også, la regjeringen selv følgende forutsetning til grunn:

«Den fornybare kraftproduksjonen i Finnmark skal innen 2030 øke minst like mye som den planlagte forbruksøkningen ved Hammerfest LNG.»

Tre år har gått, og denne forutsetningen er praktisk talt umulig å nå. Det er heller ikke ønskelig å nå den, for den vindkraftutbyggingen regjeringen legger til grunn for det såkalte kraftløftet, vil ikke sikre nok stabil kraft. Strømprisene vil bli høye og uforutsigbare. Andre næringsaktører har allerede fått avslag på søknader om tilkobling til strømmettet. Regjeringens planer gir med andre ord uforutsigbarhet for næringslivet i nord.

Naturen vil også settes under hardt press – den er det faktisk allerede – og det samme vil menneskerettighetsforpliktelsene overfor den samiske urbefolkningen. Statsråden er veldig klar over at det er en pågående rettsprosess med Sametinget. Likevel insisterer regjeringen på å holde fast på et vedtak som ikke lar seg gjennomføre, og som 70 pst. av Finnmarks innbyggere har sagt at de er imot.

Her er det veldig mye som ikke er på plass. Vedtaket som regjeringen legger til grunn, er det fullstendig urealistisk å få gjennomført. Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Kan statsråden innrømme – nå som det har gått noen år – at det ikke er mulig å øke kraftproduksjonen i Finnmark like mye innen 2030 som forbruksøkningen som vil komme ved Hammerfest LNG, som var en forutsetning som regjeringen selv annonserte da de sa ja til å elektrifisere Melkøya?

Statsråd Terje Aasland [10:40:42]: Framdriften i industri- og kraftløftet for å bygge en solid og moderne infrastruktur for transport av fornybar energi i Finnmark er godt i gang. Vi har gitt konsesjon til bygging av ny kraftledning fra Hyggevatn til Skaidi, oppgradering av Skaidi trafostasjon og videre ledningsbygging til Lebes-

by. Det jobbes nå med konsesjonsspørsmålet for Lebesby–Seidafjellet. Det vil være en vesentlig styrking av mulighetene i Finnmark. Man vil ikke minst få en moderne infrastruktur for transport av fornybar energi.

Det er elleve vindkraftprosjekter som har vært og er i prosess. Søknadsfristen for konsesjon går ut til høsten. Da vil vi få svar på hvor mange det er som vil bygge ut vindkraft i Finnmark. I tillegg har Statkraft søkt om utvidelse av kapasiteten i Alta kraftverk. Alt sammen er positivt når det gjelder å kunne gi flere muligheter for Finnmark med hensyn til næringsliv, industri og det å få etableringer i tiden framover – noe som er sårt tiltrengt.

Når det gjelder Snøhvit og Hammerfest LNG, er det et kjempeviktig prosjekt i Nord-Norge. Det er Nord-Norges største industriprosjekt. Det sysselsetter mange direkte, men ikke minst også indirekte – verdiskapingen i dette prosjektet er stor. Selv om man ser på dem som adskilte fra hverandre, og selv om de er helt uavhengige av hverandre, er dette to viktige områder for å bygge ny kapasitet og ny verdiskaping og for å sørge for trygghet for arbeid i vårt nordligste fylke.

Sofie Marhaug (R) [10:42:24]: Jeg registrerer at statsråden ikke vil innrømme det som alle andre kan se, nemlig at det ikke vil kunne skaffes nok ny kraft innen 2030 tilsvarende det økte forbruket. Trygve Slagsvold Vedum, som satt i regjeringen og var med på å fatte det vedtaket, uttalte til VG for et år siden:

«Det er det ingenting som tyder på at skjer. Det har ikke blitt bygget noen ting til nå, og å bygge ut tre terrawattimer herfra til 2030 fremstår helt umulig.»

Siden dette har NVE gitt avslag til Davvi vindkraftverk, med god grunn, og stoppet Lebesby–Seidafjellet-prosjektet, med god grunn. Det er altså veldig mye som tyder på at vi er enda lenger unna å nå de forutsetningene enn for et år siden, da Slagsvold Vedum allerede da uttalte at dette er helt umulig.

Mitt oppfølgingsspørsmål, som er en gjentakelse av det forrige spørsmålet mitt, er: Er statsråden enig i Slagsvold Vedums beskrivelse av at det ikke er mulig å innfri forutsetningen som Arbeiderpartiet og Senterpartiet la til grunn?

Statsråd Terje Aasland [10:43:26]: Jeg er ikke enig med Trygve Slagsvold Vedum i det spørsmålet. Han er heller ingen ekspert på det spørsmålet, for å understreke nettopp det. Jeg forholder meg til NVE, som er den instansen som har disse meldingene og oppfølgingen av de prosjektene som er omsøkt, eller som eventuelt kommer til å bli omsøkt, i Finnmark. De har god tro på at dette skal kunne bidra til konsesjonssøknader som har mer kraft i seg enn det en snakker om i forbindelse med Melkøya.

Representanten Marhaug har vært innom at hvis en elektrifiserer Melkøya, blir det høye strømpriser og mye uforutsigbarhet på grunn av det, men jeg har merket meg et forslag fremmet av Rødt som er til behandling i morgen, og som kanskje kan få flertall. Det innebærer at en ønsker akkurat det samme strømforbruket i Finnmark, da uten at man er bekymret for verken høye priser eller ustabile priser. Jeg minner om at i prisområde nord er det kø for om lag 1 000 MW, så det er stor etterspørsel. Så uansett om en opprettholder reservasjonen og tillatelsen som er gitt til Equinor, eller ikke, vil strømforbruket bli høyt.

Sofie Marhaug (R) [10:44:32]: Statsråden snakker ikke sant. Rødt vil i morgen foreslå å avbryte hele kraftløftet, og vi forutsetter ikke den samme kraften som statsråden selv forutsetter.

Det var litt morsomt at statsråden nevnte NVE, for jeg vil referere til et brev – et varsku – fra NVE til Energi-departementet fra sommeren 2023:

Det viktigste budskapet i notatet er dette: Samtlige av konsesjonssøknadene i Finnmark er krevende og har lav framdrift. Dette skyldes både at flere av sakene krever tilleggsutredninger fra tiltakshaver, omfattende vurderinger av miljø- og naturinngrep og krevende prosesser med reindriftsinteressene.

Ikke noe av dette har forandret seg siden sommeren 2023. Kraftløftet står på stedet hvil, og det med god grunn. Det er heller ikke ønskelig å bryte menneskerettighetene, ødelegge finnmarksnaturen eller få masse ustabil kraft inn i det kraftsystemet.

Hvorfor tviholder regjeringen på å gjennomføre et elektrifiseringsprosjekt som ikke lar seg gjennomføre?

Statsråd Terje Aasland [10:45:38]: Det er ikke riktig at industri- og kraftløftet står på stedet hvil. Det er god framdrift. Det er gitt konsesjoner fra Skaidi til Lebesby. Skaidi trafostasjon blir oppgradert. En har til hensikt å gi konsesjon også til videre ledningsutbygging mot Øst-Finnmark og Seidafjellet. Det blir oppgraderinger i forbindelse med det, bl.a. en back-to-back-løsning med Finland, slik at en får økt kapasiteten på kraftsiden i Øst-Finnmark. Dette er kjempeviktige prosjekter for næringsutvikling, sysselsetting og ikke minst bolyst og muligheten for å snu den negative trenden med en stor befolkningsnedgang til enten mer stabilitet eller befolkningsvekst i tiden framover. Det er en viktig forutsetning for å bygge mulighetene i Finnmark, og det står regjeringen selvfølgelig ved.

Representanten Marhaug sier at hun vil avbryte kraftløftet i morgen, men hun ber jo vitterlig om at en skal flytte 350 MW fra Melkøya til noen andre prosjekter i Finnmark. Det betyr vel at en har akkurat det samme

strømforbruket uansett hvordan en snur og vender på det.

Sofie Marhaug (R) [10:46:44]: Det stemmer ikke. Det står at kraften kan frigis, men vi forutsetter jo ikke mer kraft enn det som er i Finnmark. Men den diskusjonen skal vi ta i morgen.

Statnett skrev i fjor følgende i sin Områdeplan Nord:

«På grunn av kun en 420 kV ledning i parallell med 132 kV nord for Balsfjord, vil forbruket på Melkøya og eventuelt annet stort forbruk nord for Balsfjord måtte tilknyttes på vilkår om utkobling ved feil og revisjoner i nettet. Forbruket vil dermed ha noe lavere forsyningssikkerhet (N-0).»

Statnett slår med andre ord fast at Melkøya ikke får sikker strømforsyning – (N-1) – innenfor dagens kraftsystem, slik det er planlagt. Dette er ikke mine ord; dette er statens eget foretaks ord. Likevel insisterer regjeringen på at alt er fryd og gammen. Mitt spørsmål er: Hvorfor vil statsråden Finnmark så vondt?

Statsråd Terje Aasland [10:47:45]: Jeg vil ikke Finnmark vondt, jeg vil Finnmark godt. Jeg vil sørge for at Finnmark kan utvikles på den samme måten som en kan utvikle resten av landet. En forutsetning for det er tilgang på mer fornybar energi og ikke minst en infrastruktur som kan bære den framtiden som et samfunn trenger. Det legger regjeringen godt til rette for gjennom industri- og kraftløftet.

Så til representantens poeng om at Hammerfest LNG har fått reservert tilknytning til nettet på vilkår: Det er helt normalt når det er større forbruk som knyttes til nettet, spesielt i tilfeller hvor det er med på å underbygge energisikkerheten. Jeg kan minne Marhaug om at kraftforedlende industri i Norge har vært et grunnlag for energisikkerheten opp igjennom historien ved at de kan koble seg ut i tilfeller hvor vi har hatt f.eks. enten for lite strømproduksjon eller kapasitetsutfordringer. Heldigvis har ikke det slått til, og jeg regner med at det heller ikke vil skje her, for vi bygger opp en robust infrastruktur rundt det.

Sofie Marhaug (R) [10:48:44]: Den robuste infrastrukturen uteblir. Det har blitt referert til noen kraftledninger, men det er jo ikke riktig at det er skaffet ny kraft tilsvarende det som LNG-anlegget krever, noe representanten fra Høyre, som jeg er uenig med i denne saken, også påpekte i sitt innlegg. Så her er det noe som ikke stemmer. Jeg lurer veldig på hvorfor regjeringen i utgangspunktet annonserte dette som en forutsetning for elektrifiseringen av Melkøya, når de så åpenbart ikke er i stand til å oppfylle det, og i stedet snakker varmt om å gi kraft på vilkår. Ja, det kan kobles ut, men det er ikke dramatisk, sies det. Det er jo superdrama-

tisk! Dette bør selvfølgelig få konsekvenser for hvordan vi planlegger kraftforsyningen i Finnmark framover. Da mener Rødt at det er riktig å snu. Jeg forstår ikke hvordan statsråden kunne annonsere noe som de så godt visste ikke lot seg gjennomføre.

Statsråd Terje Aasland [10:49:46]: Industri- og kraftløftet var ingen forutsetning for å elektrifisere Hammerfest LNG. Hammerfest LNG ble vurdert helt isolert, og de fikk muligheten til å reservere kapasitet i nettet. Det er også på det grunnlaget en har gitt godkjenning for den utbyggingen. Den reservasjonen inneholder vilkår. Det er ganske normalt. Jeg mener også at det er klokt å gjøre det, for da får en utnyttet kapasiteten på best mulig måte.

Ja, vi planlegger for en mer moderne infrastruktur for fornybar energi i Finnmark, for det skal komme Finnmarks befolkning og næringslivet der til gode. Å avbryte industri- og kraftløftet ville være en katastrofe for Finnmark.

Presidenten [10:50:34]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Himanshu Gulati (FrP) [10:50:47]: På fredag legger landets sikkerhetstjenester fram den åpne trusselvurderingen for 2026. I fjor sa de at Norge ville utsettes for etterretning, påvirkning og potensiell sabotasje fra spesielt Russland og Kina, og jeg tror nok verken forsvarsministeren eller jeg blir særlig overrasket om det samme budskapet gjentas også på fredag.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet har også sagt at en stor del av kinesiskprodusert teknologi kan brukes for å innhente ulovlig etterretning til fordel for Kina. Til tross for dette har vi bl.a. sett at Avinor valgte et kinesisk droneovervåkingssystem over norske flyplasser. Vi har sett at det er blitt kjøpt inn tusenvis av antenner fra et statlig kinesisk selskap for bruk ved et forsvarsforskningsanlegg i Nord-Norge, og vi ser også at politiet bruker kinesiske droner for å kontrollere grensen mot Russland. Listen over lignende eksempler fra sikkerhets- og beredskapssektoren er ganske lang, og det er den ikke minst også i sivil sektor. Noen vil kanskje kunne hevde at naivismen lever i beste velgående i norsk beredskapstenkning.

Det er derfor betimelig å spørre om eksemplene jeg tar opp, er noe som forstyrrer forsvarsministerens nattesøvn når han tenker på sårbarheten i beredskapen, eller om han mener at sikkerhetstjenestene våre overdri- ver etterretningstrusselen fra de navngitte landene.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:52:10]: Sikkerhetstjenestene overdriver ikke trusselen mot Norge og mulighetene for å utnytte de sårbarhetene et gjennom-

digitalisert, elektrifisert og energiavhengig samfunn hviler på. Det er sårbarheter en trusselaktør kan utnytte, og som vi er klar over at de også utnytter. Det gjelder selvsagt det representanten Gulati er inne på med at man har funnet muligheter til å bruke sikkerhetshull i kinesisk teknologi, og det må man være klar over. Det er nok å minne om at dette også gjelder hele Vesten – vi er svært avhengige av kinesiskprodusert teknologi. Enten det har amerikansk merke eller det er et kinesisk merke, er veldig mye produsert i Kina.

Derfor har også regjeringen lagt fram en sikkerhetsstrategi som understreker at vi alle sammen må være mer årvåkne. Alle sammen må passe på sin egen sikkerhet. Det er et ansvar som bæres av alle.

Når det gjelder kinesisk droneavdekkingsteknologi over flyplassene, er det viktig å skille mellom «safety» og «security». Rundt norske militære installasjoner benyttes ikke det, der er det kjøpt inn andre antidrone-systemer, ikke minst det på Ørland som undertegnede selv har vært og sett på. Det er et imponerende og godt system som også brukes på britiske flyplasser – altså ikke effektorene, evnen til å skyte og ta ned, men evnen til å avdekke hvilken trussel det er, for å avklare om det er droner eller noe annet som kan forstyrre luftbildet.

Det er likevel all grunn til å være på vakt, og det er all grunn til å ta forholdsregler. Det gjør da også veldig mange i større grad. Det er også viktig å understreke at de som er underlagt sikkerhetsloven, har et særlig ansvar for å ta vare på sin egen sikkerhet, men det gjelder også hele samfunnet: Vi må alle sammen være mer årvåkne for påvirkning og aksjoner fra trusselaktører som ikke vil oss vel.

Himanshu Gulati (FrP) [10:54:12]: Dagbladet har tidligere omtalt et brev fra de amerikanske kongressmedlemmene Raja Krishnamoorthi og John Mooleenaar til USAs daværende utenriksminister Blinken og daværende forsvarsminister Austin, hvor det ble uttrykt sterk bekymring rundt kinesisk forskning på Svalbard. Det ble i etterkant av brevet også sendt en delegasjon fra USA til Norge. Avisen har, som jeg nevnte i stad, skrevet om byggingen av et avansert forskningsradaranlegg i Troms, hvor det er kjøpt inn tusenvis av antenner fra Kina.

Jeg ønsker å spørre statsråden om han deler bekymringene som de amerikanske kongressmedlemmene tar opp rundt sikkerhet, beredskap og etterretning med tanke på kinesisk forskningsaktivitet i Norge.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:54:56]: Vi passer godt på Svalbard, men dette er også spørsmål som ligger under justisministerens konstitusjonelle ansvar. Vi følger godt opp. Jeg merker meg at en representant for amerikanske myndigheter nylig – for et par dager si-

den, i Tromsø – uttalte at de er godt fornøyd med i hvilken grad Norge tar vare på og passer på på Svalbard.

Svalbard er en del av Norge. Det er en del av det militære planverket for Norge og NATO, så Svalbard inngår i alle sikkerhetsvurderinger. Vi har stor oppmerksomhet om Svalbard, men det er også sann at vi følger Svalbardtraktaten, og det er internasjonale forskere til stede i norske forskningsbygg på Svalbard. Vi passer på på Svalbard.

Himanshu Gulati (FrP) [10:55:47]: Mitt neste oppfølgingsspørsmål går til energiministeren.

Forsvarssektoren, men også andre høyteknologiske sektorer, er helt avhengig av kritiske mineraler for produksjon av både ammunisjon og høyteknologiske systemer. Samtidig vet vi at land som Kina sitter på nesten all tilgjengelig kapasitet av flere av de mest kritiske mineralene, og at konfliktutsatte steder som Taiwan står for nesten all foredling og produksjon av bl.a. halvledere og andre nødvendige komponenter. Norge har imidlertid store antatte forekomster av flere av de kritiske mineralene som det er store «supply chain»-bekymringer rundt, spesielt i en forhøyet sikkerhetspolitisk situasjon. Jeg ønsker derfor å spørre statsråden hva vi bør gjøre for å sørge for at vi ikke er så avhengig av enkeltland som vi er i dag, når det gjelder viktig tilgang til mineraler og komponenter til både forsvar og annen industri. Vi sitter tross alt på mulige, store forekomster av kritiske mineraler.

Statsråd Terje Aasland [10:56:51]: Ja, det stemmer. Vi har heldigvis god ressurstilgang og kan utnytte disse ressursene til beste for samfunnet i den situasjonen vi er i. Vi har mineralressurser som kan være viktige, f.eks. på Fensfeltet i Ulefoss – det er nærings- og fiskeriministerens ansvar – men vi har også havbunnsmineraler, og jeg går ut fra at det er det representanten i utgangspunktet retter blikket mot. I regjeringen har vi ikke endret politikk selv om en har fått et vedtak i Stortinget om å stanse dette i fire år. Vi tar sikte på at vi kan utlyse leting etter og utforsking av havbunnsmineraler når den perioden er omme. Jeg mener det ligger muligheter der for at Norge kan vise at vi kan gjøre dette på en bærekraftig, god måte, med kunnskap i bunnen.

Morten Kolbjørnsen (FrP) [10:57:57]: Jeg ønsker å stille et beredskapsspørsmål til forsvarsministeren.

Det er et paradoks at et av de landene som våre sikkerhetstjenester advarer mest mot når det gjelder etterretning, også er et av de landene som vi bruker mest for teknologiske løsninger og utstyr i beredskap for beskyttelse av kritisk infrastruktur. Her kan overvåkningskameraer, busser, elbiler, droner av ulike typer og ikke minst mobiltelefoner nevnes, men forhåpentligvis ikke militært materiell. Spørsmålet blir således: Mener stats-

råden at vi trenger begrensninger når det gjelder bruk av f.eks. kinesisk utstyr ved kritisk militær infrastruktur, og vil statsråden ta initiativ til at man i slike sammenhenger unngår å bruke teknologiske løsninger fra land som våre sikkerhetstjenester aktivt advarer mot? Hvordan ser han for seg å koordinere dette sammen med justis- og beredskapsministeren?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [10:58:56]: Rundt norske militære installasjoner er det selvsagt stor oppmerksomhet med tanke på hvilken teknologi vi vil bruke, og om det finnes sikkerhetshull rundt det. Jeg har tillit til at Forsvaret foretar nøye vurderinger av hvilke sikkerhetshull som vil kunne oppstå hvis man eventuelt skulle bruke teknologi fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Jeg har tillit til at Forsvaret følger opp dette, men det er all grunn til å være oppmerksom på det. Det er også all grunn til å understreke at veldig mye av det representanten Kolbjørnsen spør om, er justisministerens konstitusjonelle ansvarsområde, for det er politiet som har ansvar for sikkerheten i Norge. Det har vært en vekker knyttet til hvilket utstyr som finnes rundt omkring. Der pågår det prosesser, og det er viktig også å sørge for at vi ikke gjør Norge mer sårbar enn nødvendig. Vi vil fortsatt være avhengig av teknologi fra Kina, men vi må passe på at en ikke da gjør Norge mer sårbar enn vi ønsker.

Peter Frølich (H) [11:00:08]: Vi hører regjeringen holde mange taler og innlegg hvor de nevner at vi lever i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen i verden siden andre verdenskrig. Denne veldig alvorstunge retorikken er det lett å være hundre prosent enig i, men når vi får det første møtet mellom retorikken og virkeligheten, skjærer det seg. Virkeligheten, i dette tilfellet, er et kinesisk dronedeteksjonssystem på hovedflyplassen i Norge. Det er et veldig grelt eksempel, og dette blir første test for regjeringen på om man faktisk mener alvor med retorikken.

Vi har nettopp hørt statsråden si at alle må ta ansvar, men det må jo starte med regjeringen. Nå skal vi snart behandle et forslag i denne salen hvor flertallet foreslår å fjerne dette dronedeteksjonssystemet. Det burde jo være verdens mest åpenbare løsning, spesielt når regjeringens egne sikkerhetstjenester advarer sterkt mot å gjøre oss sårbare for fremmede systemer.

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:01:14]: Igjen: Dette er justisministerens konstitusjonelle ansvarsområde. Det gjelder sikkerhet i Norge, der politiet har ansvaret, og det er samferdselsministeren som har ansvaret for norske flyplasser. Jeg konstaterer at det på Ørland kampflybase, som jeg har vært på besøk hos, er innkjøpt et dronedeteksjonssystem og effektorer som

håndterer droner, som er godt innenfor alle sikkerhetsbegrensninger man ønsker seg.

Peter Frølich (H) [11:01:43]: Jeg synes denne silotenkningen er litt symptomatisk og litt av problemet. Jeg forstår at det konstitusjonelle ansvaret ligger et annet sted, men landets forsvarsminister må jo kunne ha noen synspunkter og være involvert i de store spørsmålene om hvordan vi felles, på tvers av sektorer, beskytter oss mot sårbarheter fra andre land.

Vi har nå lært historiens lekse i Europa, f.eks. at man ikke gjør seg avhengig av russisk olje og gass. Vi har lært i Europa at vi ikke integrerer militærteknologisk med Russland eller andre stater, og vi burde definitivt lære nå at vi ikke overlater kritisk infrastruktur, eller i dette tilfellet beskyttelse av vårt sivile luftrom, til fremmede, autoritære makter. Kan statsråden i det minste garantere Stortinget at forsvarssektoren vil skjermes for komponenter og utstyr fra fremmede, autoritære makter?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [11:02:42]: Jeg gjentar det jeg sa i mitt svar til representanten Kolbjørnsen: Jeg har tillit til at Forsvaret tar høyde for hvilken teknologi de bruker for å beskytte kritiske militære installasjoner. Så er sektorprinsippet sånn at alle skal ta det ansvaret. Forsvarsministeren skal likevel ikke gå inn på justisministerens eller samferdselsministerens område, og det er heller ikke militære kapasiteter som brukes for å beskytte sivile norske lufthavner mot noe som eventuelt flyr i luften. Man kan be om bistand fra militæret hvis man skal ta ut noe, da kan Forsvaret stille opp og gjøre det, men da er det på bistandsanmodning fra politiet. Det er politiet som har ansvaret for sikkerheten, og det er da politiet som følger det opp.

Når det gjelder norske forsvarsinstallasjoner, gjentar jeg at vi der kjøper antidroneutstyr, og det kjøpes fra leverandører som Forsvaret går god for at ivaretar sårbarheter knyttet til statsaktører vi ikke har sikkerhets-samarbeid med.

Lars Haltbrekken (SV) [11:03:59]: Da tror jeg statsrådene kan bytte plass, for dette spørsmålet går til energiministeren.

I februar for to år siden sendte statsminister Jonas Gahr Støre et brev til EU-kommisjonens president, Ursula von der Leyen, der han forsøkte å få EU bort fra å vedta en resolusjon mot gruvedrift på havbunnen. Vi vet alle sammen hvor utrolig skadelig gruvedrift på havbunnen kan være for havmiljøet, og det er også derfor vi har fått stoppet det. Det gikk heldigvis ikke med statsministerens forsøk. EU-parlamentet kom med kraftig kritikk av den daværende regjeringens planer om å sette i gang gruvedrift på havbunnen. I år har den norske stats-

ministeren nylig advart EU mot å fortsette sin kamp for et oljefritt Arktis.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor gjør Arbeiderpartiet det til et mål å svekke EUs miljøpolitikk?

Statsråd Terje Aasland [11:05:17]: Det er ikke sann at Norge og EU er enige om alt. Når det gjelder havbunnsmineraler, mener jeg vi har en mulighet til å utvinne dette på en mest mulig bærekraftig måte. Det er bestandig noen hensyn som må tas – det må avveies mot miljøkonsekvensene av å gjøre dette, det gjelder for all mineralsk aktivitet – men dette er ganske vesentlig for å ha kontroll på egne verdikjeder og sørge for at man ikke blir ensidig avhengig av f.eks., i denne sammenhengen, Kina.

Når det gjelder et oljefritt Arktis, som EU jobber med, er mye av aktiviteten i Norge nord for 62. breddegrad. Det skaper store verdier for Norge, men også for Europa. Mye av gassen som går til det europeiske markedet, og som europeerne kjøper villig, er nettopp i arktiske områder. Jeg mener at vi gjør det på en forsvarlig, trygg og god måte, og at vi skal utvikle det videre, også i Barentshavet.

Så jeg er uenig i det fokuset EU har på dette. Jeg tror det ville vært klokt om også EUs kommissærer og parlamentarikere i utgangspunktet får et innblikk i hva nordområdene er for Norge, og hvilke muligheter som ligger der for å utvikle energi, men også utvikle andre næringsmuligheter. Det ville vært en stor fordel, for da hadde en kanskje også realitetsorientert seg litt i synet på akkurat dette.

Lars Haltbrekken (SV) [11:06:49]: Det er jo ganske sterkt å si om sine kollegaer i Europa at de ikke er realitetsorienterte i viktige miljøspørsmål som gruvedrift på havbunnen og oljeboring i arktiske strøk. Jeg tror de vet utmerket godt hva konsekvensene av disse inngrepene vil være, og at de derfor også har ytt motstand mot det.

I Europa ser vi at ytre høyre kjemper mot ethvert spor av miljøpolitikk. Når Arbeiderparti-regjeringen gjør det den gjør, gir den støtte og næring til ytre høyre i denne kampen mot miljøpolitikken. Hvorfor i all verden gjør Arbeiderpartiet det?

Statsråd Terje Aasland [11:07:48]: Den påstanden vil jeg ta sterkt avstand fra. Arbeiderparti-regjeringen legitimerer overhodet ikke ytre høyre-politikk i Europa. Det er skremmende å se hvordan disse kreftene vinner fram.

Vi mener at den forvaltningen vi har av norsk sokkel, det vi har gjort innen olje og gass, har vært viktig for Europa, det har vært viktig for Norge, og det har vært viktig for sysselsetting og verdiskaping og for framtidige generasjoner. Det mener jeg absolutt vi skal fortsette med, og det

mener jeg er innenfor bærekraftige rammer. Vi gjør dette skritt for skritt, og det gjøres på en trygg måte.

Så mener jeg faktisk det jeg sa. Det er ikke noe stygt sagt om politikere i Europaparlamentet eller Kommisjonen. Norge har gjennom en lang historie vist at vi kan ha aktivitet i nord på en trygg, god og forsvarlig måte.

Lars Haltbrekken (SV) [11:08:48]: Hvis EU nå igjen advarer mot oljeboring i de nordligste områdene av våre farvann ut fra hensynet til sårbare naturverdier, fiskerierne og klimaet, vil regjeringen da lytte til disse rådene?

Statsråd Terje Aasland [11:09:15]: Regjeringen har et klart mål om å utvikle ressursene på norsk sokkel, inkludert Barentshavet. I dag har vi tre flotte satellitter i Barentshavet: Johan Castberg, Hammerfest LNG og Goliat. Det er viktig at vi også fokuserer på økt leteaktivitet i Barentshavet. Det har vi lagt til rette for gjennom de siste utvidelsene av TFO-områdene våre, også det vi nå har på høring knyttet til 26. runde. Barentshavet har vel rundt 30 av 70 blokker i den høringen som er på gang nå. Det mener jeg styrker vår posisjon i nordområdene. Det bidrar med viktige ressurser til Europa, og det bidrar til viktig verdiskaping, sysselsetting og framtidige inntekter til Norge. Som et eksempel kan jeg nevne Johan Castberg, som hver uke har inntekter på om lag 1 mrd. kr, der 840 mill. kr går direkte inn i Statens pensjonsfond utland, og som er bygging av fremtiden og trygghet for velferdssamfunnet vårt, men samtidig sikrer energileveransene til Europa.

Lars Haltbrekken (SV) [11:10:20]: Jeg tolker det vel slik at svaret på mitt spørsmål om statsråden og regjeringen ville lytte til et råd fra EU, er et klart nei. Da er spørsmålet mitt: Finnes det virkelig ingen grenser for Arbeiderpartiets oljehunger i sårbare, verdifulle naturområder?

Statsråd Terje Aasland [11:10:47]: Vi viser hvert fjerde år, når vi behandler forvaltningsplanene, med både de innrammingene og de åpningene som ligger der i tilknytning til olje- og gassaktiviteten, at det er en veldig god forvaltning av våre havområder som ligger i forvaltningsplanene. Det er det vi også følger opp gjennom olje- og gasspolitikken eller annen politikk knyttet til havområdene våre. Det er viktig at vi fortsetter den gode forvaltningen som vi har.

Det er klart at vi er i dialog med EU om viktige spørsmål, men det er viktig at EU også lytter til Norge. Norge er en betydelig bidragsyter på energisikkerhetssiden. Av Europas energi leveres 30 pst. fra norsk sokkel, og det er av ganske stor betydning for både velferd, sysselsetting og verdiskaping i en europeisk kontekst.

Presidenten [11:11:36]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Hans Edvard Askjer (KrF) [11:11:59]: Det var godt å få bevegde seg litt, for det var kaldt bak i salen her.

Norge står midt i et energipolitisk veiskille. Kraftbehovet øker raskt, mens utbyggingen av kraft og nett går tregt. Samtidig har strømprisene stabilisert seg på et høyere nivå enn mange familier og bedrifter kan leve godt med over tid. I denne sammenheng må kjernekraft bli en del av den seriøse debatten om framtidens norske energipolitikk.

KrF vedtok allerede på landsmøtet i 2023 å åpne for kjernekraftproduksjon i Norge, som det aller første partiet på Stortinget. Vi gjorde det ikke av teknologisk iver, men av nøktern realisme, for tradisjonelle kraftløsninger vil ikke lenger være tilstrekkelig dersom vi skal både kutte utslipp, sikre naturen og levere stabil kraft til et moderne velferdssamfunn, familier, industri og øvrig næringsliv.

At statsråden endelig har gitt klarsignal til en konsekvensutredning, skal statsråden ha honnør for. Analyser fra FN og EU viser at moderne kjernekraft har lavere utslipp, lavere dødelighet og langt mindre arealbruk enn mange alternativer. Våre nordiske naboer Sverige og Finland har for lengst tatt konsekvensen av dette, mens Norge har ventet. KrF mener små modulære reaktorer med nordisk samarbeid kan være i drift innen 2040, kanskje før.

Derfor er mitt spørsmål til statsråden: Vil energiministeren allerede nå, før kjernekraftutvalgets arbeid er ferdig, ta initiativ til å sidestille kjernekraft med andre grønne energikilder i virkemiddelapparatet, slik at Norges første reelle kjernekraftprosjekter ikke stoppes av politisk nøling, men formes av politisk ansvar for en ny tid?

Statsråd Terje Aasland [11:14:03]: Det er et interessant spørsmål. Vi står i en energiomstilling. Vi er heldige i Norge i utgangspunktet, for vi har et veldig solid kraftsystem sånn som vi har det. Som jeg har nevnt tidligere i dag, hadde vi 22 TWh med kraftoverskudd i 2025. Det er av stor betydning. Vi har tilgang på fornybare kraftressurser som kan løse framtidens utfordringer.

Representanten peker selv på at kjernekraft kanskje kan være relevant rundt 2040. Det er lenge til, da er mye av omstillingen allerede gjort.

Jeg har en helt pragmatisk omtanke for kjernekraft. Vi får kjernekraftutvalgets rapport i april. Jeg håper det kan være med på å opplyse også debatten i Kristelig Folkeparti. Det tror jeg blir en viktig debatt å ta.

Det er veldig mye usikkerhet blant det norske folk rundt kjernekraft, knyttet til sikkerhet, hvordan man

skal deponere avfall, hvordan man må dimensjonere helsesektoren, og beredskapssituasjoner rundt omkring i kommuner som eventuelt skulle hatt kjernekraftanlegg. Det er mange spørsmål der som må besvares. Det er ikke bare produksjonen knyttet til kjernekraft for strøm, men også hvordan vi kan utnytte f.eks. varmepotensialet på en optimal måte.

Vi har også fra Norsk Kjernekraft, via ulike kommuner, fått ni meldinger til departementet. Vi har sagt at vi kommer til å levere et konsekvensutredningsprogram til Norsk Kjernekraft. Jeg håper å kunne gjøre det i løpet av februar, for utvikling av kjernekraft i Aure og Heim kommuner. Da må det konsekvensutredningsprogrammet svares ut, og hvis en skal gå for en investering, må en se om det er mulig å investere og få lønnsomhet i et sånt prosjekt.

Jeg har en pragmatisk tilnærming til det, men jeg synes representanten selv peker på det mest vesentlige poenget: Kjernekraft løser ikke utfordringene nå. Det gjør vi med fornybar energi. Vindkraft på land vil være noe av det som er lettest tilgjengelig, lettest å bygge ut, og som har lavest kostnader ved seg. Jeg tror og håper at Kristelig Folkeparti også kan støtte det i framtiden.

Hans Edvard Askjer (KrF) [11:16:04]: Jeg takker for svaret, som bekrefter at regjeringen nå er i bevegelse, og at det er et arbeid på gang, men man velger samtidig å avvente. Det er nettopp der det politiske skillet går, for mens regjeringen venter på nye utredninger, har kraftbehovet allerede meldt seg, og våre naboland går videre med konkrete investeringsbeslutninger for kjernekraft. Finland og Sverige utreder ikke lenger om kjernekraft skal bygges, men hvordan, og hvor raskt.

KrF mener at politisk lederskap i denne saken handler om mer enn å vente på konklusjoner, det handler om å legge til rette for at aktører som ønsker å investere i kjernekraft, faktisk kan gjøre det. Derfor er mitt oppfølgingsspørsmål til statsråden: Mener energiministeren at Norge har råd til å inn ta en passiv rolle i utviklingen av kjernekraft i Norden, eller vil statsråden erkjenne at det nå trengs politiske beslutninger, ikke bare utredninger, dersom Norge ikke skal bli stående igjen?

Statsråd Terje Aasland [11:17:05]: Jeg mener ikke det er en passiv tilnærming til kjernekraftsspørsmålet når vi har satt ned et offentlig utvalg for å utrede ulike problemstillinger og ulike muligheter knyttet til kjernekraft. Tvert om, det er en aktiv tilnærming til det. Det å få kunnskap på bordet er en ganske viktig forutsetning for det, og det at vi kommer til å overlevere et konsekvensutredningsprogram til Norsk Kjernekraft for det som skal foregå i Aure og Heim kommuner, er også en pragmatisk og aktiv tilnærming til det spørsmålet.

Jeg tror ikke kjernekraft løser alt, og jeg tror det blir dyrt, jeg tror det blir krevende. Jeg skal ikke forskuttere realitetene, men vi tar de debattene når de kommer og er relevante.

Det pekes på Finland og Sverige. Det er ikke noe bygging av ny kjernekraft i Sverige eller Finland for tiden, og både svenskene og finnene opplyser om ganske krevende forhold i tilknytning til det. For litt siden hadde jeg også møte med den franske energiministeren, og han påpeker at det bl.a. er et stort subsidiebehov for å etablere kjernekraft i Frankrike.

Lise Selnes hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Edvard Askjer (KrF) [11:18:09]: Energikommisjonen, NOU 2023: 3, Mer av alt – raskere, fikk i oppdrag å foreslå hvordan Norge kan sikre tilstrekkelig kraftproduksjon og styrke forsyningssikkerheten framover. Mandatet omfattet behovet for økt kraftproduksjon, men utelot vurderinger av kjernekraft som mulig bidrag til langsiktig energiforsyning.

Erkjenner statsråden at det kunne vært hensiktsmessig å inkludere kjernekraft i kommisjonens mandat, gitt behovet for å utrede alle realistiske alternativer for å møte framtidens kraftbehov?

Statsråd Terje Aasland [11:18:47]: Nei, jeg mener det var riktig ikke å ha det inkludert i den rapporten og den utredningen, for vi kommer til å få en egen utredning på det spørsmålet, som er relevant for de problemstillingene som reises i tilknytning til kjernekraft. Det mener jeg er kunnskap som er viktig å ha med når en skal debattere dette offentlig, men også når en skal trekke konklusjoner på dette.

Hans Edvard Askjer (KrF) [11:19:12]: Vi kjenner til at det stadig bygges sterkt forurensende kraftverk mange steder i verden, bl.a. basert på kull. Mener statsråden at kjernekraft på et tidspunkt kan komme til å utgjøre en del av løsningen både for å dekke framtidig kraftbehov i Norge, og som et bidrag til den globale klimakrisen? Hvordan vurderer statsråden i så fall tidslinjen for når denne teknologien realistisk kan få større gjennomslag internasjonalt og i Norge?

Statsråd Terje Aasland [11:19:44]: Jeg opplever at det er veldig mange nasjoner som jobber med kjernekraft, har kjernekraft eller kommer til å utvikle kjernekraft. Jeg er helt overbevist om at hvis vi bare går til Europa, har de behov for en grunnlastkapasitet som er langt større enn den de har nå. De har bygd ned kullkraft, har det i reservekapasitet, men det kommer til å bli investert – f.eks. i Tyskland – i hydrogenklare gasskraftverk i tiden framover. Man velger altså der ikke å

satse på kjernekraft, men kjernekraft kommer til å være en ideell løsning for veldig mange land.

I Norge har vi vannkraften, som har fleksibiliteten og kapasiteten til å være grunnlast og gi fleksibilitet når det trengs. Sånn sett trenger vi ikke isolert sett kjernekraft, men som sagt: Vi får denne utredningen, vi får diskusjonene om hvordan kjernekraft kan passe inn i det norske kraftsystemet, og den debatten ser jeg fram til.

Presidenten [11:20:38]: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:20:39]

Ordinær spørretime

Presidenten [11:20:43]: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 8, fra representanten Tom Staahle til finansministeren, er overført til næringsministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Erlend Svardal Bøe til samferdselsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 13, fra representanten Rune Midtun til kommunal- og distriktsministeren, er overført til arbeids- og inkluderingsministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra arbeids- og inkluderingsministeren flyttes og besvares spørsmålet før spørsmål 23, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 17, fra representanten Liv Gustavsen til klima- og miljøministeren, er overført til landbruks- og matministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra landbruks- og matministeren flyttes og besvares spørsmålet før spørsmål 28, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 18, fra representanten Bent-Joachim Bentzen til forsvarsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:21:03]: «Helsedirektoratet dokumenterer store forskjeller i tilbudet gjennom året. Bare halvparten av de som føder om sommeren, får anbefalt hjemmebesøk av jordmor, mot rundt to av tre ellers i året. Barselomsorgen er det området kvinner er minst fornøyd med. Kvinner opplever mangelfull informasjon og blir sendt raskt hjem, uten oppfølging i tråd med retningslinjene. En ny studie viser at én av fire

kvinne dropper seksukerskontrollen, en høyere andel enn i Sverige.

Hvilke konkrete grep vil statsråden ta i 2026 for å styrke barselomsorgen?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:21:48]: Aller først vil jeg takke representanten for et godt spørsmål. Jeg er veldig glad for engasjementet, som jeg opplever er veldig ektefølt fra representantens side, for det er rom for å styrke hele svangerskaps-, føde- og barseltilbudet i Norge. Det er bra for mammaene, pappaene og barna, men det er også bra for Norge, for det kan bidra til at vi får flere barn i dette landet, noe som også er veldig positivt. Vi må ta vare på det som fungerer bra, og så må vi erkjenne det som ikke fungerer bra, og gjøre noe med det. Derfor er jeg glad for at dette temaet også kommer opp i dag.

Det er ikke nok bare at det er trygt å føde i Norge, for det tror jeg vi er enige om at det er, men det skal også være godt å føde i Norge. Da er det viktig at kvinnene opplever at de får god og sammenhengende omsorg og oppfølging gjennom hele svangerskapet, gjennom fødsel og gjennom barsel. Vi vet at de tusen første dagene, fra svangerskapets start til barnet er to år, er enormt viktige for familien og for barnet.

Det er forbedringspotensial, og derfor er jeg veldig glad for at Helsedirektoratet nå har gjennomført store undersøkelser med veldig mange tusen familier som er spurt. Der ser vi at mye fungerer bra, og så er det noen svakheter som er avdekket. Ikke helt overraskende vet vi om dem, og derfor har vi også satt i gang en del tiltak.

Vi har lansert en tipunksplan – det gjorde vi før sommeren i fjor – som skal bygge en bedre svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. Den handler bl.a. om bedre ammeveiledning og et lovendringsforslag vi snart er klare med, som gir rett til å ha med partner under fødsel. Videre handler den om bedre forhold for de ansatte – vi har jo vært gjennom en veldig utfordrende periode med mangel på jordmødre, og det er fortsatt en utfordring, men det går heldigvis litt framover for hver dag som går – og vi må også bruke kompetansen på en god måte med ordentlig ansvars- og oppgavedeling. I tillegg kommer kompetanseutvikling og selvfølgelig også gode planer regionalt for å både rekruttere og beholde fagfolk. Her jobber vi også med mer tverrfaglige helsestasjoner, noe som også skal gagne mammaene.

Det er mange tiltak som er gjennomført, og vi har også gitt FHI og Helsedirektoratet et oppdrag om å følge opp nye tiltak i denne planen. Utover dette har vi også bedt de regionale helseforetakene om å etablere rutiner for at barselkvinnen kan henvende seg direkte til barselavdelingen uten henvisning minimum en uke etter hjemreise.

Det er mange som ønsker seg mer sammenheng, og der tror jeg nok også representanten har sett prosjektet «Min jordmor» i Drammen, som er veldig positivt. Nå har også regjeringen gått sammen med Oslo kommune i et godt samarbeid med byrådet her, hvor vi ønsker å teste ut dette også i hele Oslo. Det betyr da at man har et sammenhengende forløp i svangerskap, fødsel og barsel.

Helsedirektoratet har også laget reviderte retningslinjer for barselomsorgen. Der inngår kontroll hos fastlege eller jordmor fire til seks uker etter fødsel og systemer for at kvinnen skal informeres om viktigheten av denne kontrollen. Jeg vil også se på hvordan vi kan bruke det nye digitale helsekortet for gravide til en påminnelsesordning som gjør det enklere, for det er noen som glemmer det og ikke møter opp, så det tror vi kan være bra. Vi jobber også med å følge opp Stortingets vedtak om hjemmebesøk, som er både nyttig og faglig anbefalt.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:24:51]: Det er veldig mye vi kan gjøre med føde- og barselomsorgen. Jeg vil imidlertid si at det å gjøre det godt å føde i Norge tror jeg er å strekke det litt vel langt – godt blir det nok aldri å føde.

Statsråden viser gjerne til prosjektet «Min jordmor» i Drammen. Det er et veldig bra prosjekt, men det er bare et prosjekt. I den perioden Arbeiderpartiet har sittet i regjering, har ABC-klinikken blitt lagt ned på Ullevål, og det er kommet nye kuttforslag om at «God start» i Førde skal legges ned. Dette er altså prosjekter som er av nettopp den typen som statsråden viser til med «Min jordmor»-prosjektet. Da er mitt spørsmål: Ser statsråden paradokset her når han viser til et godt prosjekt ett sted, samtidig som samsvarende prosjekter legges ned andre steder?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:25:49]: Det var mye bra med ABC-tilbudet i Oslo. Noe av det viktigste med det var nettopp at det var et sammenhengende tilbud gjennom svangerskap, ved fødsel og i barsel. Den metodikken er mye av det samme som en jobber med i Drammen, og det er det vi nå skal få til i hele Oslo, ikke bare for utvalgte mammaer, men forhåpentligvis for hele befolkningen og alle som skal føde. Målet vårt i arbeidet med ny helsereform, som jeg håper at også KrF har lyst til å være med og samarbeide om, er at dette kan bli den nye standarden for hvordan vi skal lage dette tilbudet framover. Jeg tror det er mulig å få til.

Erfaringene fra Drammen har vært veldig gode. Mammaene er fornøyde, pappaene er fornøyde, og de så ganske fornøyde ut, de små også. Jordmødrene er veldig fornøyde – jeg tror sykefraværet har gått ned, og arbeidsbelastningen går ned fordi det er flere som deler på de tynge vaktene. Det er også noe faglig tilfredsstillende

ved å få følge mammaene gjennom hele svangerskapet, gjennom fødsel og i barsel etterpå. Dette har altså veldig mange fordeler, og det er en del av programmet for å modernisere helsetjenesten. Da er det viktig at vi tester det ut, og det som fungerer, mener jeg vi bør ta med videre, skalere opp og kanskje til og med gjøre til den nasjonale standarden.

Ida Lindtveit Røse (KrF) [11:26:53]: Statsråden svarte ikke på spørsmålet mitt. Statsråden fremmet alt det som er positivt med «Min jordmor» i Drammen. Det er jeg veldig enig i, og jeg er også enig i at det er sånn vi bør legge opp føde- og barselomsorgen i Norge framover. Paradokset her er nettopp at lignende tilbud blir lagt ned. Dette er altså et prosjekt som er i Drammen, og ja, kanskje med utvidelse til Oslo, men det hjelper ikke fødende kvinner i Trondheim eller på Åhus slik det er i dag.

Jeg vil egentlig spørre én gang til: Ser statsråden paradokset i at samtidig som han løfter fram veldig gode prosjekter, er det andre prosjekter som legges ned, og som er helt tilsvarende? Hvordan skal man sikre seg at ikke det skjer i utviklingen av dette prosjektet?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:27:38]: Jeg må bare ærlig si at jeg ikke er kjent med at det er helt tilsvarende prosjekter som nå er under nedleggelse. Representanten viser til Helse Førde, og der var det et opprinnelig forslag fra administrasjonen som jo ikke ble besluttet av styret, som kunne ha fått større konsekvenser for barseltilbudet. Der mener jeg at når det gjelder Nordfjordeid, har man vel funnet en løsning – med forbehold om at jeg sier det korrekt nå – med de berørte kommunene. Det er vel også ønske om å gjøre det samme i Lærdal.

ABC-klinikken svarte jeg jo på. Det var et tilbud til noen. Metodikken er den vi nå ønsker å gjøre tilgjengelig for flere.

Jeg er veldig opptatt av at vi må teste hva som virker, og at innovative kommuner og innovative sykehus blir sluppet litt fri og får lov til å jobbe på nye måter. Det er da vi ser hva som kan gi gode effekter for pasientene. Jeg har personlig veldig tro på disse prosjektene. Nå tester vi det ut i både mindre og mellomstore kommuner og etter hvert i en veldig stor kommune, og jeg mener at hvis det viser seg vellykket, bør dette være en sentral del av den nye helsereformen.

Spørsmål 2

Frank Edvard Sve (FrP) [11:28:54]: «I svar på skriftleg spørsmål tek statsråden ingen sjølvkritikk for at han har utnemnt direktøren i Polaris Media til ny styreleiar i Helse Midt-Noreg, ei utnemning som openbert må

innebere habilitetsvurderingar opp mot media si uavhengigheit i viktige samfunnsspørsmål. Dette har skapt svært stor debatt i regionen. Det blir 'som å setje Mikkel Rev til å passe hønsegarden'.

Forstår ikkje statsråden det alle andre forstår, at utnemning av direktøren i Polaris Media til ny styreleiar i Helse Midt-Noreg er sterkt problematisk?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:29:34]: Takk for spørsmålet. Vi bør vel alle være litt forsiktige med å snakke på vegne av alle andre. Jeg tror denne debatten er vesentlig mer nyansert enn det representanten her legger opp til.

For å svare på spørsmålet: Vi følger alltid retningslinjene når det gjelder utnevning av nye styreledere. Her bruker vi statens prinsipper for eierutøvelse. De er beskrevet i eierskapsmeldingen, som et bredt flertall i Stortinget har sluttet seg til. Jeg var næringsminister da den forrige eierskapsmeldingen ble behandlet, og jeg kan ikke huske at Fremskrittspartiet hadde avvikende syn på hvordan styrene skulle utnevnes, eller la inn andre forslag i den forbindelse. Regjeringen legger lojalt til grunn det Stortinget har forutsatt. Et av de viktigste prinsippene her er at vi skal vektlegge relevant kompetanse. Det skal være hovedhensynet i statens arbeid med styresammensetning.

Styrene skal være sikret kompetanse, kapasitet og et mangfold som samlet sett står i forhold til de oppgavene og det ansvaret styret har, og de utfordringene helseforetaket står overfor. For styrene i de regionale helseforetakene legger vi vekt på at de også skal ha medlemmer som har bred politisk og samfunnsmessig forståelse. Det er viktig å ha medlemmer med generell innsikt i styrearbeid, omstillingsprosesser og økonomistyring. Et sentralt prinsipp er at medlemmene i styret ikke representerer politiske organisasjoner, geografiske områder eller andre interessegrupper. Styremedlemmene velges som privatpersoner, og de skal ivareta eiers, altså fellesskaps, interesser. De fleste styremedlemmene har andre arbeidsforhold eller roller ved siden av styrevervet i det regionale helseforetaket.

Et veldig viktig prinsipp når vi snakker om habilitet, er at det er det enkelte styremedlem som til enhver tid har ansvar for å vurdere sin egen habilitet før behandling av konkrete saker, og eventuelt stå over saker der en kan være inhabil. Hvis enkelte styremedlemmer som blir spurt om å påta seg et styreverv, av en eller grunn kommer til at det vil være så store habilitetsutfordringer at vedkommende av den grunn ikke bør takke ja til et sånt styreverv, regner jeg med at en da gjør den vurderingen og takker nei.

Når det gjelder valget av ny styreleder i Helse Midt-Norge RHF, mener jeg at det har skjedd i tråd med ret-

ningslinjene. Der er det lagt vekt på relevant kompetanse. Helse Midt-Norge har fått en meget dyktig styreleder. Per Axel Koch har bakgrunn som siviløkonom, han har lang erfaring som toppleder og styreleder, og han har generelt god kjennskap til regionen. Det mener jeg er gode forutsetninger for å kunne ivareta rollen som styreleder i Helse Midt-Norge RHF på en god måte.

Når det gjelder medias uavhengighet i viktige samfunnsspørsmål, legger jeg selvfølgelig til grunn at norske redaktørstyrte medier har redaksjonell frihet i tråd med Redaktørplakaten og medienes egne presseetiske regelverk. Min vurdering er som sagt at utnevnelsen av styreleder i Helse Midt-Norge RHF er gjort i tråd med retningslinjene som gjelder for statlig eierskap, med vekt på relevant kompetanse, og at det er innenfor rammene av gjeldende habilitetsregler.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:32:28]: Når det gjeld habilitet, er det ein viktig føresetnad at det er til stades i alle samanhengar i samfunnet vårt. I eit brev til Helse- og omsorgsdepartementet svarar departementet at det for departementet er av avgjerande betydning at det er stor tillit til helseforvaltninga. Det er viktig. I det same brevet vert det problematisert eit forhold der ein som heiter Gunnar Bovim, er leiar i valkomiteen for Polaris Media, der Koch er konsernsjef. Bovim er altså den som har mest innflytelse på kven som skal sitje i styret og styre. Bovim er også styreleiar i Helseplattforma, der Helse Midt-Noreg er hovudeigar. Koch er den som har mest innflytelse på om Bovim vil fortsetje i dette vervet eller ikkje. Det er dette samrøret det vert vist til.

Meiner helseministeren at han og departementet ikkje har noko ansvar for å sjå til at eit slikt samrøre ikkje skjer?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:33:30]: Det er naturlegvis helt legitimt å stille dette spørsmålet, men det er nå engang sånn i Norge at en del mennesker og en del av dem som har lederverv, gjerne har flere lederverv i ulike organisasjoner, i ulike virksomheter og gjerne privat og offentlig og i ulike deler av landet. Jeg tror ikke det er uvanlig at en støter borti tilfeller der en har flere verv og/eller møter andre som har flere verv. Det i seg selv er jo ikke et problem. Vi må ikke mistenkeliggjøre det. Det er viktig at vi bruker dyktige mennesker der hvor det er behov for dem, men igjen er det helt sentralt at den enkelte må vurdere sin habilitet. Jeg har ansvaret for utnevnelsen av styremedlemmene til helseforetakene. Eierne av Polaris Media må svare for hvem de setter til sine valgkomiteer og styrever. Eierne av andre virksomheter må svare for hvem de setter inn i sine styrever, og så er det til syvende og sist den enkelte som må vurdere sin habilitet. Hvis en mener at en er nær grensen for inhabilitet, bør en jo ta konsekvensene av det.

Frank Edvard Sve (FrP) [11:34:34]: Eigentleg var det jo påvist samrøre mellom Helse Midt-Noreg og Polaris Media før ein fekk denne utnemninga. Vi ser ein betydeleg debatt i befolkninga i Møre og Romsdal og i Trøndelag rundt helseføretaka, og vi set eit stort spørsmålsteikn ved det som skjer. Koch sit jo som styreleiar og direktør i Polaris, men han sit også som styreleiar i Adresseavisa og i massevis av andre aviser. Ein ser at det er eit samrøre og ei binding også opp mot Helseplattforma og andre område, og det har vore eit stort debattgrunnlag i Møre og Romsdal og Trøndelag. Det er det som dannar grunnlaget for den store debatten rundt utnemninga av direktøren i Polaris som ny styreleiar i Helse Midt-Noreg.

Ser ikkje statsråden at når dette er lagt til grunn, er det eit viktig argument for at det svekkjer tilliten til heile Helse Midt-Noreg?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:35:35]: Jeg ser ikke at denne utnevnelsen av styreleder og styre svekker tilliten til Helse Midt-Norge. Snarere tvert imot mener jeg vi har fått et veldig kompetent og godt styre. Vi må være litt forsiktige og ikke blande flere diskusjoner i hverandre, for habilitet er ett spørsmål, mens pressens frihet og redaksjonelle uavhengighet til å kunne skrive akkurat det de vil – gjøre sin jobb og være kritisk og gå etter makten og tale folks sak – er en annen diskusjon.

Det jeg forstår ligger bak dette spørsmålet, er at avisene som inngår i Polaris Media, da skal få innskrenket sin redaksjonelle frihet fordi en som har et ansvar der, nå også er styreleder for Helse Midt-Norge. Det mener jeg er å trekke det veldig langt.

Jeg mener som sagt at dette er en vurdering de involverte må gjøre selv. Jeg kan ikke vurdere habiliteten på vegne av andre, og jeg kan heller ikke vurdere hvem som skal sitte i andre virksomheter enn dem jeg har ansvaret for.

Spørsmål 3

Kristian August Eilertsen (FrP) [11:36:51]: «Legene ved Sykehuset Namsos sier at Helseplattformen utgjør en risiko for pasientsikkerheten. De forteller om økt fare for feil i legemiddelhåndteringen, at pasienter forsvinner fra ventelister, og at systemet tar så mye tid og ressurser at det truer det lokale behandlingstilbudet. De ber nå om at systemet skrotes.

Er statsråden enig med legene ved Sykehuset Namsos i at Helseplattformen innebærer økt risiko for pasientskade, og at det bidrar til at det i praksis blir nødvendig å kutte i pasienttilbudet for å oppnå budsjettbalanse?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:37:28]: Takk for spørsmålet.

Jeg tar naturligvis på alvor at helsepersonell sier de er urolige for pasientsikkerheten. Jeg har selv vært på besøk flere ganger og sett den gode jobben som gjøres, og jeg lytter naturligvis til bekymringene som reises. Mye av det har jo handlet om brukervennligheten i Helseplattformen, som oppleves som tungvint. Jeg har selv sittet ned med klinikerne på flere av sykehusene i Midt-Norge og sett at det er et forbedringspotensial – ting kan gjøres enklere. Det er jo grunnen til at regjeringen har bevilget ekstra penger til et brukervennlighetsløft. Jeg har også vært veldig opptatt av at klinikerne må lyttes til, og alle tilbakemeldinger må tas på alvor. Det må være planer for fortløpende å luke ut feil og ikke minst de delene av brukergrensesnittet som er for tungvinte og kan gjøres enklere, slik at personellet vårt får bruke mest mulig tid på pasientbehandling og minst mulig tid foran skjermen.

Jeg har innhentet informasjon fra Helse Nord-Trøndelag om situasjonen. De formidler at de jobber systematisk med å ta ned risiko og sårbarhet. Helseforetaket har gått gjennom alvorlige hendelser, pasientklager og tilsynssaker. Gjennomgangen avdekker ikke hendelser som har medført alvorlige pasientskader forårsaket av Helseplattformen i Helse Nord-Trøndelag. Helseforetaket har interne avviksmeldinger der en ikke kan utelukke at Helseplattformen har vært medvirkende årsak, f.eks. på grunn av at journalløsningen er for komplisert å bruke. Disse avvikene brukes nå for å forbedre brukervennligheten.

Det er nylig gjennomført en uavhengig analyse av fordeler og ulemper med Helseplattformen. Denne analysen viser at kvaliteten på pasientbehandlingen er på samme nivå som før innføringen av Helseplattformen. Det er fortsatt en del utfordringer knyttet til brukervennlighet, som jeg nevnte. Dette gjelder særlig for ansatte i sykehus. Det mener jeg ikke er godt nok. Derfor forventer vi nå at de ekstrapengene som er bevilget, brukes på en effektiv måte for raskt å forbedre brukervennligheten. Analysen av fordeler og ulemper viser også at Helseplattformen har hatt noen positive sider. Den har f.eks. gjort det lettere for sykehus og kommuner å samhandle.

Helse Nord-Trøndelag formidler at behovet for utvikling og omstilling i sykehuset har vært kjent i flere år, også før innføringen av Helseplattformen. Omstillingen i foretaket er nødvendig av flere årsaker, og at det er brukt tid og ressurser for å lykkes med dette, kan altså ikke kobles til Helseplattformen alene. Helse Midt-Norge, som jo eier Helse Nord-Trøndelag, formidler at de samlede IT-kostnadene nå er på vei nedover. Det er gledelig.

Det er viktig for meg at brukervennligheten forbedres, slik at vi får effektive systemer. Det kommer vi selvfølgelig til å følge med på at også skjer.

Kristian August Eilertsen (FrP) [11:40:04]: I det svaret jeg hører fra statsråden, virker det som om han skyver alt ansvaret for de utfordringene man opplever med Helseplattformen, over på Helse Midt-Norge. Nå advarer ikke bare legene ved sykehuset i Namsos, men også sykepleierne om at det økonomiske og faglige presset er så stort at hele sykehuset kan rakne, og at akuttmottaket kan stå i fare. Det er beskrivelsen fra dem som jobber på Sykehuset Namsos. Det skaper en enorm utrygghet blant ansatte, pasienter og lokalbefolkningen. Mange er nå bekymret for framtiden til lokalsykehuset sitt.

Når ansatte forteller at dette kan bli starten på slutten for Sykehuset Namsos som fullverdig lokalsykehus, mener statsråden virkelig at han bare kan fraskrive seg ansvaret for konsekvensene av et system som åpenbart ikke fungerer? Og vil statsråden garantere for at Namsos ikke mister akutfunksjoner som følge av Helseplattformens kostnader og mangler?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:41:05]: Jeg tar selvfølgelig alle tilbakemeldinger på alvor, og så tror jeg jo denne saken er litt mer nyansert enn det representanten legger opp til i spørsmålsstillingen.

Det er ulike erfaringer med bruk av Helseplattformen. St. Olavs hospital var først ute. Der var det store innkjøringsproblemer. Riksrevisjonen var veldig kritisk og kom med en veldig alvorlig rapport hvor de sa at innføringen ved St. Olavs hospital kunne ha truet pasientsikkerheten. Det er lært mye etter det. Når vi nå ser på erfaringene to år etterpå på St. Olavs hospital, går produksjonen opp, økonomien bedrer seg, og effektiviteten har blitt bedre. Heller ikke der er alt i orden, men dette har vært en stor omlegging, og vi må gi det litt tid til å fungere. Det er ikke sånn at det er åpenbare alternativer her og nå. Stortinget tok stilling til, for noe tid siden, om dette systemet skulle skrotes. Det er investert mange milliarder kroner i det. Det er lagt ned enormt med ressurser på opplæring av de ansatte, og dataene er overført. Nå mener jeg vi må gjøre alt det vi kan for å legge til rette for at dette systemet fungerer så godt som overhodet mulig, og ta det derifra.

Kristian August Eilertsen (FrP) [11:42:08]: Det er ikke bare i Namsos at leger og sykepleiere går ut offentlig og forteller om de alvorlige konsekvensene innføring av Helseplattformen medfører. I Levanger forteller nå legene at medisinalistene i Helseplattformen stadig er feil, at det må skrives i epikrisene at listene ikke kan stoles på, at spesialister sier opp jobben, og at helsepersonellet frykter for dødelige feil. Det er kanskje dette som er de nyansene statsråden er inne på. Det er i hvert fall det fagfolkene rapporterer om fra den virkeligheten de står i.

Både Namsos og Levanger beskriver et journalsystem som skaper utrygghet, feilinformasjon og i verste fall pasientfare. Hvordan kan statsråden da fortsatt forsvare at sykehusene skal tvinges til å bruke betydelige ressurser på å forbedre et system de overhodet ikke har tillit til, når dette er penger som heller burde vært brukt til pasientbehandling og bemanning?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:43:00]: Ja, en skal jo høre det fra Fremskrittspartiet. Kontrakten om Helseplattformen ble inngått i 2019. Da var det Fremskrittspartiet som satt i Helse- og omsorgsdepartementet. Denne plattformen ble besluttet i 2016. Da var det Fremskrittspartiet som satt i regjering og utgjorde en hel haug av statsråder. En må gjerne snakke om alt som er galt og feil, men det kan jo av og til være greit å ta litt ansvar for de beslutningene en selv har tatt.

Denne regjeringen har lagt om hele digitaliseringsstrategien i sykehusene fordi vi ser at det er for høy risiko knyttet til innføring av så store, komplekse systemer. Vi kommer ikke til å gjøre dette flere ganger. Jeg er faktisk litt opptatt av at vi ikke skal sløse bort skattebetalernes penger og sette alt over styr etter innfallsmetoden. Vi kan ikke over natten skrote et system som det er investert milliarder av skattebetalernes penger i, som har titusenvis av brukere, og som alle sykehusene i Midt-Norge og en haug med kommuner bruker. Det er en uansvarlig måte å styre helsetjenestene på. Derfor må vi nå gjøre alt det vi kan for å få dette til å fungere, ikke ty til lettvintheter som setter pasientenes sikkerhet i fare.

Spørsmål 4

Mímir Kristjánsson (R) [11:44:15]: «Stavanger universitetssjukehus er i alvorlig økonomisk krise. Nye SUS på Ullandhaug må nå rive vegger mellom enkeltrommene etter bare få måneders drift. I tillegg er det innført ansettelsesstopp, og sykehuset vurderer å legge ned en rekke sykehusfunksjoner i Rogaland. Dette skjer til og med før sykehuset har begynt å betale ned på byggelånet sitt til staten.

Vil statsråden foreta seg noe som helst for å bøte på den økonomiske krisen ved SUS, eller mener statsråden det er opp til foretaksstyret å ordne opp i dette?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:45:11]: Takk for spørsmålet.

Som representanten viser til i sitt spørsmål, er Stavanger universitetssjukehus i en krevende økonomisk situasjon. Sykehuset i Stavanger har over tid hatt en bemanningsvekst utover det budsjettet gir grunnlag for. Innflytting i nytt sykehus gir også forventede økte kostnader som kommer i tillegg til et for høyt kostnadsnivå

ved utgangen av 2025. Det er også en av grunnene til at helseregionens økonomiske langtidsplan gir sykehuset tid fram til 2030 til å tilpasse seg en ny driftssituasjon, for å legge til rette for at denne omstillingen skal bli litt enklere.

Det nye sykehuset er bygget på en måte som gjør at det er enkelt å gjøre enkeltrom om til dobbeltrom ved behov. Det er sykehuset selv som vurderer hvordan den løpende driften skal legges opp, og behov for endringer når det nye sykehuset er tatt i bruk. Jeg har tillit til at de gjør endringer som kommer både pasienter og ansatte til gode, og at de selvfølgelig også har med de ansatte i disse beslutningsprosessene. Det skulle bare mangle.

Dagens modell for sykehusinvesteringer innebærer at det er helseforetakene selv som beslutter investeringer innenfor de rammene de har til rådighet. Dette lå som et premiss for det nye sykehuset da det ble vurdert og senere godkjent av styrene i både Helse Stavanger og Helse vest. Innenfor den modellen vi nå har, er det regjeringens oppgave å sørge for budsjetter som tar høyde for både drift og investeringer, og man kan også gi lån når helseforetakene ber om dette.

Som representanten er vel kjent med, har Stortinget vedtatt de økonomiske rammene for sykehusene i 2026. Jeg mener den rammen Stortinget har sluttet seg til for 2026, med det tillegget som kom i forhandlingene med bl.a. Rødt, er bra.

Regjeringen er helt åpen for å se på måten vi både organiserer, styrer og finansierer sykehusene våre på. Derfor har vi satt ned helsereformutvalget. De leverer allerede i høst sin rapport med alternative modeller for hvordan dette kan gjøres. Vi håper at alle partiene på Stortinget har lyst til å sette seg ned og se på hvilke forbedringer vi sammen kan gjøre.

Jeg vil også understreke at vi ikke kan endre en tjeneste som har over 150 000 ansatte og et budsjett på 238 000 mill. kr, og som behandler 3 millioner pasienter i året, uten at vi har grundige prosesser. Derfor er det viktig nå at vi får de beste faglige anbefalingene om hvordan ting eventuelt kan gjøres annerledes, og så får vi ta det derfra.

Jeg fikk et helt konkret spørsmål fra representanten om statsråden vil foreta seg noe som helst. Det viktigste jeg kan gjøre, er å sørge for at vi sammen, i det flertallet vi har for budsjettet, styrker bevilgningene til sykehusene. Teknisk beregningsutvalg viser at det under denne regjeringen og med et rød-grønt flertall på Stortinget har vært en realvekst i sykehusbudsjettene. Den har vært vesentlig høyere enn under den borgerlige regjeringen. Jeg er også glad for at vi her på rød-grønn side har gjort viktige endringer, bl.a. bedret rentebetingelsene og endret egenkapitalkravet. Vi kompenserer nå 100 pst. for demografien, ikke bare 80 pst., slik man gjorde i årene

før oss. Alt dette vil bidra til å gjøre omstillingen litt enklere, men omstillingen må også fortsette.

Mímir Kristjánsson (R) [11:48:17]: Jeg vil gjerne takke statsråden for svaret.

Det jeg hører når statsråden sier at Stavanger universitetssjukehus har hatt et for høyt kostnadsnivå og er nødt til å tilpasse seg en ny økonomisk virkelighet, er at det skal kuttes i driften ved Stavanger universitetssjukehus over tid. Det betyr at kostnadene må ned, og kostnadene på et sykehus er jo stort sett ikke annet enn folkene som jobber der.

Jeg hører det jeg opplever som en systematisk ansvarsfraskrivelse fra ikke bare denne statsråden, men fra statsråder gjennom hele foretaksmodellens historie. Man skyver ansvaret for situasjonen i vår viktigste helse-tjeneste ned til foretaksstyrene og sier at de har ansvar for å løse dette. Er det ikke sann at når man ser den alvorlige situasjonen på flere av våre sykehus, bl.a. den som er i Stavanger nå, med de facto ansettelsesstopp, bør også statsråden engasjere seg mer enn det han hittil har gjort?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:49:23]: Jeg følger de forutsetningene Stortinget har besluttet. Det er de regionale helseforetakene som har sørge-for-ansvaret i spesialisthelsetjenesten. Det ligger til ansvaret i styrene i helseforetakene og de regionale helseforetakene å vedta budsjetter, og selvfølgelig må de forholde seg til budsjettene fra landets nasjonalforsamling, i likhet med alle andre denne salen bevilger penger til.

Tenk hvis det skulle vært sann at kommunene får tildelt en viss sum penger basert på det kommuneopplegget Stortinget ble enig om, og så kan man etterpå komme og si at man skal ha mer og annerledes, og hvis ikke noen da bevilger noe, er det ansvarsfraskrivelse. Det er jo ikke sann vi styrer et land. Alle må forholde seg til de rammene de har fått. Hvis representanten mener det er for lave rammer til sykehusene – vel, representanten inngår jo i det flertallet som har ansvar for det statsbudsjettet som nå er vedtatt, så da må vi gjøre noe med det.

Jeg er veldig glad for at vi har klart å få til en realvekst, og den realveksten ble enda større etter forhandlingene i Stortinget, men det betyr altså ikke at det er ekstrapenger midt i et år til utvalgte helseforetak. Sann styrer vi ikke sykehusene.

Mímir Kristjánsson (R) [11:50:27]: Jeg takker ja til invitasjonen til å samarbeide med statsråden om å styrke sykehusbudsjettene. Det tror jeg de fleste i Norge ser at kan være nødvendig i tiden som kommer.

Dette handler også om en modell for finansiering av bygg som har vist seg å ha svært uheldige utslag, kanskje spesielt for Stavanger universitetssjukehus, som bygde i

en periode der byggekostnadene skjøt i været, av årsaker statsråden ikke har ansvar for, men som likevel har blitt veldig dyrt for sykehuset. Rett borti gata her ligger det et snart innflytningsklart regjeringskvartal som begynte med en prislapp på 5 mrd. kr, og foreløpig har en slutt-kostnad på 54 mrd. kr – altså tigangen. Når dette skjer, er det jo sann at vi her inne finner nye penger og finner nye penger og finner nye penger, fram til det er bygd ferdig, selv om prosjekteringen går helt over styr, men når vi bygger sykehus og ikke kontorer til byråkrater og politikere her borte, får helseforetaksstyrene ansvar for å skaffe de pengene og betjene de lånene. Mener statsråden det henger på greip?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:51:33]: Alle pengene kommer jo fra det samme stedet. Dette handler også om diskusjonen om vi skal skille drift og investeringer. Regjeringen er åpen for å se på det, hvis det kan bidra til å bedre det økonomiske handlingsrommet, men ingen har så langt klart å forklare meg hvordan det nødvendigvis skal bli mer penger til sykehusene av at den potten de i dag får, som de selv fordeler mellom drift og investeringer, skal tas inn igjen for så å deles ut, bare at Stortinget da har satt «drift» på den ene sekken med penger og «investeringer» på den andre sekken med penger.

Det er noen som mener at sykehusene ikke burde betalt renter. Nei, det kan godt være. Hvis de ikke eide byggene sine selv, ville de ikke betalt renter, men da måtte de leid byggene. Det er flere universitets- og høyskolebygg som leies, f.eks. av Statsbygg, men meg bekjent er det dyrere å leie et bygg enn det er å eie det selv. En av fordelene med at Stortinget kan gi lån til sykehusene, er at de kan komme i gang med sykehusoppgraderinger og nybygg mye før, for de trenger ikke da å ha all egenkapitalen tilgjengelig.

Det kan godt hende at vi skal endre dette systemet. Det er derfor vi har invitert til samarbeid om det, og jeg vil gjerne snakke mer med partiet Rødt om det, men da må vi vite hva vi gjør.

Spørsmål 5

Kathy Lie (SV) [11:52:51]: «I Drammen og Stavanger åpnes det nå moderne sykehus, begge med problemer. Fra Drammen hører man om dårlig kapasitet fra dag én, korridorpasienter og fravær av pauserom. Ved Stavanger universitetssjukehus rives vegger fordi enerommene er for kostbare. I Helsetalen 2026 viste statsråden til hvor viktig det er at ansatte får tid og rom til pause.

Hva har skjedd som gjør at statsråden sier en ting og sykehusene gjør noe annet, og hva gjør han nå for å ryd-

de opp i dette og sikre at det samme ikke vil skje i de nye sykehusene som skal bygges?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:53:27]: Takk for spørsmålet.

De nye sykehusene i Drammen og Stavanger er noen av de mest moderne og flotteste sykehusene i hele Europa. Samtidig er det helt nye sykehus, og det er lagt til grunn ny organisering av oppgaver. Da vil det ofte være nødvendig med tilpasninger, tilvenninger og noen justeringer i innkjøringen. Sånn er det med alle nye store bygg som tas i bruk, enten det er i offentlig sektor eller i privat sektor.

Det er helt riktig at jeg i helsetalen i forrige måned sa at vi skal gjennomføre et medarbeiderløft for å ta best mulig vare på de dyktige fagfolkene vi har i helse- og omsorgstjenestene våre. Det er fordi de er vår viktigste ressurs – uten dem er det ikke noen helsetjenester.

Dette har jeg fulgt opp i oppdragsdokumentene til de regionale helseforetakene. Der står det at de regionale helseforetakene «bes om å ivareta medarbeideres behov når sykehus bygges eller renoveres, slik som pause-rom, garderobes og arbeids- og vaktrom». Dette er et uttrykk for at vi har fått mange tilbakemeldinger fra tillitsvalgte, verneombud, leger, sykepleiere, helsefagarbeidere og andre personellgrupper hvor de sier at dette vektlegges i for liten grad.

Beslutningen om Drammen sykehus og hvordan det skulle se ut, og hvor mye det skulle koste, er tatt lenge før min tid. Jeg har ansvaret for alt som skjer i Helse-Norge, men jeg ber om forståelse for at jeg ikke kan ta ansvar for nøyaktig hvordan det sykehuset ble dimensjonert. Jeg skal selvfølgelig ta ansvar for de sykehusprosjektene som bygges framover, og derfor kommer jeg naturligvis til å følge med på at dette punktet ivaretas.

Vi har også, som en del av oppdragsbrevene, gitt klare signaler om at medarbeidere, vernetjenesten og tillitsvalgte skal involveres aktivt på alle nivåer, og – som jeg har lagt til – det skal legges til rette for reell medvirkning.

De regionale helseforetakene har ansvar for å planlegge og gjennomføre sine investeringsprosjekter innenfor de rammene som årlig bevilges. Jeg mener vi generelt har mange gode erfaringer med at helseforetakene gjennomfører sine prosjekter innenfor vedtatte rammer, men vi ser også at økte inntektsrammer har gitt sykehusene større handlingsrom. Derfor har denne regjeringen i godt samarbeid med partiet SV og de andre rød-grønne partiene jobbet systematisk for å sikre bedre rammevilkår for landets sykehus. Vi bevilger nå mer penger til sykehus enn noen gang før, og det er jeg veldig glad for.

Så har jeg lyst til å legge til at dette ikke løser alle problemene. For dem som jobber ved Drammen sykehus og

nå ikke har tilgang til tilstrekkelig infrastruktur, er det en fattig trøst at vi skal gjøre noe med dette framover, men det må ikke stoppe oss fra å lære av feil som er begått før. Alternativet var å ikke nevne dette, ikke legge inn noen krav, ikke legge noen føringer for sykehusene og late som ingenting. Det er heller ikke å ta ansvar.

Jeg håper og tror at Vestre Viken og Helse Stavanger nå jobber for å finne gode løsninger. Jeg er opptatt av at det skal være god dialog mellom ledelsen, tillitsvalgte og ansatte. Jeg tror det er mulig å finne noen praktiske løsninger på dette med de byggene man har. Noe vil kanskje kreve litt tilpasninger, noe vil kanskje kreve litt andre måter å jobbe på, men at man i større grad forsøker å ivareta behovene til de ansatte, forventer jeg – også uten at det kommer mye ekstrapenger, eller at man må gjøre store ombygginger.

Kathy Lie (SV) [11:56:31]: Som helseministeren sier, vil han i sine oppdragsbrev kreve at det bygges pauserom og andre fasiliteter som er nødvendige for god arbeidsflyt. Samtidig ser vi at sykehusene har krav på seg til å levere nok sengeplasser og nok behandlingsareal ut fra gitte rammer. I den finansieringsmodellen hvor foretakene låner penger av staten og må betale tilbake med renter, utfordrer det driftsbudsjettene og fører til lavere bemanning og en mer stressende hverdag.

I en tid da vi står i en bemanningskrise, er det avgjørende at vi klarer å beholde fagfolkene våre. Hva vil helseministeren gjøre for å sikre arbeidsmiljøer med nok folk på jobb og rom for den kaffepausen som han lovet i helsetalen sin nylig?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:57:14]: Takk for et veldig godt oppfølgingsspørsmål.

Det er selvfølgelig mye vi må gjøre. Det må være en tilstrekkelig sykehusøkonomi til å ha riktig bemanning. Vi må slutte å ta ansatte for gitt. Skal vår felles helsetjeneste være førstevalget, må vi faktisk gjøre den til førstevalget. Da er de temaene representanten her tar opp, kjempeviktige: det at det er mulig å ta seg en pause, at arbeidsbelastningen ikke er for stor, og at vi har en god ansvars- og oppgavedeling som gjør at fagfolkene får brukt fagkompetansen sin.

Jeg tar veldig på alvor at så mange som jobber i helsetjenesten, sier at en vesentlig større del av arbeidsdagen deres nå sammenlignet med for 10–15 år siden går med til byråkrati, administrasjon, utfylling av skjemaer og rapporteringskrav. De opplever mindre tilitt i hverdagen, mindre frihet i hverdagen og mindre eierskap til jobben sin. Dette er ganske alvorlige tilbakemeldinger, og dette medarbeiderløftet er det virkelig viktig at vi kommer i gang med nå på en god måte.

Det er en enorm sektor, veldig mange ansatte og veldig mange sykehusbygg. Det er investert om lag

118 mrd. kr bare de siste årene. Da vil det alltid være noen utfordringer, og da må vi prøve å finne praktiske løsninger på dem og ikke gjenta våre gamle feil.

Kathy Lie (SV) [11:58:20]: Årsaken til at vi står her i dag og krever at helseministeren tar grep, er den sørgelige historien vi nå har, hvor det faktisk ikke finnes et eneste rom på Drammen sykehus som er avsatt kun til pause. Det handler jo om helseforetakenes stramme budsjetter som de må forholde seg til, og i tilfellet med Drammen også om at de fikk økte byggekostnader fordi det var utfordringer med grunnforholdene, og da måtte de nedskalere.

Når det ikke skal gå ut over pasientbehandling, ender det med å gå ut over de ansatte. Når de ansatte på sykehusene, som står i krevende emosjonelle situasjoner til daglig, ikke har et egnet pauserom hvor de kan restituere og hente seg inn, skaper det frustrasjon og uhelse, og mange snakker om å slutte.

Ser ikke helseministeren at forholdene for de ansatte unektelig henger sammen med god pasientbehandling, og hva vil han gjøre for å bidra til at nye Drammen sykehus kan få muligheten til å rette opp i mangelen på pauserom?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:59:14]: Sykehuset er nyåpnet, og nå har vi det bygget vi har. Jeg gjentar det jeg har sagt tidligere, og takker igjen for oppfølgingsspørsmålet: Her mener jeg at det med den infrastrukturen som er, i hvert fall langt på vei må kunne finnes praktiske løsninger på dette. Det er ikke nødvendigvis sånn at man må ha dedikerte pauserom som kun brukes til pauser og ikke noe annet, og som står tomme når det ikke er pauser. Det kan hende man kan ha flerfunksjonsrom eller finne andre løsninger på dette. Det mener jeg er et viktig ansvar ledelsen der har, og da må de involvere de tillitsvalgte og de ansatte. Så må vi som sagt lære av disse erfaringene og passe på at dette er best mulig ivare tatt når nye bygg prosjekteres.

Det er helt riktig at ting skjer i verden. Byggekostnader går opp og ned. Det har vært inflasjon. Det har vært utfordringer i leverandørmarkedet. Det er virkeligheten der ute, og det er virkeligheten for kommunene, sykehusene, Forsvaret, husholdningene og næringslivet. Sånn er det, og vi må ikke skape et inntrykk av at hver gang noe endrer seg, finnes det bare en utømmelig kasse med ekstrapenger, for det gjør det altså ikke. Vi må prioritere, og det må være ansvarlig.

Spørsmål 6

Kjersti Toppe (Sp) [12:00:36]: «På det splitter nye sykehuset i Stavanger rives nå vegger for å gjøre en-

sengsrom om til tomannsrom. Ensengsrommene ble for små og dyre i drift. Ansatte fikk ikke se løsningene, før det var for sent å endre på planene. Dette forteller om en varslet krise.

Kan statsråden forklare hvordan dette i det hele tatt kunne skje, synes statsråden at dette er en verdig og tillitsskapende måte å bygge nye sykehus på, og vil statsråden ta grep og hindre at andre sykehusutbygginger gjentar feilen og kun bygger med ensengsrom?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:01:15]: Takk for spørsmålet.

Det nye sykehuset i Stavanger vil gi oppgraderte bygg for pasienter og ansatte. Det nye sykehuset er helt riktig bygget med ensengsrom. Jeg må minne om at det altså er helt i tråd med anbefalt løsning, hvor alle nye sykehus bygges med ensengsrom som hovedløsning. De aller fleste klinikerne jeg møter, mener det er et gode for de ansatte, for pasientene og for de pårørende. Det er slik vi bygger moderne sykehusbygg.

Det er riktig at ved det nye sykehusbygget i Stavanger er det nå bestemt at de skal rive vegger på intensivavdelingen, slik at det blir dobbeltrom på denne avdelingen. Helse vest har opplyst at intensivrommene ved det nye sykehuset på Ullandhaug har standard størrelse, og at utformingen av rommene ble gjennomført i samarbeid med de berørte fagmiljøene. Planlegging og utbygging av nye sykehus er, som vi vet, en lang prosess, og planlegging av intensivavdelingen ble gjort tilbake i 2018. Ifølge Helse vest var fagmiljøene den gangen fornøyd med utformingen som ble presentert i prosjektet, men da rommene var ferdige, erfarte de likevel at de ikke var gode nok i daglig drift.

Hvis det er riktig, og jeg har ingen grunn til å betvile den informasjonen jeg har fått, mener jeg det er bra at feil avdekkes. Jeg tror ikke vi kommer dit i en ideell verden at vi kan bygge alt perfekt, og at det aldri etter innkjøring vil være behov for noen tilpasninger. Det jeg er litt redd for, er at hvis det blir slik at det aldri er lov til å gjøre en feil, eller at hvis en gjør justeringer, blir det automatisk slått sammen med at det er krise, at det ikke er verdig, at det ikke er tillitsskapende, og at en ikke lytter til de ansatte. Hva gjør det egentlig med kulturen for å melde fra om forbedringsforslag? Vi må jo lære av feil, og det er bra vi gjør feil noen ganger, for da kan vi lære av det og gjøre det bedre neste gang, og igjen: finne praktiske løsninger på problemer.

Jeg vet at Senterpartiet er et praktisk parti som er opptatt av å løse praktiske problemer som oppstår. Hvis man i denne spesifikke avdelingen har kommet til at erfaringene viste at det kanskje ikke var så lurt med enmannsrom likevel, en vil gjøre dem om til tomannsrom, finne praktiske løsninger på det – det tar en viss tid å få

det på plass, så er det på plass og står der for all framtid – må sykehusene våre få lov til å gjøre det. Vi må ikke ha systemer som er så stivbeinte at det ikke går an å gjøre endringer når man ser at behovene endrer seg. Det er også slik at det ikke er uvanlig at det gjøres endringer i nye bygg. Dette må Helse Stavanger selv vurdere, og jeg har full tillit til at de endringene de nå gjør, kommer både pasienter og ansatte til gode. Jeg legger selvfølgelig til grunn at dette arbeidet gjøres i god dialog mellom ledelsen, ansatte og tillitsvalgte.

At jeg eller Stortinget på noen som helst måte skal gripe inn og bestemme hvordan sykehusene detaljert skal se ut, og hvordan de ulike avdelingene skal innrettes, mener jeg er feil. Det tror jeg heller ikke representanten mener er riktig vei framover.

Kjersti Toppe (Sp) [12:04:18]: Takk for svaret.

Statsråden seier at det må vera lov å gjera feil. Det er greitt, men det er ikkje greitt at ein gjer feil om igjen, om igjen og om igjen. Vi har hatt mange nye sjukehusbygg i Noreg – Kalnes, Ahus osv. – og no gjentar ein dei same feila. Det var jo ein evalueringsrapport etter bygginga på Kalnes som nettopp tok opp at det var for overfylt, og at det har vorte bygd med for liten kapasitet, med mangel på pauserom, garderobeskap og kontorlokale, og at korridorpasientar vert normalen. Om statsråden meiner dette er noko som ein politisk ikkje skal blanda seg i, at dette er ei fagleg utvikling, og at vi må stole på dei faglege råda, er eg faktisk ueinig. Det må vera eit problem òg for ein statsråd at det er dei nye sjukehusa i Noreg som har størst problem med å vera overfylte. Sjukefråværet går opp, behandlingsskapiteten går ned, og pasientane må liggja to og to på eit einmannsrom.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:05:24]: Jeg er helt enig i at det er lærdom i alle sykehusprosjekter. De fleste bygges jo heldigvis på tid og budsjett, og de fleste blir veldig gode sykehusbygg. Jeg vet ikke om representanten har besøkt nye Stavanger universitetssjukehus – det kan godt være – men jeg håper representanten er enig i at det i stort er et fantastisk nytt sykehus. Sammenlignet med veldig mye av det som bygges og finnes i Europa, er det helt i toppklasse.

Det er også litt viktig at vi ikke gjør denne saken mye større enn det den er. Det at man på én enkeltavdeling på et nytt sykehus etter noen uker og måneders drift finner ut at man vil gjøre noen bygningsmessige tilpasninger, kunne kanskje vært unngått, eller kanskje kunne det ikke vært unngått. Noe av dette skyldes nok at man går inn i det nye bygget, lærer seg det å kjenne og finner ut at det er behov for å gjøre tilpasninger.

Vi må ikke glemme at dette i stort er et enormt løft for hele regionen, for dem som jobber der, for pasientene og for pårørende, og at det er viktig at vi fortsetter

denne prosessen, sånn at vi får realisert hele SUS – et moderne, framtidsrettet sykehus.

Kjersti Toppe (Sp) [12:06:29]: Statsråden meiner at eg ikkje må gjera denne saka større enn ho er, men det er faktisk ei veldig stor og prinsipiell sak om korleis vi bruker milliardar av kroner til å byggja nye sjukehus. Når det er slik at vi må begynna å riva veggene berre nokre veker etter at eit nytt sjukehus står på plass, trur eg faktisk det er fleire enn meg som lurar på korleis i alle dagar dette kunne skje, og om vi ikkje skal ta grep for å hindra at andre sjukehus gjer den same feilen. No svarar statsråden at vi skal gjera den same feilen på det nye Mjøsjukehuset og på det nye sjukehuset i Oslo fordi dette er i tråd med dei faglege anbefalingane. Da meiner eg at statsråden må gå inn og sjå på Sykehusbygg HF, som koordinerer og legg fram planane for bygging, og seia at vi no må læra av feila og endra, slik at ikkje sjukehus berre vert bygde med einsengsrom, men at vi har ein fleksibilitet i romma. Det vil eg utfordra statsråden på.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:07:32]: Jeg har aldri sagt at vi skal gjenta feilene våre. Jeg vil gjerne høre hva som er representantens alternative forslag for å løse denne situasjonen, annet enn her og nå å finne en praktisk løsning. Jeg vet at representanten nå kommer til å si at vi må skille drift og investeringer, og at det er helseforetaksmodellen som er roten til alt vondt i verden, men det hjelper ikke de ansatte ved Stavanger universitetssjukehus at vi eventuelt kanskje kan diskutere og bli enige om en reform for sykehusene langt der framme. Vi må løse denne utfordringen her og nå.

Jeg vil også ta avstand fra den beskrivelsen av at det er noen som her tar beslutninger over hodene på dem som jobber der. Som jeg sa: Da denne avdelingen ble prosjektert i 2018, var altså fagmiljøene fornøyde med løsningen. Så erfarte man at da sykehuset sto ferdig, var det ikke så ideelt som man trodde likevel. Mener representanten at vi ikke skal involvere fagmiljøene, eller at når fagmiljøene sier at dette er en måte vi ønsker å gjøre det på, skal vi overprøve dem herfra og si nei? Eller skal vi da ha tillit til at de fatter beslutningene, og også gi dem tillit til å justere kursen hvis det er behov for det?

Spørsmål 7

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [12:08:48]: «For svarets sanitet har over tid vært klar til å etablere og finansiere faste stillinger ved Universitetssjukehuset i Nord-Norge Narvik for å styrke helseberedskap og sivil-militært samarbeid, i tråd med regjeringens helseberedskapsmelding og daværende helseminister Ing-

vild Kjercols egne uttalelser om Narviks særskilte rolle. Likevel har arbeidet med en samarbeidsavtale med Helse nord trukket ut i tid.

Hva vil statsråden konkret gjøre for å sørge for at Helse nord prioriterer og setter nødvendig tempo i dette arbeidet, slik at etableringen kan komme raskt på plass?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:09:29]: Takk for et godt og viktig spørsmål. Helseberedskap er, som representanten er inne på, en helt sentral del av totalforsvaret, og Helse nord har en nøkkelfunksjon i Nord-Norge. I 2024 fikk Helse nord RHF derfor en ekstrabevilgning nettopp for å kunne opprettholde akutttilbudet ved Narvik sykehus, for å understøtte Forsvarets behov. Det oppdraget er gjennomført ved at akutttilbudet holdes i drift.

For Forsvaret har Narvik sykehus en særlig viktig rolle i forbindelse med alliert mottak, noe vi også ser tydelig i planleggingen av øvelsen Cold Response 2026. Forsvarets sanitet vil der bidra med gjennomføring av krigskirurgikurs i Narvik, samtidig som det skal øves på å styrke kapasiteten ved Narvik sykehus med militært helsepersonell. Helse nord RHF har over flere år brukt de årlige militære øvelsene i nord til å trene sammen med Forsvaret, bl.a. på massetilstrømming av pasienter til flere sykehus. Det samme vil vi gjøre i år, med Narvik sykehus som en viktig arena.

Dialogen og samarbeidet mellom Forsvaret og Helse nord oppleves som god og konstruktiv. Planverket vårt er nå i ferd med å bli synkronisert i tråd med NATOs krav og forventninger. Som ledd i dette har Helse nord RHF også inngått en samarbeidsavtale med Hæren, og er også i ferd med å inngå en avtale med Forsvarets sanitet. Dette legger altså til rette for et tett og robust sivil-militært samarbeid om helseberedskap i nord.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [12:11:01]: Takk for et godt svar.

Jeg legger særlig merke til at statsråden sier at man her er i ferd med å inngå en avtale med Forsvarets sanitet. Det er bra, når vi, som statsråden peker på, vet at det nettopp er pasienter som kommer med tog til Narvik under øvelsen i mars, og det er helt tydelig en viktig del av å forsterke samarbeidet mellom Forsvaret og UNN. Forsvaret er tydelig på at UNN Narvik skal være et beredskapssykehus for Forsvaret og NATO som en del av nasjonal plan for styrket beredskap, og det krever jo at Forsvaret har egne ressurser og personer som jobber tett med helseforetaket, i helseforetaket. Hvor lang tid må vi vente på denne avtalen, som nå er i ferd med å jobbes fram? Når kommer den egentlig? Kan vi forvente at dette signeres i år?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:11:56]: Takk for oppfølgingsspørsmålet.

Som jeg sa, er det allerede inngått en samarbeidsavtale med Hæren, og så er en i ferd med å inngå en avtale med Forsvarets sanitet. Jeg kan dessverre ikke nå svare eksakt på hvor langt unna det arbeidet er, men jeg opplever at det har høy prioritet, både i helseforetaket og i Forsvaret, og at alle forstår viktigheten og betydningen av dette.

Jeg er veldig glad for at representanten stiller spørsmål om dette, for jeg tror vi må innstille oss på å være forberedt på både sannsynlige og usannsynlige scenarioer i tiden framover. Vi har én helsetjeneste i fredstid, men vi har også én helsetjeneste i krisetid og i krigstid, som er den samme helsetjenesten. Vi må sørge for at den helsetjenesten er dimensjonert til å være robust nok, og at vi har gode beredskapsplaner innenfor en lang rekke ulike områder – det handler om logistikk, om intensiv- og akuttkapasitet, kompetanse og struktur. At dette er på plass, og at det er et godt samarbeid mellom sivil og militær sektor her, mener jeg er avgjørende, og det arbeidet må bare fortsette.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [12:13:00]: Takk igjen for et klokt og godt svar fra statsråden. SV vil absolutt være med på å styrke dette videre.

Forsvaret er tydelig på at den grunnstrukturen som bør ligge der hele tiden, som skaleres opp ved eventuelle kriser, handler om å ha folk på plass. Da forstår jeg statsrådens svar slik at han er enig i at også Forsvaret bør ha personell ved UNN Narvik, sånn at vi sørger for at det er en god grunnberedskap før krisen inntreffer, men også at vi har et godt relasjonelt samarbeid mellom de ulike, sånn at vi er klare til å stå i både de uforutsette hendelsene og de hendelsene vi kan planlegge for.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:13:46]: Jeg skal ikke nå forskuttere hva som blir det endelige innholdet i dette, hvordan denne samarbeidsavtalen kommer til å se ut, og akkurat hvilke konsekvenser det får for funksjonsdeling og struktur, både i fredstid og med tanke på å være forberedt på eventuelle andre scenarioer som kan skje. Det jeg kan si, er at dette arbeidet er prioritert, og at det heldigvis er tatt en del grep. Jeg er veldig glad for at representanten stilte spørsmålet, slik at jeg fikk muligheten til å orientere Stortinget om det. Vi kommer til å følge tett med på dette framover. Det gjelder selvfølgelig Narvik, men jeg vil legge til at det gjelder hele landsdelen. Det gjelder for øvrig alle sykehusene våre, i hele Norge, som nå framover er nødt til å tenke annerledes om sin beredskap.

Jeg kan legge til at vi i fjor ga flere andre oppdrag til sykehusene akkurat når det gjelder beredskap. Vi har behandlet en helseberedskapsmelding, og vi jobber nå

tett med EU om deltakelse i EUs helseunion. Vi ser også at det er et europeisk engasjement blant våre allierte for nettopp et sivilt-militært samarbeid, og at mange ser til Norge for inspirasjon.

Spørsmål 8

Presidenten [12:14:48]: Dette spørsmålet, fra representanten Tom Staahle til finansministeren, er overført til næringsministeren som rette vedkommende, men vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Tom Staahle (FrP) [12:15:03]: «Gjennom media er det gjort kjent at statlige fond som Investinor og Nysnø begrenser informasjon om kostpris fondene har på investeringene sine. Det fremstår som om dette er en ny rutine sammenlignet med tidligere. Dette strider mot offentlighetsprinsippet, god regnskapsskikk/IFRS-standardene og forvaltningsrettslige krav til åpenhet og forvarlighet.

Hva mener statsråden om dette, og hvilke grep vil statsråden ta for å sikre at aktørene retter opp i dette?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:15:35]: Takk for spørsmålet.

Da Stortinget behandlet eierskapsmeldingen våren 2023, stilte Stortinget seg bak statens mål med eierskapet i Investinor og Nysnø. Det er altså høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Staten stiller forventninger til selskapene på en rekke områder. Det skal bidra til måloppnåelsen, som altså er høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer, og også til rapportering.

Styrene i selskapene har ansvar for å vurdere hvordan selskapet skal vektlegge og arbeide med de ulike forventningene. Styret er ansvarlig for selskapets virksomhet i henhold til norsk lovgivning, og det er også ansvarlig for at selskapet rapporterer på en måte som gir eierne og allmennheten et rettviseende bilde av virksomheten, og som benytter anerkjente rapporteringsstandarter.

Det er ikke uvanlig at selskaper fra tid til annen justerer eller videreutvikler sin rapportering innenfor gjeldende lovkrav og relevante regnskapsstandarter. Endringer i rapporteringspraksis kan derfor være en normal del av virksomhetsstyringen, f.eks. når markedsforhold, forretningsmodeller eller konkurransesituasjonen tilsier tilpasninger. Jeg minner igjen om at målet med dette eierskapet er høyest mulig avkastning over tid, innenfor bærekraftige rammer.

Nysnø og Investinor gir uttrykk for at endringene i rapporteringen ble gjort basert på en forretningsmessig, kommersiell vurdering. Åpenhet om kostpris er altså

ikke vanlig bransjestandard i tidligfasemarkedet. Det er heller ikke et krav i henhold til anerkjente rapporteringsstandarter. Selskapenes medinvestorer oppgir heller ikke kostpris på porteføljeselskapene i sine regnskapsrapporter.

Selskapene gir uttrykk for at offentlig innsyn i kostpris kan svekke selskapenes posisjon i kommersielle forhandlinger. Det kan negativt påvirke måloppnåelsen og på den måten også ha negativ påvirkning på verdiskapingen og på statens verdier i de nevnte selskapene. Dette ville f.eks. kunne komme til uttrykk i forbindelse med forhandlinger om salg, hvor statens mål med eierskapet skal være høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer.

Ettersom disse selskapene investerer sammen med private aktører og på like vilkår – det er et viktig prinsipp – innebærer altså deling av kostpris at informasjon om medinvestorers posisjoner og verdsettelse også blir offentliggjort. Selskapene hevder at dette også kan skade medinvestorenes interesser, som igjen kan ha negativ utvikling for verdiene og statens mål med dette eierskapet.

Jeg vil legge til at statlig eierskap ikke urettmessig skal medføre andre konkurransevilkår, verken fordeler eller ulemper, sammenlignet med selskaper uten statlig eierandel. Det er ett av ti prinsipper for god eierutøvelse i staten, som også Stortinget i mange år har sluttet opp om. Statens forventninger til åpenhet og rapportering er beskrevet i statens eierskapsmelding, og selskapenes arbeid med dette følges også opp i den løpende eierdialogen.

Tom Staahle (FrP) [12:18:34]: Takk for at helseministeren svarer på dette spørsmålet.

Jeg har lyst til å si at jeg er enig med statsråden når det gjelder betraktningene om det som framkommer i eierskapsmeldingen. Jeg er også enig i prinsippet om at vi skal ha høyest mulig avkastning. Der er det ikke noe uenighet. Samtidig er det slik at disse statlige investeringsfondene forvalter betydelige offentlige midler på vegne av fellesskapet, og det er jo et formål å fremme både næringsutvikling, innovasjon og grønne investeringer. Disse fondene opererer altså i skjæringspunktet mellom stat og marked, og det stiller særlige krav til åpenhet. Det er her vi møter dilemmaet rundt åpenhet, etterprøvbarehet og offentlig tillit.

Markedet skal være åpent og transparent. Når markedet selv reagerer på at Investinor og Nysnø holder dette tilbake, noe som har framkommet gjennom media, er spørsmålet: Vil statsråden sørge for at statlige investeringsfond gjennomgår og vurderer den praksisen som nå synes å ha etablert seg?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:19:40]: Takk for oppfølgingsspørsmålet.

Dette er jo et ansvar styret har. Styret står ansvarlig overfor eier og skal levere på det som er eiers, altså fellesskapets, mål med eierskapet. Det er å sikre høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Da er det viktig at vi som eier har tillit til at styret gjør de forretningsmessige vurderingene, de kommersielle vurderingene og avveiningene som i størst mulig grad er med på å bygge opp under dette.

Når selskapene selv har gjort disse vurderingene og kommet til at den praksisendringen som nå er foretatt, den måten en her ønsker å rapportere på, er det som best fremmer eiers verdier i selskapet, har vi tillit til at dette er den riktige måten å gjøre det på. Alternativet ville jo vært at staten som eier går inn og overprøver og gjør en helt annen vurdering enn det styret har gjort. Jeg mener det ville møtt mange utfordringer knyttet til rolle- og ansvarsfordelingen, hva som er styrets ansvar, og hva som er eiers ansvar. Det kunne rokket ved den jobben styrene faktisk skal gjøre, og jeg er bekymret for at det også kunne svekket statens verdier i disse selskapene.

Tom Staahle (FrP) [12:20:44]: Takk for svaret.

Jeg ser dilemmaet som oppstår her, men samtidig handler dette om forutsigbarhet. Det handler om trygghet overfor de vurderingene som gjøres i selskaper som Investinor og Nysnø. Det handler også om at man skal ha en viss trygghet for at den forvaltningen som skjer, skjer ut fra riktige premisser og prinsipper. Så ser jeg at den oppgaven tilligger styret, men det er nå slik at det øverste ansvaret for å sørge for at selskapet gjør dette, ligger hos ministeren. Da gjenstår mitt spørsmål: Vil statsråden ta initiativ til at man går igjennom den nye praksisen som er etablert hos Investinor og Nysnø, og se om det er noe som kan endres der?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:21:25]: Dette er et ansvar styrene har i henhold til norsk lov, i henhold til eierskapsmeldingen og i henhold til prinsippet for god eierutøvelse, og eier har tillit til at styret gjør de riktige vurderingene. For å snu litt på det: Det ville jo vært litt rart når åpenhet om kostpris ikke er vanlig bransjestandard i tidligfasemarkedet, at eier skulle gått inn og pålagt våre egne investeringsselskaper å gjøre tilsvarende. Det ville vært en betydelig risiko for at vi da svekker måloppnåelsen, som altså er høyest mulig avkastning over tid innenfor bærekraftige rammer. Det å eventuelt skulle pålegge selskaper med statlig eierandel helt eller delvis andre spilleregler eller andre vilkår som ikke er i tråd med kommersiell praksis og det konkurrerende virksomheter og selskaper gjør, mener jeg ville vært feil. Det er full åpenhet om avkastning og om resultater. Årsregnskaper offentliggjøres. Hvis Stortinget på et

tidspunkt vil diskutere eierskapsutøvelse og eierskapsprinsipper, er muligheten til å gjøre det når en behandler eierskapsmeldingen.

Spørsmål 9

Fra representanten Nikolai Astrup til finansministeren:

«Hvilke konkrete tiltak vil statsråden foreslå for å bøte på skattesjokket for norske boligeiere?»

Presidenten [12:22:37]: Dette spørsmålet bortfaller da spørren er ikke til stede.

Vi går videre til neste spørsmål.

Spørsmål 10

Bård Hoksrud (FrP) [12:23:06]: «Juks med teoriprøver for tungbilførerkort hos Statens vegvesen kan ha et større omfang enn det som hittil er kjent. Førerkortjuks kan også omfatte sertifikat for buss, noe som er alvorlig for både trafikksikkerhet og tryggheten for passasjerene. Statsråden har tidligere varslet at Statens vegvesen forventes å ta tak i dette, men saken vokser nå i både omfang og alvorlighet.

Vil regjeringen ta umiddelbare grep for selv å få ryddet opp i den kaotiske situasjonen rundt Statens vegvesen og førerkort for tunge kjøretøy?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:23:39]: Dette er en problemstilling det er blitt orientert om oppfølgingen av tidligere her i Stortinget, bl.a. i svar fra statsråd Skjæran på mine vegne til representanten Hoksrud i den ordinære spørretimen 3. desember 2025.

Førerkortet skal gi sikkerhet for at trafikanten har nødvendig kunnskap og nødvendige ferdigheter til å ferdes trygt på veien. Derfor er det svært alvorlig når det avdekkes organisert juks på teoriprøven, og når kandidater forsøker å gjennomføre prøver uten reell kompetanse.

Statens vegvesen har over flere år iverksatt en bred styrking av arbeidet mot førerkortjuks. Reaksjonssystemet er gjort strengere, med karantenetid på inntil ett år og politianmeldelse i alvorlige saker. Statens vegvesen avdekker fortsatt forsøk på å filme eller ta bilde av oppgavene, og disse sakene anmeldes fortløpende.

Det er etablert en egen saksbehandlingsgruppe for førerkortjuks i oppgavebanken, og oppgavebanken er utvidet og fornyes langt hyppigere enn før. Oppgaver og svaralternativer randomiseres løpende. Prøveledere har fått tydeligere krav til opplæring og kompetanse. Samtidig er sikkerheten i prøverommene trappet opp gjen-

nom bemanning, fysiske tiltak og en pågående, bred risikovurdering av hele prøvevirksomheten.

Arbeidet mot fusk er en kontinuerlig oppgave grunnet stadig mer avanserte fuskemetoder og ny tilgjengelig og billig teknologi.

Som oppfølging av avsløringen i Klar Tale, der det beskrives en metode hvor man puffer enkeltord i spørsmål og svar, har Statens vegvesen tatt grep. Med bistand fra et eksternt konsulentfirma undersøkes påstanden om mulig medvirkning fra egne ansatte. Statens vegvesen opplyser at dette arbeidet ventes ferdig om omtrent en måned.

Videre gjøres det en systematisk gjennomgang av spørsmålsbanken for å redusere risikoen for at oppgaver kan løses ved hjelp av metoden som er omtalt. Flere oppgaver og svaralternativer er allerede endret, og på sikt vil både volumet og utskiftingstakten i oppgavebanken økes ytterligere. Statens vegvesen jobber videre med å profesjonalisere tjenestene ytterligere, bl.a. gjennom å sikre at prøvelederne har tilstrekkelig kompetanse og erfaring med å kunne oppdage juks, og ser også på andre mulige tiltak i prøvelokalene.

Dette er en alvorlig sak, og jeg har tillit til at Statens vegvesen følger den opp med den prioritering som situasjonen krever. Jeg vil selvfølgelig fortsette å følge opp dette arbeidet tett.

Bård Hoksrud (FrP) [12:26:18]: Det Klar Tale har avdekket og avslørt her, er kjempealvorlig, og jeg synes den er prisverdig, den jobben de har gjort med noe som Statens vegvesen egentlig burde klart å finne ut av internt.

På Dagsnytt 18 var jeg i en debatt med statsråden, og der sa statsråden at Statens vegvesen hadde politianmeldt bakmannen. Vegvesenet opplyser nå til Klar Tale at dette ikke stemmer. Hvordan kunne statsråden gi en så konkret opplysning i debatten som da viser seg å være helt feil? Og mener statsråden selv at dette bidrar til den nødvendige tilliten og tryggheten i saken og til Statens vegvesen?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:27:02]: I denne saken er det veldig viktig at Statens vegvesen går grundig gjennom sine rutiner, og at man grundig undersøker påstandene knyttet til om det er internt ansatte i Vegvesenet som kan være delaktige i dette, og ikke minst at man nå forsikrer seg om at disse prøvene blir tilstrekkelig endret på, slik at man ikke kan ta den typen grep. Så må man hele tiden være i forkant.

Jeg har blitt opplyst om at man ville anmelde denne bakmannen. Det er en opplysning jeg har fått fra Vegvesenet. Jeg kan i grunnen ikke si noe annet enn at jeg har blitt opplyst om det. Jeg kan ikke garantere for det, for

jeg har ikke selv anmeldt noen person. Det må jeg ha tillit til at Vegvesenet har håndtert i denne saken.

Bård Hoksrud (FrP) [12:27:43]: Jeg skjønner det og forstår at statsråden må forholde seg til Vegvesenet. Jeg synes allikevel det er ganske alvorlig, for det er klart at mye av premisset for den debatten vi hadde, nettopp var at han sa det var anmeldt, og så sier Vegvesenet at de skal drive mer etterforskning. Jeg trodde jo det var politiet som burde drive etterforskning, og at Statens vegvesen burde anmeldt, sånn at politiet raskest mulig kunne komme i gang med dette.

Noe av argumentasjonen for at private ikke skal få lov til å drive med dette, er nettopp det man nå har avslørt hos Statens vegvesen – at man ikke skal risikere at folk som ikke har rett kunnskap til å få førerkortet, skal få det.

Derfor har jeg lyst til å utfordre statsråden. Jeg synes det er litt for enkelt at statsråden bare sier at han var opplyst om det. Han var veldig tydelig i debatten. Jeg har sitater, hvis han vil høre dem, av hva han faktisk sa. Så skjønner jeg at det går an å si noe feil, men jeg synes det er litt mer alvorlig enn bare å si at han var opplyst om det, når han var så tydelig på at dette var anmeldt. Det var det altså ikke. Det er bare en ukes tid siden det kom fram igjen at dette ikke var gjort, og dette var vel før jul, hvis jeg ikke husker helt feil.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:29:00]: Det som er alvorlig i denne saken, er at noen har forsøkt å jukse og har jukset med teoriprøvene. Det er representanten Hoksrud og jeg helt enige om. Derfor er det helt avgjørende viktig at Vegvesenet gjør tiltak for å minimere risikoen for juks. Det skjer fra tid til annen at det blir avslørt, selvfølgelig også av Vegvesenet. Det skjer. Derfor er det slik at avhengig av alvorlighetsgrad gjør Vegvesenet en vurdering av anmeldelse.

Jeg kan bare gjenta at det har jeg fått opplyst i denne saken. Jeg mener ikke at spørsmålet om hvorvidt Vegvesenet på dette tidspunktet har anmeldt denne personen, er avgjørende for sakens alvorlighet. Jeg mener den er alvorlig uansett. Det er min inngang til denne saken. Derfor er jeg opptatt av at Vegvesenet nå gjør det de har sagt. Så er det selvfølgelig sånn at det man så langt ser i denne saken, er at det tyder på at man har brukt metoder for å ta bilder av skjermer osv., og det er det som er utfordringen.

Spørsmål 11

Fra representanten Erlend Svoldal Bø til samferdselsministeren:

«Tromsø lufthavn er én av få lønnsomme lufthavner for Avinor og har hatt en kraftig vekst i passasjertrafikken de siste årene. I 2023 var utvidelsen av lufthavnen ferdig, men kapasiteten ble fort sprengt igjen. Det var nok få som hadde sett for seg den voldsomme veksten som kom i reiselivsnæringen rett etter pandemien. Veksten har ført til flere problemer, både for lokalbefolkningen og de besøkende, for eksempel lange køer og treg bagasjeutlevering.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre forholdene ved Tromsø lufthavn?»

Presidenten [12:30:02]: Dette spørsmålet er trukket.

Da er det sånn, kjære forsamling, at neste spørrer ikke er i salen. Det er et spørsmål til kommunal- og distriktsministeren, og han er heller ikke i salen. Da mangler vi faktisk både spørrer og statsråd til neste spørsmål, og vi må ta en pause.

Stortinget tok pause kl. 12.30.22.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 12.30.45.

Presidenten [12:30:47]: Da kan vi sette møtet igjen. Spørteren har kommet, og jeg gir ordet til representanten Abrahamsen.

Spørsmål 12

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:30:53]: Beklager, president!

«Det er et stort behov for å bygge flere omsorgsboliger for eldre, samtidig som norske kommuner står i en svært krevende økonomi. Prosjekter hvor private utbyggere bygger mens kommunen har en avtale om tilvisning av boliger, er et godt virkemiddel for å få fortgang i utbyggingen. Dette er et stort ønske i mange kommuner, som for eksempel Askøy. Regjeringen har dessverre gjennom Husbankens tildelingsbrev for 2025 satt en stopper for tilskudd til slike prosjekter.

I lys av mangelen på boliger – vil statsråden endre dette for 2026?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:31:37]: Regjeringen har store ambisjoner om å øke boligbyggingen og herunder bidra til flere egnede boliger for eldre. Vi vurderer fortløpende hvordan ulike virkemidler kan bidra til å realisere flere gode boligprosjekter. Det er litt uklart for meg hvilken ordning spørsmålsstilleren viser til, men jeg vil gjøre rede for ordningene jeg ser som relevante i denne sammenhengen.

Lån til boligkvalitet fra Husbanken skal bidra til å fremme og utvikle boligkvaliteter som fremmer miljø og tilgjengelighet i nye og eksisterende boliger. I Husbankens tildelingsbrev for 2025 står følgende:

«Lån til boligkvalitet skal ikke gis i prosjekter der kommunen skal benytte tildelt investeringstilskudd til leie av omsorgsplasser.»

Bakgrunnen for denne føringen er at Husbanken den siste tiden har fått flere henvendelser om lån til boligkvalitet fra private aktører som ønsker å bygge og tilby omsorgsboliger til kommuner. Dette er store prosjekter som tar en betydelig andel av den totale lånerammen til Husbanken. Når man mottar investeringstilskudd fra Husbanken som tar ned kostnadene, er det gjort en vurdering om at disse aktørene bør kunne ta opp lån i det private kredittmarkedet. Min vurdering er at lånemidlene fra Husbanken bør bidra til å realisere flere boligprosjekter heller enn noen få store, der utbyggere kan søke lån også på det private kredittmarkedet.

Lån til utleieboliger fra Husbanken skal bidra til flere egnede utleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet. Husbanken kan gi lån til både kommuner, selskaper og andre som har som formål å leie ut boliger til vanskeligstilte. Med vanskeligstilte menes personer og familier som ikke har mulighet til å skaffe seg eller opprettholde et tilfredsstillende boforhold på egen hånd. Det kan også være eldre. For at private skal kunne få lån til utleieboliger, må de inngå en tilvisingsavtale med kommunen om at kommunen har eksklusiv rett til å tilvise 40 pst. av boligene til økonomisk vanskeligstilte på boligmarkedet i minst 20 år. Tilvisingsavtaler er et godt virkemiddel som fremmer langsiktige leieforhold. Slike boliger er beregnet for boligsøkere som av ulike årsaker faller utenfor det ordinære boligmarkedet, herunder eldre.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:33:59]: Jeg takker for at vi får en avklaring og et svar. Det blir vel litt sånn at er det ikke det ene, så er det det andre.

Vi i Fremskrittspartiet har registrert at regjeringen har et ambisiøst mål om at det skal bygges 130 000 nye boliger, og at regjeringen har lovet at man skal løfte tilbudet til våre eldre. Det å kunne sørge for lånefinansiering til også sånne prosjekter med tilvisingsavtale er et veldig godt virkemiddel for å løfte eldreomsorgen, ved at man får flere omsorgsboliger. Det gjør det enklere for kommunene å kunne få på plass gode prosjekter hurtig, og det kan hjelpe en boligbyggebransje som er nærmest i knestående.

Derfor blir mitt oppfølgingsspørsmål: Vil man også se på om man kan innrette denne ordningen sånn at prosjekter som f.eks. Tømmerkaia i Skien hadde blitt truffet av denne ordningen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:35:03]: Jeg mener at jeg har redegjort ganske godt for hva som er vår tilnærming på dette området. Ellers er det sånn at både de generelle virkemidlene og ikke minst den økonomiske politikken, med trygg og ansvarlig styring, betyr noe for at vi skal kunne nå målet vårt om 130 000 boliger innen 2030.

Jeg vil bare i den sammenhengen nevne at vi har økt Husbankens utlånsramme til 34 mrd. kr. Den var på 19 mrd. kr ved regjeringsskiftet. Det var ingen vekst under forrige regjering – kanskje heller tvert imot noen av årene. Vi har også fått på plass et tilskudd til privatpersoner som ønsker å oppgradere egen bolig, til eldre som ønsker å få det til. Det kan dekke inntil 25 pst. av kostnadene, maksimalt 75 000 kr. Vi har en låneordning som går parallelt med det. Det er Helse- og omsorgsdepartementet som bestyrer den. Den er på 89 mill. kr i 2026-budsjettet.

Bildet av at vi ikke gjør noe, slutter jeg meg ikke til. Jeg mener tvert imot at vi viser at vi har stor framdrift på flere områder.

Stig Atle Abrahamsen (FrP) [12:36:14]: Vi har registrert at det er blitt et så stort behov for Husbanken-lån fordi det er blitt så veldig mange flere som sliter med å komme inn på boligmarkedet under denne regjeringen på grunn av den store inflasjonen som har vært. Vi skylder ikke på regjeringen for de økonomiske rammene som har truffet oss i de krisene som er og har vært i verden, men vi synes det har blitt for lite handling for å ta ned den inflasjonen.

Dette var i og for seg et enkelt spørsmål knyttet til lånetildeling fra Husbanken til denne typen tilvisingsprosjekt. Jeg kan informere statsråden om at dette ble oversendt meg fra Utvalg for teknikk og miljø i Askøy kommune, der også Arbeiderpartiets representanter ville ha dette over. Når vi ser gode ordninger som kan gi gode prosjekt, er det ikke sånn at vi må endre på våre regler heller enn at de bare går hen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:37:18]: Min inngang er at selv om vi har økt lånerammen til Husbanken historisk mye, fra 19 til 34 mrd. kr, i de årene som har gått, er det ikke sånn at vi ikke må prioritere pengene. Jeg ønsker å gjøre dette slik at vi får flest mulig boliger ut av ordningen, og at de som kan finansiere dette på andre måter, gjør det. Den typen store prosjekter som det vises til her, kan sørge for finansiering på andre måter enn å bruke av den rammen. Selv om vi har økt lånerammen til Husbanken, er den begrenset.

Jeg jobber også videre langs andre spor. Vi er i gang med store forenklingsprosjekter for å sørge for at plan- og byggesaksbehandling kan bli enklere. Det er et arbeid

jeg har store forventninger til, og som jeg også tror kan bety mye.

Nyboligbyggingen viser at vi kom opp i 22 000 boliger i 2025. Det er litt under det vi trenger for å nå målsetningen, men veksten er såpass høy at jeg er optimist for de årene som kommer.

Presidenten [12:38:22]: Spørsmål 13 er flyttet og besvares før spørsmål 23.

Spørsmål 14

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:38:39]: «Da KI kom inn i norske klasserom for tre år siden, sa daværende kunnskapsminister og Arbeiderpartiets nestleder Tonje Brenna til VG at skolene måtte «omfavne all teknologi», og at hun ikke var bekymret for KI-juks. Nå ser man konsekvensene av denne passive tilnærmingen ute i Skole-Norge.

Erkjenner statsråden at regjeringen har vært bakpå, og vil regjeringen nå i 2026 gi lærere og skoler verktøy for å håndtere KI i skolen, på prøver og på eksamen?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:39:09]: Det er ingen tvil om at KI har endret betingelsene for læring i skolen og utfordrer hvordan både lærere og alle andre i skolen jobber. Det har også gitt folkevalgte, skoleledere og lærere store utfordringer på ulike måter, slik all skjermbruk har gitt oss både muligheter og utfordringer å håndtere i norsk skole.

Representanten antyder at regjeringen har vært bakpå. Det vil jeg på det sterkeste avvise. Det er under denne regjeringen tatt en rekke grep for å få mer balanse mellom skjerm og bok. Det gir resultater, og mer kommer.

Bruk av KI under eksamen er en av de største risikoene vi har i forbindelse med en rettferdig vurdering av elevenes sluttkompetanse. Jeg har derfor bedt Utdanningsdirektoratet om å sette i gang tiltak for å hindre bruk av ikke-tillatte hjelpemidler, som KI og oversettelsesprogrammer, på eksamen.

Direktoratet har satt i verk flere tiltak, herunder å stenge tilgangen til de fleste nettsteder under eksamen. De har fjernet forberedelsesdel til eksamen og startet med innføring av sikker nettleser under eksamen. Utdanningsdirektoratet har også publisert KI-råd og KI-kompetansepakker for undervisning og prøver, som de oppdaterer fortløpende.

Skolene kan også sette begrensinger på elevenes nett, slik at KI-verktøy som ChatGPT blir sperret ute. Vi som myndigheter må sørge for tydelige rammer i bruken av KI-verktøy som setter barn og unges beste først.

Selv om det er utfordringer knyttet til KI i hele utdanningsløpet, er jeg likevel spesielt urolig for bruken av KI blant de yngste ungene. Elever på barnetrinnet er i en fase der de skal lære å lese, skrive og regne og utvikle konsentrasjon, egen kritisk tenkning og egne ideer. Da mener jeg vi må være svært varsomme med å ta i bruk avanserte KI-verktøy i klasserommet.

Dette er utfordrende for kommunene å håndtere alene. Derfor vil vi ta sterkere statlige grep for å støtte opp med tanke på de utfordringene norsk skole står i knyttet til akkurat dette.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:41:28]: Jeg må si jeg er litt overrasket over at kunnskapsministeren ikke erkjenner at man er bakpå, når lærere over hele landet har ropt varsku. Selv i 2026, tre år etter at KI kom inn i klasserommet, kan ikke lærerne gjennomføre verken prøver, eksamener eller tentamener uten at det er stor risiko for KI-juks, for det å sperre internett stopper ikke muligheten til å bruke ChatGPT eller andre verktøy. Jeg må minne kunnskapsministeren om at det som var regjeringens tilnærming da KI ble introdusert i skolen, var at dette var noe man skulle omfavne. Tonje Brenna sammenlignet AI med en kalkulator og sa rett ut at i veldig mange sammenhenger får man til å jukse hvis man ønsker det, selv om man sitter i et rom uten internett. Det sa Tonje Brenna. Det er klart at den tilnærmingen har gjort at det først er nå statsråden ber Utdanningsdirektoratet vurdere ulike tiltak. Fram til nå er det ikke noen verktøy lærerne kan ta i bruk.

Da er mitt spørsmål til kunnskapsministeren: Er-
kjenner hun i hvert fall at den tilnærmingen som hennes egen nestleder hadde, ikke er en tilnærming hun vil anbefale for lærere rundt omkring i norske klasserom?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:42:32]: Jeg må unnskyldte, men Høyre har ingen troverdighet i dette spørsmålet. Da vi overtok styringen av norsk skole, var en fullstendig ukritisk digitalisering rullet ut i norske klasserom, på skoler i hele landet – fullstendig uregulert. Det eneste bidraget jeg opplevde fra Høyre da jeg ble statsråd i forrige periode, var at det ble fremmet et forslag om at skjerm ikke måtte betegnes som skjerm.

Vi har tatt flere grep. Vi har stoppet åpent nett som eksamensform. Vi har fjernet forberedelsesdel på sentralt gitt eksamen. Nettbaserte hjelpemidler på skriftlig eksamen er redusert fra 160 til 15 i videregående opplæring. Sikker nettleser er utredet og tatt i bruk og vil innføres fram mot 2027, og det må skje trygt og med kvalitet og uten usikkerhet. Vi har anmodet skoleeiere om økt vakthold på eksamen og stikkprøvekontroll. Det er laget en funksjon for varsling ved mistanke om juks og spørsmål til sensor, og det er tatt hensyn til KI i utformingen av eksamensoppgavene.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [12:43:38]: Jeg tror vi er veldig mange politikere og veldig mange partier som skal erkjenne at vi undervurderte digitale distraksjoner i skolen, inkludert Arbeiderpartiet, som gikk til valg på iPad til alle i 2017 – og i hvert fall Tonje Brenna, som for bare tre år siden sammenlignet AI med kalkulator i klasserommet. Jeg tror at den kritiske erkjennelsen bør også kunnskapsministeren ha. Det jeg spør henne om nå, er den ukritiske KI-fiseringen i skolen. Det kan ikke Høyre ta skylden for, for den kom for tre år siden, da KI ble introdusert, på Arbeiderpartiets vakt. Arbeiderpartiet har ikke klart å gi lærerne verktøy i klasserommet.

Mitt spørsmål er: Hva er det kunnskapsministeren mener lærerne skal gjøre nå i 2026? De kan ikke gjennomføre tentamener, prøver og vurderinger uten at KI kan være integrert i tekstprogram på pc-er. De kan ikke gjennomføre eksamen fordi den sikre nettleseren som kunnskapsministeren viser til, bare er prøvd ut på tyrkisk og arabisk og et par andre språk, og ikke i de store massene av fag. Hva er kunnskapsministerens råd til lærerne?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:44:39]: Det er godt å høre at Høyre nå vil tenke framover, men det er vitterlig Høyre som har stilt dette spørsmålet, og som bruker sin kapasitet til å se tilbake i tid. Det vi gjør framover, er nettopp å lytte til lærerne. Det er viktig at vi får til vurderingsformer i opplæring og vurdering som faktisk virker, som har kvalitet, som sikrer læring, og som sikrer rettferdighet i opplæringssituasjonen og vurderingssituasjonen. Det arbeidet er nå på vei med full fart framover. Som jeg varslet i mitt innlegg tidligere, vil det komme mer. Det vil komme sterkere statlig styring knyttet til dette, for det trenger vi i en tid da hele verden opplever at KI går fryktelig fort. Vi har også gode diskusjoner internasjonalt om hvordan vi skal løse denne problematikken.

Spørsmål 15

Hege Bae Nyholt (R) [12:45:41]: «Barnehageopp-
pet roper varsko om tilstanden i Barnehage-Norge og krever bedre bemanning og færre oppgaver til de ansatte. Det samme gjør Foreldreopprøret. Verken barnehagebarn, barnehageansatte eller barnehageforeldre tenker at det er for mange på jobb til å følge opp og ta vare på barna våre.

Hvilke tiltak vil statsråden iverksette for å bedre situasjonen på kort sikt?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:46:10]: Jeg vil takke representanten for et viktig spørsmål.

Jeg er klar over at mange barnehager opplever utfordringer med bemanning, rekruttering av barnehagelærere og høyt sykefravær, slik som barnehageoppdraget framhever i sin appell. Det bekymrer meg.

Regjeringen har allerede gjort mye for å støtte barnehageeiere i å bedre bemanningen og kvaliteten på barnehagetilbudet. Vi har styrket kommuneøkonomien, innført toppet bemanning og bevilget penger til økt pedagogtettethet i levekårsutsatte områder. I 2026 bruker vi over 1,8 mrd. kr på toppen av normene til bemanning. Vi har laget en veileder for bemanning i barnehagen som er tydelig på at kravet til tilstrekkelig bemanning gjelder i hele barnehagens åpningstid.

Vi har også styrket arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Nær 500 erfarne medarbeidere får fra høsten av mulighet til å utdanne seg til barnehagelærer. Dette er en økning fra om lag 100 plasser i 2022. For å bidra til å bedre arbeidsmiljøet og få ned sykefraværet i barnehagene støtter vi også IA-bransjeprogram for barnehage.

Jeg opplever å ha god dialog og et godt samarbeid med aktørene på barnehagefeltet, bl.a. i Nasjonalt forum for barnehagekvalitet. Der har vi satt bemanningssituasjonen på dagsordenen. Vi har startet et samarbeid med mål om å komme fram til noen felles virksomme tiltak denne våren. Dette er en konkretisering av rekrutteringsarbeidet vi allerede har felles. Det handler bl.a. om å bedre barnehageansattes arbeidsmiljø, redusere sykefraværet, prøve ut mer hensiktsmessige organisasjonsformer og bruke de ansattes kompetanse bedre. Alt dette har betydning for kvaliteten på tilbudet og som grunnlag for videre skole- og utdanningsløp.

Avslutningsvis vil jeg peke på at undersøkelser viser at mange barn og barnehageansatte trives godt, og at de får gode muligheter til å lære og utvikle seg. Dette er viktig for omdømmet til barnehageyrket. Det vet vi alle, og det er viktig at vi politikere også får fram det gode som skjer i norske barnehager, og at det er et godt sted å jobbe.

Hege Bae Nyholt (R) [12:48:20]: Takk for svaret.

Nok ansatte på jobb, med tid til forberedelser, evaluering og mulighet til å følge opp både rammeplaner og IOP-er – altså individuelle opplæringsplaner – er nøkkelen til gode dager i barnehagen. Vi har, som statsråden viser til, snakket mange ganger før i denne salen om at det gjøres mye godt arbeid i landets barnehager, og veldig mange er godt fornøyd med hverdagen sin. Samtidig vet vi også at f.eks. trange kommunebudsjetter ofte fører til at det ikke settes inn vikar ved sykdom, noe som øker belastningen på dem som er igjen, og at det blir færre ansatte til å hjelpe til med votten, trøste, støtte i leken osv.

Deler statsråden min bekymring? Er det noen mekanismer vi kan benytte som sikrer at det faktisk settes inn vikar på dag én i landets barnehager?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:49:07]: Jeg vil bare begynne med å berømme Rødts engasjement på dette feltet, et engasjement jeg deler. Vi har laget en veileder som er tydelig på at krav om tilstrekkelig bemanning gjelder til enhver tid. Det er også utrolig viktig at kommunene som barnehageeier og de private eierne jobber godt med sykefraværssituasjonen. Vi er nødt til å få til et bedre arbeidsmiljø. Det kan handle om mye, men vi ser at det er enkelte barnehager som gjør gode tiltak og har gode resultater å vise til der.

Det å vise fram hvilket meningsfullt yrke det er å jobbe i, mener jeg er en felles innsats også vi politikere må være med og bidra til, for da vil vi også kunne øke rekrutteringen til yrket. Jeg er også spent på hvordan den budsjettenigheten som kom nå i desember, om toppet bemanning, faktisk virker ute i sektoren. Jeg har møtt en del av de barnehagene som har toppet bemanning fra før. De skrøt enormt av det, og det har stor betydning for deres arbeidsmiljø og kvaliteten på arbeidet.

Hege Bae Nyholt (R) [12:50:10]: Jeg tror alle som har jobbet i barnehage, elsker toppet bemanning, og jeg er veldig glad for at vi klarte å få i havn den enigheten. Jeg er også glad for at statsråden var tydelig på at det er ønskelig at det meldes avvik på bemanning, men når jeg snakker med ansatte, er tilbakemeldingen at det ikke er tid til det i hverdagen, og at mange heller ikke har fått opplæring i hvordan det gjøres. Når jeg snakker med Fagforbundet, forteller de om en utbredt fryktkultur blant ansatte, hvor terskelen er høy for å melde avvik. Fra mitt eget arbeidsliv i barnehage kan jeg fortelle at det var sånn at jeg måtte inn på sjefens kontor, sitte i sjefens stol og skrive inn avviket på sjefens pc. Heldigvis hadde jeg en god sjef som var åpen for at vi skulle skrive avvik, men det vanskeliggjør selvfølgelig avviksprosessen ganske mye for ansatte.

Vil statsråden sikre at man får en bedre oversikt over avvik gjennom å sikre opplæring i avvikssystem blant ansatte, og et hyppigere tilsyn med bemanning?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:51:04]: Det som beskrives her, er ekstremt viktig å ta tak i hvis det er tilfellet. Det har ikke jeg fått meldinger om. Her vil jeg også si at en stor del av nøkkelen ligger i det gode partsamarbeidet som skal ligge til grunn. Jeg opplever at det på mitt nivå nå er et godt samarbeid med partene, og dette er aktuelt å ta opp også sammen med dem. Her sitter Fagforbundet, Utdanningsforbundet, Skolelederforbundet osv. med mye av nøkkelen for å få til de gode,

trygge rammene gjennom å si fra når noe faktisk ikke virker.

Spørsmål 16

Guri Melby (V) [12:51:55]: «Like før jul fikk foreldre og barn på den engelsk-språklige IB-linja ved Manglerud skole i Oslo beskjed om at skoletilbudet deres blir lagt ned. En søknad fra Oslo kommune om å forlenge tilbudet i to år – i påvente av at det skal gjøres permanent – ble avslått av Utdanningsdirektoratet. Fra og med høsten 2026 må de over 200 elevene få plass ved andre skoler i Oslo.

Kan regjeringen redegjøre for engelskspråklige skoler i Oslo-området sin kapasitet til å ta imot de elevene som mister IB-tilbudet ved Manglerud skole nærmest over natta?»

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:52:27]: Oslo kommune har siden 2016 gjennomført et forsøk med IB-opplæring i den offentlige grunnskoleopplæringen. Forsøket har vært tidsbegrenset, slik alle forsøk etter opplæringsloven må være. Forsøksperioden utløper etter skoleåret 2025/2026, altså etter ti år.

Oslo kommune fikk i desember i fjor avslag fra Utdanningsdirektoratet på en søknad om å forlenge forsøket. Det gjorde de fordi jeg vurderer at det ikke er grunnlag for å foreslå endringer i opplæringsloven for å åpne for at kommuner kan tilby IB i den offentlige grunnskoleopplæringen. Det har departementet grundig redegjort for i budsjettproposisjonen for 2026, som oppfølging av et anmodningsvedtak fra Stortinget.

Det gjennomføres hele tiden ulike forsøk i skolen, med avvik fra regler i opplæringsloven. Det er bra. Slike forsøk er med på å gi et kunnskapsgrunnlag til vurderingen av om det er behov for permanente regelendringer sånn at norsk skole kan bli enda bedre. Erfaringer fra forsøket i Oslo har sånn sett bidratt til det kunnskapsgrunnlaget som har ligget til grunn for mine vurderinger i oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak.

Det er et grunnleggende prinsipp i opplæringsloven at den offentlige fellesskolen skal ha undervisning på norsk, og at nasjonale fag- og timefordelinger og norske læreplaner skal ligge til grunn for opplæringen. Dette framkommer i opplæringslovens kapittel 2 og 3. Regjeringen har ingen planer om å endre loven på alle disse områdene.

Forsøk er midlertidige, noe det er viktig at kommunene kommuniserer tydelig til dem som deltar i ulike forsøk. Jeg mener likevel at det kan være hensiktsmessig med en overgangsordning for elevene i dette tilfellet, og har bedt Utdanningsdirektoratet om å legge til rette for det.

Jeg har ellers tiltro til at Oslo kommune vil ivareta sin plikt til å tilby elevene som har vært med i forsøket, et opplæringstilbud i tråd med opplæringsloven. De som ikke ønsker et slikt tilbud, må søke opplæringstilbud utenfor rammene av den offentlige skolen, og eventuelt søke seg til private IB-tilbud. Dette er noe den enkelte kan orientere seg om hvis det skulle bli aktuelt.

Guri Melby (V) [12:54:35]: Takk for svaret, men jeg opplever vel egentlig ikke at statsråden svarer på det som er spørsmålet mitt, nemlig hva kapasiteten for elevene som mister IB-tilbudet sitt ved Manglerud skole, er i Oslo-området for engelskspråklige skoler.

Jeg opplever at dette egentlig handler om to ting. Det ene er den prinsipielle holdningen, om vi synes det er riktig at IB har en plass i den offentlige skolen eller ikke. Det er i så fall et spørsmål vi må diskutere i forbindelse med opplæringsloven. Det andre er det konkrete: Hva skjer med disse elevene akkurat nå? Hva slags prosesser har departementet hatt, både overfor Oslo kommune og ellers, i forkant av beslutningen om å fjerne dette tilbudet, for å sikre at disse elevene får en god skolegang? Det blir store brudd. Jeg tror alle kan tenke seg at for en elev som har gått på en skole i kanskje ti år, faktisk, er det ganske voldsomt å miste den skoleplassen.

Jeg gjentar spørsmålet mitt: Har det vært en prosess knyttet til å se på hva slags alternativer disse elevene har? Finnes det kapasitet i tilsvarende engelskspråklige tilbud i Oslo-området?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:55:41]: Det er noen private IB-tilbud rundt omkring i landet vårt. Noen av disse ligger i Oslo-området, bl.a. Oslo International School i Bærum, Asker International School i Asker og Norlights International School Oslo AS, som ligger i Oslo. Det er også flere andre tilbud rundt omkring i nabofylker til Oslo.

Jeg forstår at det må være en god overgang for de elevene som benytter seg av tilbudet i dag. Nettopp derfor har jeg bedt Utdanningsdirektoratet om å legge til rette for det med en overgangsordning.

Guri Melby (V) [12:56:27]: Min forståelse av det er at kapasiteten ved de eksisterende tilbudene allerede er sprengt, og at man gjerne må søke mange år i forveien for å få plass. I tillegg er noen av disse tilbudene svært kostbare, som Oslo International School, som koster opp mot 300 000 kr i året. Det Oslo kommune har ønsket med å ha et offentlig tilbud, er å sikre at også folk fra helt vanlige familier, som ikke nødvendigvis har veldig mye penger, har den samme valgfriheten som dem som har mye penger. Dette ville jeg tenkt var veldig god sosialdemokratisk politikk. Det er ikke bare folk med penger som kan ha litt spesielle livssituasjoner, men f.eks.

foreldre som står på terskelen til å ta en jobb i utlandet, eller familier som vet man skal bo her en midlertidig periode, og ønsker en kontinuitet i skolegangen til elevene.

Spørsmålet mitt er: Er Arbeiderpartiet i det hele tatt åpne for å diskutere hvordan man kan sikre at dette er et tilbud som er tilgjengelig for alle, uavhengig av lommebokens tykkelse?

Statsråd Kari Nessa Nordtun [12:57:26]: Oslo kommune har veldig mange gode skoler. Det er veldig, veldig bra. Jeg vil også igjen vise til at det er et grunnleggende prinsipp i opplæringsloven at den offentlige fellesskolen skal ha undervisning på norsk, og at den nasjonale fag- og timefordelingen og norske læreplaner skal ligge til grunn for opplæringen. Vi har ingen planer om å endre loven på alle disse områdene, som så klart går fram av opplæringsloven kapittel 2 og 3. Det er det vi vil si om den saken.

Presidenten [12:58:06]: Spørsmål 17 er flyttet og blir besvart før spørsmål 28.

Spørsmål 18

Fra representanten Bent-Joacim Bentzen til forsvarsministeren:

«I lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen er kontroll og tilstedeværelse i Arktis blitt stadig viktigere. Det blir ofte sagt at om Norge ikke har tilstrekkelig kapasitet i nordområdene, så vil andre nasjoner måtte fylle dette vakuumet og øke sin tilstedeværelse. Presidenten i USA har blant annet uttrykt et stadig økende behov for større amerikansk tilstedeværelse i nord.

I lys av dette – hvorfor er ikke langtrekkende maritime droner nevnt i Forsvarets framtidige anskaffelser frem mot 2033?»

Presidenten [12:58:10]: Dette spørsmålet er trukket.

Spørsmål 19

Geir Jørgensen (R) [12:58:25]: «Røde Kors og Den norske Helsingforskomité har advart mot å plassere NATOs nye luftkommando ved Bodø by, med henvisning til Genèvekonvensjonen og folkerettens bestemmelser om at militære mål ikke lokaliseres nær sivil bebyggelse. I oktober 2025 godkjente regjeringen at den midlertidige plasseringen av senteret ved byen ble permanent.

Hvilke vurderinger har regjeringen gjort av risikoen for sivilbefolkningen ved en slik plassering, og hvordan

vil regjeringen sikre at folkerettslige forpliktelser om beskyttelse av sivile ivaretas?»

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [12:59:05]: Jeg takker representanten Jørgensen for spørsmålet.

I regjeringens beslutning om å tilby Forsvarets base Bodø som permanent lokalisering av CAOC har folkeretten inngått som en del av de helhetlige vurderingene i utredningen av en løsning for den permanente fasiliteten. CAOC er plassert på det gamle militære området på sjøsiden av Bodø lufthavn. Senteret etableres altså i et eksisterende, avgrenset militært område på Forsvarets område inne på basen. Avstanden til sivil bebyggelse og befolkning utenfor lufthavnen er derfor så stor at risikoen for befolkningen ved et angrep på CAOC ikke gjør plasseringen folkerettsstridig.

Som del av regjeringens beslutning inngår som nevnt en helhetlig folkerettslig vurdering. Vurderingen tar utgangspunkt i distinksjonsprinsippet, som står helt sentralt i folkeretten. Dette er forpliktelsen til å skille mellom lovlige militære mål på den ene siden og beskyttelse av sivile personer og objekter på den andre siden. Dette inkluderer en statlig forpliktelse til å unngå å plassere militære mål nær befolkede områder, så langt det er praktisk mulig. Regelen er begrunnet i hensynet til å begrense skadevirkningene av krigføringen for sivile personer og infrastruktur ved angrep på militære mål.

Staten har en adgang – og i enkelte tilfeller en plikt – til å evakuere sivilbefolkningen bort fra den umiddelbare nærheten til militære mål. Ved plasseringen av CAOC på Forsvarets base Bodø har vi fortsatt en plikt til å ta de øvrige nødvendige forholdsregler for å beskytte sivilbefolkningen mot de farer som måtte oppstå ved militære operasjoner.

Forsvaret av Norge innebærer flere krevende avveininger. Lokaliseringen av CAOC er blant dem. Både avstanden til sivilbefolkningen og de øvrige forholdsreglene vi måtte etterleve, gjør at regjeringens beslutning om å plassere CAOC på Forsvarets base i Bodø anses å være forenlig med folkeretten.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Geir Jørgensen (R) [13:01:12]: Takk for svaret.

Det er fortsatt veldig uforståelig at man har lagt den nye NATO-kommandoen hit. Jeg regner med at statsråden vil være enig med meg i at i en krigssituasjon vil enhver fiende forsøke å ta ut helt strategiske kommandosteder. Sånn vi har forstått det, var ikke denne plasseringen regjeringens førstevalg, men av ukjente årsaker havnet man der, og man har altså, for å si det på godt nordnorsk, plassert en strategisk NATO-kommando nærmest i hagen til folk.

Det hører med til historien at man i Bodø har et stort prosjekt på gang, med ny flyplass. Man regulerer altså et område for 10 000 nye innbyggere. Samtidig får man en NATO-kommando tett opp til dette. Er dette bare et sparetiltak?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [13:02:14]: Nei, det er ikke bare et sparetiltak. Da vi tilbød at Norge kunne huse CAOC, ble ulike alternativer vurdert, men uansett alternativ var det for å få det raskt opp å stå at Bodø flybase var aktuell som midlertidig CAOC. I ettertid har det så vist seg at den midlertidige CAOC-en har fasiliteter og kan huse den permanente CAOC-en.

Det vil, som representanten antyder, gjøre at man sparer penger. Det vil også være fornuftig fordi forsvarsbudsjettet er fullt av vanskelige prioriteringer, også framover. Likevel er det først og fremst det at CAOC-en etter at vi har tatt den i bruk, viser seg å fungere godt, og at det finnes fjellanlegg som kan være mulig å bruke til en permanent CAOC, som gjør at vi nå har landet på at det er det fornuftige å tilby NATO.

Geir Jørgensen (R) [13:03:15]: Det er fortsatt like uforståelig når man har et sted litt unna den store bybebyggelsen i Bodø, Nordlands største by, nemlig et militært anlegg i fjell, Reitan, som også har andre funksjoner, at man da velger å legge denne NATO-kommandoen så nært innpå byområdene, slik man har gjort. Ekspertene på folkerett o.l. har uttalt at dette er i strid med Genèvekonvensjonen, eller i hvert fall helt på grensen. Dette gjelder både Norges Røde Kors og Den norske Helsingforskomité, som har vært kritiske til denne plasseringen.

Når vi nå hører at dette handler dels om tid, dels om kostnader, og vi vet at vi framover skal bygge ut mye forsvarskapasitet i nord: Kan statsråden si noe om denne typen plassering av sentrale kommandoanlegg, og om vi vil se mer av det framover?

Statsråd Tore Onshuus Sandvik [13:04:22]: Som jeg allerede har svart: I regjeringens beslutning om å tilby Forsvarets base Bodø som permanent lokalisering for CAOC har folkeretten inngått som en del av de helhetlige vurderingene i utredningen av en løsning for den permanente fasiliteten. Den er plassert på det gamle militære området på sjøsiden av Bodø lufthavn. Senteret etableres altså i et eksisterende, avgrenset militært område på Forsvarets område inne på basen, og avstanden til sivil bebyggelse og befolkning utenfor lufthavnen er derfor så stor at risikoen for befolkningen ved et angrep på CAOC ikke gjør plasseringen folkerettsstridig.

Det var en vurdering å ha det samlokalisert med Forsvarets operative hovedkvarter på Reitan. Det har

vist seg også å være utfordrende. Det ville ha drevet opp kostnadene og kunne også gått ut over operativiteten underveis. Helhetlig vurdert er dette altså den beste plasseringen av CAOC. Det å etablere CAOC-en gjør også Norge grunnleggende mer trygt.

Spørsmål 20

Lars Rem (FrP) [13:05:40]: Jeg vil starte med å understreke at ansatte i kollektivtrafikk, helse og andre serviceyrker ofte står i direkte kontakt ... (presidenten klubber).

Presidenten [13:05:54]: Representanten skal forholde seg til det innsendte spørsmålet som er gjengitt i programmet.

Lars Rem (FrP) [13:06:52]: Beklager!

«Den 24. desember 2025 ble en lokfører angrepet. Ifølge media ble gjerningspersonen, med tidligere voldsdømmelser, ikke varetektsfengslet, mens offeret har alvorlige skader.

Forstår statsråden offerets fortvilelse, og hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for at varetektsvurderinger bedre ivaretar sikkerheten til ansatte og publikum, og for å styrke umiddelbar oppfølging av ofre?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:07:34]: Det følger av straffeprosessloven at politiet og påtalemyndigheten er uavhengig ved behandlingen av den enkelte straffesak. Det følger videre av Grunnloven at domstolene er uavhengige i den enkelte sak. Det er grunnen til at jeg ikke vil uttale meg nærmere om behandlingen av denne særskilte saken.

Som representanten Rem selvfølgelig vet, men som jeg allikevel sier: Vilklårene for varetektsfengsling framgår av straffeprosessloven og brukes av påtalemyndigheten og domstolene hver eneste dag. Avgjørelser fra tingretten kan, som representanten også godt vet, ankes videre til en høyere rettsinstans for en ny vurdering.

Et av de sentrale fengslingsvilkårene er faren for gjentakelse. I den vurderingen vurderes faren for framtidige lovbrudd konkret. Straffeprosessloven og dens forarbeider gir detaljerte føringer for hva som er relevante hensyn, og hvordan disse skal vurderes. I flere saker har prinsipielle spørsmål blitt avgjort av Høyesterett, som legger føringer for tolkning og vurderinger av lovens bestemmelser.

Jeg er ikke kjent med at det er behov for endringer i regelverket eller andre tiltak når det gjelder vurderingene knyttet til vilklårene for varetektsfengsling. Når det gjelder oppfølging av ofre, som representanten også var inne på i sitt spørsmål, vil de rutinemessig bli brakt til le-

gevakst eller annet sted der de kan få nødvendig hjelp. Støttesentre for kriminalitetsofre er etablert i alle politidistrikter. De jobber for å ivareta offeromsorgen gjennom støtte, informasjon og veiledning til ofre for integritets- krenkende kriminalitet, som f.eks. vold. Det jobbes for å videreutvikle og forbedre denne ordningen med støttesentre for kriminalitetsutsatte.

Lars Rem (FrP) [13:09:42]: Før jeg fortsetter, vil jeg uttrykke min dypeste medfølelse med offeret, som er i salen i dag, etter den grove voldshendelsen på Gjøvikbanen 24. desember.

Dessverre er gjerningsmannen fortsatt på frifot. Politiet leter etter ham, uten hell. De har flere ganger prøvd å få kontakt for å få ham inn til avhør, uten hell. Da er spørsmålet: Mener regjeringen at dagens rutiner for varetektsvurdering i voldssaker tilstrekkelig ivaretar samfunnet og publikums sikkerhet, og da med spesiell tanke på tidligere voldsdomte?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:10:32]: Reglene for varetektsfengsling brukes som sagt hyppig, også spørsmålet om varetektsfengsling på bakgrunn av gjentakelse. Dette er bestemmelser som jeg vil påstå at domstolene bruker hver eneste dag. Altså: I Norge vil du hver eneste dag ha en fengslingssak hvor gjentakelsesfare påberopes som det spesielle fengslingsgrunnlaget.

Det er en rik rettspraksis på området, og det er Høyesteretts avgjørelser som er særlig viktige, for dem skal underliggende instanser følge. Poenget med rettspraksis er å tolke, utfylle og konkretisere lovverket gjennom domstolens avgjørelser. Det sikrer forutberegnelighet og rettslikhet, og det gir veiledning om hvordan loven skal forstås i praksis. Rettspraksis gjør generelle lovtekster, vedtatt her i Stortinget, anvendelige på de faktiske og konkrete enkeltsaker.

Lars Rem (FrP) [13:11:39]: Jeg forstår egentlig ikke helt svaret. Jeg forstår rettssikkerheten, men den blir jo dessverre rettet feil – ikke mot offeret, men gjerne mot den voldsdomte. Her sliter politiet med å få tak i gjerningsmannen, som politiet ville varetektsfengsle, men retten hørte ikke på politiet.

Vil da statsråden vurdere klarere nasjonale retningslinjer som veier offerets sikkerhet tyngre, i framtidige varetektssaker?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:12:27]: Igjen: Jeg kan ikke uttale meg om en konkret enkeltsak, hvor domstolen har fått saken til vurdering og fattet sin avgjørelse.

Hvis politi eller påtalemyndighet er uenig i den avgjørelsen som en får i første instans, altså i tingretten, kan en som sagt velge å anke den videre. Etter det jeg

kjenner til, fungerer dette systemet godt, og jeg har ikke blitt gjort kjent med behovet for lovendringer. Stortinget vedtar lovene. Det er Stortinget som har vedtatt hva som er grunnlaget for varetektsfengsling, og så er det domstolene som skal praktisere dette, hvor som sagt Høyesterett gir klare presiseringer, utfyllinger og hjelp til hvordan en skal tolke loven.

Jeg er enig i at det å styrke ofrene og oppfølgingen av dem er noe vi hver eneste dag må bestrebe oss på, uavhengig av om det blir en varetektsfengsling eller ei, så det synet deler jeg med representanten.

Spørsmål 21

Even H. Eriksen (A) [13:13:44]: «Lyd- og bildeopptak i domstolene sikrer etterprøvbarehet av de bevis som er ført og er viktig for rettssikkerheten. Selv om hovedregelen siden ikrafttredelsen av tvisteloven har vært at det skal gjøres opptak i domstolene, har mangel på utstyr ført til at opptak bare har vært en prøveordning i enkelte tingretter. Stortinget har i perioden 2022–2025 bevilget omtrent 38 mill. kr til lyd- og bildeopptak i domstolene.

Når kan vi forvente at det blir opptaksutstyr ved alle rettssteder, og hva er årsaken til at dette tar tid?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:14:21]: Lyd- og bildeopptak skal bidra til å sikre at forklaringer i domstolene er etterprøvbare, og på sikt kan opptak i kombinasjon med eventuelle regelverksendringer i tillegg bidra til effektivisering av ankebehandling. Utstyr til lyd- og bildeopptak har derfor vært et prioritert område for regjeringen de seneste årene, og det er, som spørsmålsstiller påpeker, bl.a. blitt bevilget ekstra midler til formålet i budsjettbehandlingene på Stortinget. I flere tidligere dokumenter, senest i Prop. 1 S for 2025–2026 og i Prop. L 163 for 2024–2025, «Endringer i domstoloven mv. (saksfordeling m.m.)», er det lagt opp til at utstyr til opptak i retten skal ruller ut, slik at alle rettssteder skal ha minst én rettssal som gjør det mulig å ta opptak av rettsforhandlinger i løpet av 2025.

Fulldigitale rettssaler er en forutsetning for at det kan gjøres opptak i domstolene. I tillegg må det installeres opptaksutstyr. Domstoladministrasjonen har opplyst at ved utgangen av 2025 hadde alle tingrettsstedene, med unntak av to, minst én fulldigital sal. Ifølge Domstoladministrasjonen arbeides det for at opptaksutstyr skal leveres i én sal på om lag to tredeler av tingrettenes rettssteder i løpet av 2026, og at opptaksmulighetene på de resterende rettsstedene leveres i 2027. Dette betyr at vi nå i nær framtid får dette på plass på alle tingrettenes rettssteder over hele landet, slik at forklaringer som gis i

rettssalen, blir dokumentert og er etterprøvbare. Det er jeg svært glad for.

Grunnen til at utrulling av opptaksutstyr har tatt noe lengre tid enn først forutsatt, er at Domstoladministrasjonen har måttet bruke noe mer tid på å kartlegge domstolenes behov. Blant annet har det blitt avdekket at det må spesifiseres, anskaffes og integreres utstyr som ivaretar opptak av tolking, på en måte som tidligere ikke har vært vurdert som nødvendig.

Jeg er glad for at Domstoladministrasjonen gjør grundige vurderinger av hvilke behov domstolene har, og hva som vil være hensiktsmessig utstyr, slik at vi er sikre på at vi får på plass helhetlige og brukervennlige løsninger. Planen er som sagt at dette skal rulles ut i løpet av 2026 og 2027.

Even H. Eriksen (A) [13:16:57]: Jeg takker statsråden for svaret på det innsendte spørsmålet.

Foranledningen til spørsmålet er at Stortingets justiskomite har til behandling en proposisjon der det bl.a. er foreslått endringer i tvisteloven og straffeprosessloven som gir alle lagmannsrettene adgang til å spille av lyd- og bildeopptak.

Hvordan påvirker utrulling av opptaksutstyr innholdet i lovforslaget, og kan loven tre i kraft dersom opptaksutstyr ikke er på plass på ikrafttredelsestidspunktet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:17:29]: Det konkrete tidspunktet for utrulling av utstyr har betydning først og fremst for ikrafttredelsestidspunktet for eventuelle etterfølgende forskriftsendringer og til dels for ikrafttredelsestidspunktet for lovendringene. Dette vil vi selvfølgelig ta hensyn til i den videre oppfølgingen.

Tidspunktet for utrulling påvirker ikke det materielle innholdet i eller vurderingene som ligger til grunn for lovforslaget som det her vises til.

I dag er det bare utpekt domstoler som kan spille av opptak fra tingrettene i lagmannsrettene. Gjennom forslagene til regelendringer i den nevnte lovproposisjonen har regjeringen lagt til rette for forskriftshjemler som vil gi alle lagmannsrettene anledning til å spille av opptak fra tingretten i ankebehandlingen, når det foreligger slike opptak og vilkårene for dette for øvrig er oppfylt.

Dette er viktige endringer som sammen med utrulling av opptaksutstyr kan bidra til både større rettsikkerhet og på sikt også en mer effektiv ressursbruk i saker for domstolen. Jeg er glad for at vi nå er godt på vei til å få opptaksmuligheter over hele landet.

Even H. Eriksen (A) [13:18:36]: Jeg har fått svar på de spørsmålene jeg stilte statsråden, og takker for en in-

formativ redegjørelse i saken. Dette er en viktig sak for domstolene og for rettsikkerheten vår.

Spørsmål 22

Amalie Gunnufsen (H) [13:18:56]: «Agder politidistrikt har landets nest høyeste kriminalitetstrykk og dekker et område med omfattende kritisk infrastruktur på land og under vann. Samtidig står distriktet overfor storbyutfordringer i Kristiansand, uten at det utløser storbymidler. Kategori A-saker har økt med 14,1 pst. fra 2023–2025. Ifølge kapasitetsanalysen krever økningen i kategori A- og B-saker 33 nye årsverk.

I lys av et mer sammensatt trusselbilde, mener statsråden at Agder politidistrikt har tilstrekkelige ressurser til å håndtere sitt samfunnsoppdrag?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:19:39]: Den sikkerhetspolitiske situasjonen påvirker alle politidistrikter, og det er en av grunnene til at regjeringen har prioritert politiet. Med budsjettet for 2026 har politiets budsjett nominelt økt med om lag 6 500 mill. kr siden vi tiltrådte høsten 2021. I 2025 alene fikk politiet over 2 400 mill. kr i økt bevilgning, bl.a. for å sikre en stabil grunnfinansiering av politiet. I perioden har Agder politidistrikt hatt en nominell økning i sine budsjetter på nesten 300 mill. kr, noe som er en økning på over 40 pst. Dette er tall som ikke inkluderer eventuelle økninger i Agder politidistrikts budsjett for 2026, ettersom Politidirektoratets resultatavtaler med politidistriktene ikke er endelig landet. Jeg kan for øvrig nevne at bemanningen i Agder politidistrikt i perioden vi her snakker om, har hatt en økning på rundt 90 årsverk.

Kapasiteten til å etterforske straffesaker har over tid vært under press i Agder og i hele Polit-Norge. Dette skyldes bl.a. den sikkerhetspolitiske situasjonen, som gjør at politiet har prioritert å styrke arbeidet med beredskap og sikring mv. Politiet har meddelt at denne prioriteringen har gått på bekostning av etterforskning og forebygging av kriminalitet. Politidirektoratet og politidistriktene arbeider med å finne en bedre balanse mellom ressursene som brukes til beredskap og kriminalitetsbekjempelse. Fra 2025 prioriterer også Politidirektoratet og Riksadvokatembetet en felles plan for styrket samarbeid mellom Den høyere påtalemyndighet og politiet. Planen skal ha egnede tiltak for bedre måloppnåelse i straffesaksbehandlingen. Bedre samarbeid mellom statsadvokatembetene og politidistriktene er sentralt for å få til bedre resultater.

Regjeringen legger stor vekt på beredskap og sikkerhet og tilhørende infrastruktur på norsk sokkel. Sikkerhetsnivået på dette området er allerede meget høyt. Siden gassseksjonene i Østersjøen i 2022 har norske

myndigheter økt overvåking og sikring av undersjøisk energiinfrastruktur, sjøfberkabler og e-komtjenester som understøtter norsk olje- og gassvirksomhet på norsk sokkel. Det er gjennomført søk og kartlegging av store deler av den undersjøiske infrastrukturen og iverksatt en rekke tiltak for å øke sikkerheten til energi- og telekominfrastrukturen. Videre samarbeider politiet tett med andre aktører om maritim sikkerhet. Dette gjelder både Forsvaret, herunder Kystvakten og Fellesoperativt hovedkvarter, Kystverket og Tollvesenet.

Amalie Gunnufsen (H) [13:22:28]: Tusen takk for svaret.

Det sier seg selv at når man har et mer sammensatt sikkerhetspolitisk utfordringsbilde og også økt ungdomskriminalitet, som man har sett i Agder, vil det gjøre at man er nødt til å prioritere ressurser bort fra noe annet. Samtidig som politiet har gjort en strålende innsats med å prioritere de aller mest alvorlige tilfellene av kriminalitet, går det på bekostning av nettopp hverdagskriminaliteten, som statsråden selv også er inne på. Det utfordrer også den grunnleggende tilliten mellom innbyggerne og staten.

Jeg må som lokalpolitiker i Kristiansand si at det har gjort stort inntrykk på meg de siste årene særlig å snakke med unge som opplever at deres sikkerhet ikke blir tatt på alvor, så jeg spør igjen: Det er noe med finansieringen av Agder politidistrikt jeg mener kommer skjevt ut. Er statsråden enig i det?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:23:30]: Jeg deler representantens opplevelse av hvordan politiet nå står i en svært presset situasjon, og at den sikkerhetspolitiske situasjonen har truffet politiet i særdeleshet. Det er politiet som må undersøke, eventuelt etterforske, når det skjer hendelser som kan være kriminalitet, som kan være sikkerhetstruende hendelser, samtidig som utfordringsbildet og kriminalitetsbildet ellers ikke har dempet seg. Det er ikke sånn at den sikkerhetspolitiske situasjonen har erstattet det tradisjonelle kriminalitetsbildet. Det er klart at dette utfordrer politiet.

Det er avgjørende viktig at befolkningen har tillit til politiet, og at politiet klarer å ha en god balanse med hensyn til hvordan de disponerer sine ressurser. Som sagt har Politidirektoratet og politidistriktene nå et arbeid på gang for å finne en bedre balanse mellom ressursene som brukes til beredskap og kriminalitetsbekjempelse.

Amalie Gunnufsen (H) [13:24:38]: Agder politidistrikt har det nest høyeste kriminalitetsstrykket per innbygger, men fordi man nominelt ikke lander så høyt som andre politidistrikt, blir det ikke kompensert for dette.

I tillegg har man Kristiansand, som ikke bare er en bykjerne i en kommune, men bykjernen til mange omkringliggende kommuner, og det er også en landegrense. Det vet statsråden svært godt, for hun er fra nabo-kommunen min. Vi har storbyproblematikk i Kristiansand kommune. Det gjelder også overetablering av barnevernsinstitusjoner. Alt dette skjer uten at Kristiansand blir behandlet som en storby når man finansierer politidistriktet. Det mener jeg er to store utfordringer.

Til slutt vil jeg si at Høyre har prioritert å bevilge 453 mill. kr ekstra, sånn at man kan ha flere politifolk ute i distriktene.

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:25:40]: Jeg oppfattet ikke helt spørsmålet, men igjen: Ressursfordelingen er noe politidirektøren må se på sammen med politimestrene, og finne en god balanse. Jeg mener bestemt at det ikke ligger til oss politikere å gå inn og se på det. Vi skal gi rammer for politiet, enten det er gjennom budsjett eller lovhjemler, som gjør politiet i stand til å ivareta sitt samfunnsoppdrag.

Kristiansand og Agder politidistrikt er etter min vurdering et distrikt å se på når det gjelder hvordan man samarbeider på tvers, f.eks. for – eller kanskje særlig for – å forebygge barne- og ungdomskriminalitet. Der har regjeringen akkurat tildelt midler til én-til-én-oppfølging i Kristiansand for å kunne være tettere på barn og unge og bidra til å holde barn og unge unna kriminalitet.

Presidenten [13:26:37]: Da går vi tilbake til spørsmål 13.

Spørsmål 13

Presidenten [13:26:36]: Dette spørsmålet, fra representanten Rune Midtun til kommunal- og distriktsministeren, er overført til arbeids- og inkluderingsministeren som rette vedkommende.

Rune Midtun (FrP) [13:26:55]: «Regjeringen har signalisert at den ønsker å bruke nye virkemidler, som segregeringsmonitor, for å følge levekårsutfordringer i områder med høy innvandrertetthet.

Hvordan mener statsråden at en slik monitor vil forebygge uønsket sekundærbosetting, hvilke tiltak vil regjeringen knytte til en slik monitor for å sikre at den ikke bare måler problemer, men også bidrar til konkrete forbedringer i integreringsarbeidet, og hva er forskjellen på en segregeringsmonitor og et integreringsbarometer, som Fremskrittspartiet har foreslått og regjeringen har stemt ned?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:27:35]: Vi har ikke lykkes godt nok med integreringen når vi ser at for

mange innvandrere ikke kommer i jobb, lever i lavinntekt og bor i områder med sammensatte levekårsutfordringer. Disse utfordringene tar regjeringen på alvor, og vi vil møte dem med tiltak basert på kunnskap, ikke på antakelser. Derfor får vi jevnlig statistikk fra SSB og årlige rapporter fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi, om hvordan det går med integreringen, altså en monitor for integrering.

Nå skal IMDi i gang med å lage en monitor som skal måle segregering og levekår i utsatte områder. Det den monitoren skal bidra med, er tidlig å identifisere områder med utviklingstrekk som går i retning av mer segregering, marginalisering og utenforskap. På den måten får vi som myndigheter et bedre grunnlag for å tilpasse innsatsen med mer treffsikre og forebyggende tiltak på et tidlig nok tidspunkt, og der det trengs mest.

Regjeringen har styrket arbeidet med områdesatsinger, og i statsbudsjettet for inneværende år ligger det nå inne totalt ca. 276 mill. kr til områdesatsinger i levekårsutsatte områder, som er et tiltak for å bedre bo- og nærmiljøene og tjenestetilbudet i byer og bydeler som trenger det mest.

Enkelte kommuner opplever utfordringer med stor tilflytting av flyktninger som opprinnelig har vært bosatt i en annen kommune. Mange som har behov for sosialtjenester og ytelser, flytter også til levekårsutsatte områder. Det kan bidra til å forsterke utfordringene lokalt. Jeg tar de utfordringene og de tilbakemeldingene kommunene gir, på stort alvor, og vi ser på ulike tiltak. Jeg har bl.a. bestilt en utredning som skal vurdere det juridiske handlingsrommet for å begrense flytting blant flyktninger.

Regjeringen fører en helhetlig integreringspolitikk som bygger på at innvandrere skal ha plikter og muligheter til å delta i arbeids- og samfunnsliv, uavhengig av hvor de bor i landet.

Rune Midtun (FrP) [13:29:47]: Statsråden sier at monitoren skal brukes til å følge utviklingen, men vi i Fremskrittspartiet mener at måling uten konsekvenser ikke gir bedre integrering. Kan statsråden presisere hvilke konkrete tiltak regjeringen er villig til å ta i bruk dersom monitoren avdekker negative trender som f.eks. boligsegregering, trygdebruk eller manglende deltakelse i arbeidslivet? Og er regjeringen villig til å bruke strengere virkemidler for å hindre enkelte områder i å utvikle seg til parallellsamfunn?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:30:24]: Ja, den kunnskapen vi får, skal brukes til å utvikle politikk som møter de utfordringene vi ser med bl.a. opphopning av levekårsutfordringer og det faktum at flere med innvandrerbakgrunn enn resten av befolkningen står utenfor arbeidslivet.

Den omleggingen av integreringsstøtten som vi har foreslått, er også et kraftfullt tiltak for å møte noen av de utfordringene og sørge for at flere integreres raskere, lærer språket, kommer seg i jobb og er i stand til å forsørge seg selv. Mange av de levekårsutfordringene vi ser, med unger som vokser opp i lavinntekt og ikke har sterk nok tilknytning til fellesskapene rundt omkring i lokalsamfunnene våre, mener jeg kan motvirkes gjennom å ha en forsterket integreringspolitikk de første årene.

Vi vil vurdere ulike tiltak når vi får kunnskap på bordet, der vi ser på hvordan enkelte områder kanskje utvikler seg negativt, og på segregering i det som handler om yrkesdeltakelse, om hvorvidt unge deltar i lokalsamfunnet, om demokratisk deltakelse – osv.

Rune Midtun (FrP) [13:31:36]: Regjeringen hevder at monitoren skal bidra til å forebygge uønsket sekundærbosetting. Fremskrittspartiet mener at dette forutsetter sterkere nasjonal styring og tydeligere krav til både kommuner og dem som bosettes. Kan statsråden redegjøre for hvordan regjeringen konkret vil sikre at kommuner ikke fortsetter å ta imot flere enn det de har bærekraftig integreringskapasitet til? Og hvorfor har regjeringen allikevel avvist et integreringsbarometer som skulle gi nettopp klarere styringssignaler, slik FrP har foreslått?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:32:11]: Noe av det vi har gjort nå, er å lage tydeligere anmodningskriterier for kommunene når de skal bestemme seg for hvor stort antall de kan ta imot og bosette. Det handler bl.a. om at vi unngår å bosette flyktninger i områder som allerede har opphopning av levekårsutfordringer – og flere kommuner har meldt tilbake at de må vurdere hvor mange de er i stand til å integrere på en god måte – og at vi skal vurdere arbeidsmarkedet i den enkelte kommune og muligheten for flyktninger til å komme seg i jobb. De mer målrettede anmodningskriteriene, med spredt bosetting og målretting bort fra områder med levekårsutfordringer, mener jeg er et viktig bidrag. Så må kommunene ta ansvar sammen med myndighetene, og ikke minst sammen med den enkelte selv, som må lære seg språk raskere og komme seg ut i jobb. Da tror jeg også den sterkere tilknytningen man får til den kommunen man i utgangspunktet blir bosatt i, kan være med på å forebygge uønsket sekundærflytting.

Presidenten [13:33:08]: Da går vi til spørsmål 23.

Spørsmål 23

Margret Hagerup (H) [13:33:12]: «Hvordan mener statsråden at legers rolle som portvokter for sykelønnsordningen fungerer i praksis?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:33:31]: Sykmeldingsarbeidet er en viktig del av fastlegenes portvokterrolle. Fastlegene har behov for gode verktøy i arbeidet med å vurdere behovet for sykmelding. De har en kombinert rolle, som kan være krevende for fastlegen, både som behandler og som sakkyndig for Nav.

Riksrevisjonen påpeker i en ny rapport at rammene til fastlegene gjør det krevende å ivareta rollen som portvokter. Det ser jeg med alvor på. Fastlegene sitter i en nøkkelposisjon ved oppstart og videreføring av sykmeldingsløpet. Vi må se på hvordan vi i større grad kan støtte fastlegene i dette arbeidet.

Flere må i arbeid. Vi trenger alle i jobb. Det gjelder også dem som i kortere eller lengre perioder ikke har mulighet til å jobbe 100 pst. Sykefraværet i Norge er for høyt. Det er klart høyere enn før pandemien, og det er også høyere enn i landene rundt oss.

Om lag 632 000 personer står utenfor arbeid. Mange av disse går veien via sykmelding. Det er et løp vi må gjøre det vi kan for å forsøke å bryte. Vi vet at det for mange er bra å være i jobb, og det er også bra for helsen vår – med bevegelse, med mening og med fellesskap. Det må bli lettere å jobbe med den helsen vi har. Noen kan jobbe litt, andre kan kanskje gjøre nye oppgaver, og noen kan jobbe med andre ting enn det de gjør i dag.

Regjeringens mål er at færre skal bli sykmeldt, og at flere skal komme raskere og mer varig tilbake i jobb. Regjeringen har som en del av vår plan for Norge sagt at vi skal forsterke innsatsen for å redusere sykefraværet og samle kreftene i arbeid og helse, og jobbe tettere og se det i en større sammenheng. Det er et arbeid som jeg er i gang med sammen med helse- og omsorgsministeren. Vi vil se på grep som kan styrke fastlegenes rolle, og legge til rette for tidlig og tilrettelagt oppfølging på arbeidsplassen. Vi har nå sendt ut et forslag på høring om aktivitets- og medvirkningsplikten for arbeidstaker og om tilretteleggingsplikten for arbeidsgiver.

Vi skal jobbe for at fastlegene skriver færre, kortere og flere graderte sykmeldinger. Alternativer til sykmelding må bli tydeligere. Vi vil også vurdere endringer i takstsystemet og en tydeligere normering av sykmeldingspraksisen.

Dette er et arbeid som er viktig for regjeringen i tiden som kommer.

Margret Hagerup (H) [13:36:00]: Jeg deler statsrådens beskrivelse av at vi har et høyt sykefravær, og at legen har en viktig rolle i dette. Statsråden peker på Riks-

revisjonens rapport, som kommer med sterk kritikk, og hvor en problematiserer rollen til fastlegene, og en kan jo forstå at den rollen er vanskelig. Ser en på folketrygdloven, er formålet med sykelønnsordningen å kompensere for bortfall av det som skyldes sykdom eller skade. En vet at mange av dem som kommer til legens kontor, har helt andre grunner for å være der, og det er sågar i norsk språk at vi «går og tar en sykmelding». Så tror jeg også det er ganske mange som går til legen for å få behandling.

Spørsmålet er: Hva konkret vil statsråden gjøre for å følge opp Riksrevisjonens anbefaling om å utrede fastlegenes portvokterrolle? Det er jo selve portvokterrollen som er det problematiske her.

Statsråd Kjersti Stenseng [13:36:52]: Vi følger opp det arbeidet, både i samarbeidet mellom helse- og omsorgsministeren og meg og i arbeidet med IA-avtalen, der vi nå bruker dette året til å ferdigstille innhenting av kunnskap og diskutere tiltak for å redusere sykefraværet sammen med partene i arbeidslivet. Noe av det vi ser på, er takstsystemet – hvordan vi kan gi fastlegene sterkere insentiver for å bruke tid på å se på alternativer til sykmelding, raskere oppfølging av den enkelte, og ikke minst, i forslaget vårt om å forsterke aktivitets-, medvirknings- og tilretteleggingsplikten, hvordan arbeidsgiver og Nav kan bli koblet raskere på i arbeidet med oppfølging. Jeg tror vi kan gjøre ganske mye for å sørge for at en kan bruke gradert sykmelding i større grad, og at legene får flere verktøy for å gi pasienten/arbeidstakeren et oppfølgingsløp som er et alternativ til hundre prosent sykmelding.

Margret Hagerup (H) [13:37:58]: Jeg er helt enig i at gradert sykmelding er en del av løsningen. Det bør vi bruke i langt større grad.

Aker Solutions-systemet har lyktes ganske godt med sykmeldingsarbeidet sitt på arbeidsplassen. De sier at en i mye større grad må ha «leder før lege». Når det gjelder oppfølgingen, sier de at en av og til kanskje må ha legen inn etter en uke eller to, men at en av og til ikke har behov for legen i det hele tatt, hvis vedkommende ikke trenger behandling. Systemene i Nav er imidlertid i liten grad tilrettelagt for den måten Aker-systemet jobber på, og det er vanskelig å endre kulturen til mer «leder før lege».

Jeg savner ennå konkrete tiltak for å utrede legers rolle som portvokter. Spørsmålet er: Vil en i større grad se på de digitale oppfølgingssystemene og at en kan ha en hovedregel om «leder før lege» hvis det ikke er medisinsk grunn til at en lege skal inn i bildet?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:38:50]: Det er veldig mye en kan gjøre på den enkelte arbeidsplass for å fore-

bygge sykefravær, men også for å styrke tilknytningen til arbeidsplassen i et sykefraværsløp, med mål om å komme raskere tilbake til jobb. En del av det representanten nå etterspør og peker på, ligger i forslaget til aktivitets-, medvirknings- og tilretteleggingsplikten. Nav skal bli koblet raskere på, slik at en kommer raskere i gang med oppfølgingen og med å se på alternative oppgaver som et alternativ til sykmelding.

Som sagt ser vi på takstsystemet og på hvordan fastlegen kan få flere verktøy og sterkere insentiver. Det er ikke noe vi er ferdig med ennå, men vi er i gang med det, ikke minst som en del av arbeidet med IA-avtalen, der fastlegens rolle er en viktig del. Det vil vi komme tilbake til.

Spørsmål 24

Erlend Wiborg (FrP) [13:39:52]: «Fremskrittspartiet har fremmet et representantforslag for å sikre at flyktninger må bo i sin første bosettingskommune inn til de er selvforsørgende, for å hindre uønsket sekundærbosetting.

Kan statsråden konkret forklare hvilke tiltak regjeringen mener er mest hensiktsmessige for å redusere presset på kommuner som opplever stor nettoinnflytting av sekundærbosatte, og om regjeringen vil støtte Fremskrittspartiets forslag om lovfestet krav om selvforsørgelse før flytting?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:40:29]: Jeg vil starte med å minne om at de fleste flyktninger ikke selv velger hvor de skal bo den første tiden i Norge. Det er slik at to av tre flyktninger bor i bosettingskommunen sin etter sju år. Blant dem som flytter, har 41 pst. høyere inntekt og 35 pst. uendret inntekt ett år etter flytting. Det er positivt.

Samtidig har 24 pst. lavere inntekt etter flytting. Det er også noen som flytter til levekårsutsatte områder. Enkelte kommuner opplever utfordringer med stor tilflytting av flyktninger som ikke er selvforsørget, og som har store hjelpebehov. Det bekymrer meg.

Regjeringen jobber langs flere spor for å redusere uønsket sekundærflytting. Dersom en flyktning flytter til en annen kommune de første fem årene, har en ikke rett på introduksjonsstønad. Tilflyttingskommunen kan avslå søknad om sosialtjenester de første fem årene, med mindre det er åpenbart urimelig. Vi har tydeliggjort dette for kommunene og vil sørge for bedre informasjon til flyktninger om konsekvenser ved flytting.

For å redusere uønsket sekundærflytting må bosettingen være treffsikker fra starten av. Derfor har vi, som jeg har sagt tidligere, skjerpet anmodningskriteriene og gitt klarere føringer for muligheten for arbeid og utdan-

ning. Levekårsutfordringer, høy innvandrerandel og sekundærflytting skal også tas hensyn til i anmodningen. Vi har også gitt IMDi i oppdrag å videreutvikle flere verktøy som kan styrke koblingen mellom flyktninger, kommuner og arbeidsmarkedsregioner.

Jeg har satt i gang en utredning av det juridiske handlingsrommet for å begrense flytting blant flyktninger. Utredningen skal se på om det er adgang til å stille vilkår, som representanten sier, om at flyktninger må være selvforsørget for å flytte til en annen kommune etter fem år. Utredningen skal også se på om det er adgang til å nekte flyktninger å flytte til utvalgte kommuner eller områder, for å forhindre opphopning av levekårsutfordringer.

Regjeringen vil vurdere hva som er mulig, og hva som er klokt. Jeg er opptatt av at det vi gjør, skal være i tråd med nasjonale og folkerettslige forpliktelser.

Erlend Wiborg (FrP) [13:42:40]: I dag er det, som statsråden sier, et krav om at man som hovedregel må bli boende de fem første årene i den kommunen man er bosatt i. Når Fremskrittspartiet har problematisert at veldig mange flytter ut etter at de fem årene har gått, og ment at vi bør forlenge fra fem år og frem til man er selvforsørget, har vi blitt møtt med påstander fra regjeringen om at dette er i strid med menneskerettighetene. Fremskrittspartiet er helt uenig i en slik tolkning, for det er ingen menneskerettighet f.eks. å flytte til Holmenkollåsen og forvente at skattebetalerne skal ta regningen. Siden regjeringen har sagt at dette kan være i strid med menneskerettighetene, ønsker jeg å vite hvilket juridisk grunnlag regjeringen har for en slik påstand.

Statsråd Kjersti Stenseng [13:43:34]: Jeg er opptatt av at dersom vi skal legge den typen begrensninger på muligheten til å flytte innad i Norge for dem som bor her, må det være innenfor menneskerettsloven og likestillings- og diskrimineringsloven. Det er derfor jeg har bedt om juridisk bistand fra professor Emberland for å se på det juridiske handlingsrommet – om det er noe her som er i strid med lovverket og det folkerettslige, eller om det er et handlingsrom for å ta de grepene som kan være nødvendige for å forebygge og hindre sekundærflytting. Det er nettopp derfor jeg har bedt om de juridiske rådene, for å få kunnskap om hva som er vårt handlingsrom for eventuelt å gjøre det som også representanten spør om.

Erlend Wiborg (FrP) [13:44:21]: Man begynner å bli vant til at regjeringen skal utrede og følge situasjonen nøye, men debatten knyttet til sekundærbosetting og utfordringene det medfører, er jo ikke ny. Fremskrittspartiet har løftet dette gjentatte ganger. Hver

gang har svaret fra Arbeiderpartiet vært at de ønsker å se på situasjonen og skal vurdere tiltak. Det har Arbeiderpartiet sagt i 2017, 2019, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025 og nå i 2026. Når er det vi kan forvente et svar fra Arbeiderpartiet?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:45:02]: Som representanten vet, har jeg både sagt at jeg deler den bekymringen, og jeg har satt i gang et arbeid. Den rapporten jeg har bedt om nå, skal jeg ha 1. april. Det er ikke så veldig lenge til. Jeg er opptatt av at vi iverksetter nødvendige og riktige tiltak så raskt som mulig.

Det er et ganske drastisk tiltak å si at folk ikke får lov til å flytte mellom kommuner i Norge etter de fem første årene. Derfor er jeg opptatt av at vi utreder det på en skikkelig måte. Jeg har bedt om en ganske rask utredning fordi jeg deler representantens bekymring. Jeg er opptatt av at vi faktisk gjør noe, både for å forebygge og for å hindre de utfordringene vi ser.

Spørsmål 25

Helge André Njåstad (FrP) [13:45:54]: «Regjeringen har nylig foreslått endringer i integrerings- og velferdsordninger for flyktninger, blant annet ved å fjerne retten til sosialhjelp og bostøtte i de fem første årene etter ankomst og innføre en ny integreringsstønad med aktivitetskrav.

Hvordan mener statsråden at disse endringene vil påvirke flyktningers incentiver til å bli boende i den første bosettingskommunen, og hvilke analyser har regjeringen gjort av konsekvensene med hensyn til sekundærbosetting?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:46:26]: Formålet med forslaget til ny integreringsstønad som vi har sendt på høring, er å styrke arbeidslinja, slik at det skal lønne seg å jobbe også for dem som kommer hit til landet. Sammen med bl.a. regjeringens styrking av introduksjonsprogrammet – både med tanke på arbeidsretting og utdanning – og satsingen vår på tiltak som kan gi støtte til arbeidsgivere, som lønnstilskudd og mentorstilskudd, mener jeg at det forslaget bidrar til at flere kommer raskere i arbeid.

Etter sju år bor fortsatt to av tre flyktninger i kommunen de ble bosatt i. De som flytter, er hovedsakelig unge menn som bor alene, og som flytter for å studere, arbeide eller bo nærmere familie, venner eller en kjæreste.

Samtidig opplever enkelte kommuner at noen flytter til kommunen uten å være selvforsørget. Det tar vi på stort alvor. Den nye integreringsstønad skal bidra til at flere flyktninger kommer i jobb. Den skal bidra til at

flere blir boende i bosettingskommunen og nettopp redusere sekundærflytting.

I forslaget regjeringen nå har sendt på høring, foreslår vi å videreføre dagens regler, der flyktninger skal bli boende i bosettingskommunen de fem første årene når kommunen mottar integreringstilskudd. Dersom en flyktning flytter til en annen kommune i denne perioden, kan tilflytningskommunen avslå søknad om integreringsstønad, med mindre det er åpenbart urimelig.

Det forslaget alene vil på ingen måte løse utfordringen med sekundærflytting. Vi ser på andre tiltak for å hindre uønsket sekundærflytting, bl.a. den juridiske vurderingen jeg redegjorde for for litt siden – om vi kan stille vilkår om at flyktninger må være selvforsørget for å kunne flytte til en annen kommune etter fem år, og om vi også kan se på om det er adgang til å nekte flyktninger å flytte til utvalgte kommuner eller områder for å forhindre opphopning av levekårsutfordringer.

Det er flere tiltak jeg mener i sum skal virke på en slik måte at folk blir raskere integrert, lærer seg språket og kommer seg i jobb. Det å ha sterk tilknytning til et lokalsamfunn gjennom deltakelse i både organisasjonsliv, fellesskap og jobb vil også bidra til at færre flytter fra sin opprinnelige bosettingskommune. Det er målet, og så må vi se på ulike virkemidler for å klare å løse den utfordringen.

Helge André Njåstad (FrP) [13:48:46]: Eg er einig med statsråden i at forslaget ho har sendt på høyring, ikkje løysar utfordringa med sekundærbusetjing, så det er i alle fall eitt punkt me er einige i, og så stoppar einigheita der.

Det som derimot ville ha løyst ein del av desse utfordringane, er dei forslaga som Framstegspartiet no har fremja på nytt, som me òg har fremja tidlegare, men som har vorte stemde ned av dei andre partia med Arbeidarpartiet i spissen. Er det nokre av dei forslaga som Framstegspartiet tidlegare har foreslått, og som no ligg på bordet igjen, som Arbeidarpartiet i lys av at dei ikkje har klart å løysa denne utfordringa, er villig til å vurdere å stemma for denne gongen, sånn at me kan få gjort noko med dei utfordringane som mange – òg arbeidarpartiordførarar – tek opp i samband med sekundærbusetjing? Det er ei stor utfordring for dei kommunane som får nye innbyggjarar og ikkje har ein økonomi som gjer at dei kan gje dei eit godt tilbod, noko som gjer at me har den situasjonen me ser på det sentrale austlandsområdet og i Østfold i dag.

Statsråd Kjersti Stenseng [13:49:39]: Vi vil stemme for forslag vi er for, og som jeg har sagt, deler jeg den bekymringen Fremskrittspartiet har løftet i flere runder om sekundærbosetting.

Vi vil avvente den utredningen vi har, og den rapporten vi får, for å se at de tiltakene vi da eventuelt fremmer eller stemmer for, er i tråd med både internasjonale og norske lover som vi er forpliktet til å følge.

Så har vi på gang et arbeid med en integreringserklæring, som vi mener er ett tiltak som skal virke sammen med de andre for å sørge for at vi får folk raskere i jobb. Jeg har tro på at den nye integreringsstønad kommer til å virke positivt på det aller, aller viktigste, som er å få folk i jobb og til å bli selvforsørget. Forslag fra Fremskrittspartiet som vi er enige med Fremskrittspartiet om, er jeg selvfølgelig positiv til.

Helge André Njåstad (FrP) [13:50:35]: Då oppfattar eg at det er ei opning for at forslag som Framstegspartiet har fremja på nytt – forslag som har vorte stemde ned når me har fremja dei tidlegare – no kan vurderast på nytt fordi ein ser at eigne forslag ikkje har verka, og at problemet er der.

Tidlegare ordførar i Sarpsborg, som no er fylkesordførar, Sindre Martinsen-Evje, har sagt at dagens integreringspolitikk er feilslått. Det er ein påstand Framstegspartiet er einig i. Om statsråden er einig med sin eigen partifelle i at dagens system er feilslått, veit eg ikkje, men det kan me kanskje få eit svar på.

Det begynner å hasta med ikkje berre å greia ut og snakka, men faktisk òg å stemma for forslag. Er statsråden einig i at hadde Framstegspartiets forslag vorte vedtekne tidlegare, hadde dette problemet vore mindre, og at me no treng meir forpliktande vedtak og ikkje berre utgreiingar, skal me få løyst sekundærbusettingsproblemet?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:51:25]: Jeg skal være forsiktig med å vurdere forslag uten at representanten er helt presis på hvilke forslag han viser til.

Jeg har lyst til å gjenta at regjeringen ikke sitter rolig og ser på utviklingen og vurderer situasjonen nøye. Vi har lagt fram et forslag med en ny integreringsstønad som er en stor omlegging. Vi kommer med forslag til en integreringserklæring som stiller tydelige forventninger til dem som kommer hit til landet. Vi har satt i gang et arbeid for å forebygge sekundærbosetting, og vi har også skjerpet anmodningskriteriene for kommunene som nå skal ta imot og bosette flere. Jeg mener det er mange tiltak som er i gang.

Så må vi kombinere det med å gi folk muligheten til å lykkes i landet vårt: at vi har god nok språkopplæring, at vi senker terskelen i arbeidslivet for at man kan komme inn om man ikke har sterk tilknytning til norsk arbeidsliv og kanskje en cv som er akkurat slik arbeidsgivere trenger. Vi må gjøre mange ting i hop for at vi skal lykkes bedre med integreringen enn det vi har gjort til nå.

Spørsmål 26

Finn Krokeide (FrP) [13:52:43]: «Kan regjeringen konkret redegjøre for hvilke evalueringer og indikatorer den bruker for å måle effekten av dagens politikk mot sekundærbosetting, og om regjeringen anser det nødvendig å utvikle nye mål eller indikatorer som bedre fanger opp både økonomiske og integreringsmessige konsekvenser på kommunalt nivå?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:53:07]: Regjeringen baserer politikken sin på et bredt kunnskapsgrunnlag. Ifølge OECD har Norge det mest omfattende analysegrunnlaget om bosetting, sekundærflytting og integrering av flyktninger blant OECD-landene. Statistisk sentralbyrå utarbeider flere monitorer på oppdrag for Arbeids- og inkluderingsdepartementet, bl.a. en monitor som beskriver og analyserer sekundærflytting blant personer med flyktningbakgrunn. Her ser SSB på ulike indikatorer og kjennetegn ved flyktninger, fylker og kommuner, og analysene ser bl.a. på omfang av flytting og integreringsutfall.

Enkelte monitorer gjør også dypdykk og ser på forskjeller i økonomiske levekår for flyktninger før og etter flytting. Årets monitor skal bl.a. se nærmere på tilknytning til arbeidsmarkedet og bruk av ulike velferdsytelser.

I tillegg har vi en rekke analyser fra andre forskningsmiljøer om flyttemønstre, kommuner og integreringsutfall blant flyktninger. Den siste dypdykkstudien om årsaker til og konsekvenser av sekundærflytting blant flyktninger ble publisert av Fafo i 2025.

Jeg kan ikke i løpet av min tilmålte tid nå konkret gjøre rede for alle de ulike indikatorene og evalueringene som regjeringen bruker for å måle effekten av dagens politikk og utvikle nye målrettede tiltak. Statistikk, analyser og evalueringer er også tilgjengelige på IMDi's hjemmesider, der det ligger mye kunnskap om årsakssammenhenger og statistikk fra de ulike kommunene.

Det jeg kan forsikre om, er at regjeringen tar tak i integreringsutfordringene med tiltak som er basert på kunnskap, og det er viktig for å treffe så godt som mulig. Det arbeides kontinuerlig med å utvikle mål og indikatorer for å fange opp trender og konsekvenser for kommunene, staten og flyktningene selv. Arbeidet med en monitor om segregering for utsatte områder skal gi oss bedre kunnskap om hvilke tiltak som skal iverksettes for å motvirke negativ utvikling med mer segregering, marginalisering og utenforskap.

Som nevnt ved en rekke anledninger i denne salen jobber regjeringen aktivt med å utvikle målrettede tiltak for å begrense uønsket sekundærflytting og bistå kommuner som opplever høy tilflytting. I områder med

sammensatte levekårsutfordringer samarbeider vi også godt med kommunene gjennom områdesatsinger.

Finn Krokeide (FrP) [13:55:43]: Takk for svaret.

Jeg vil vise til en pressemelding fra regjeringen av 14. januar i år, hvor det står følgende:

«Når en flyktning blir bosatt får kommunen integreringstilskudd i fem år og tilskuddet følger flyktningen. I integreringstilskuddsperioden er det begrensninger for flyktninger å flytte til en annen kommune dersom de har behov for introduksjonsstønad og sosiale tjenester. Om man likevel flytter kan man miste sosialhjelp i dag. Det er særlig etter de første fem årene at det skjer såkalte sekundærflyttinger.»

Da er mitt spørsmål: Hva tenker statsråden er den viktigste grunnen til at det er særlig etter de første fem årene at sekundærflyttingene skjer?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:56:26]: De første fem årene får man et introduksjonsløp når man blir bosatt i en kommune, man får språkopplæring, man får arbeidsrettet oppfølging, og man får et tilskudd som – som representanten helt riktig sier – følger den kommunen. Da er det slik at dersom man vil flytte til en annen kommune, kan kommunen si nei til at man får den støtten. Det tror jeg er en åpenbar årsak til at man blir værende i den kommunen. Mange vil oppriktig også bli der, lære seg språket og bli en del av lokalsamfunnet, men de aller fleste flyktninger i Norge er avhengige av å få et introduksjonstilskudd for å kunne delta på norskopplæring og følge et løp som gir best mulig integrering.

Finn Krokeide (FrP) [13:57:15]: Den viktigste forutsetningen for omfanget av sekundærflytting av flyktninger og de mangefasettede utfordringene kommunene med stor sekundærttilflytting står overfor, er hvor stor asylinnvandring vi har til Norge. Mitt spørsmål er derfor: Er statsråden enig i at det viktigste grepet som kan tas for å redusere framtidige sekundærflyttinger, er å begrense asylinnvandringen til Norge så mye som mulig?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:57:47]: Norge skal ikke ta imot flere enn vi klarer å integrere på en god måte. Nå ser vi at vi på mange områder ikke har lyktes godt nok med integreringen, ikke minst fordi såpass mange med innvandrerbakgrunn og flyktninger står utenfor arbeidslivet.

Det vi har gjort de siste årene, og som kommunene har gjort en formidabel jobb med, er å bosette ukrainere som har kommet hit fra krig i Europa. Det har vært helt nødvendig og riktig. Likevel melder ganske mange kom-

muner nå om at det er utfordrende å bosette for innværende år, nettopp på grunn av press på kommunale tjenester og boliger.

Det jeg er enig med representanten i, er at vi må se innvandringen i sammenheng med integreringen, for vi skal ha kontroll ved grensene, og vi skal ikke ta imot flere enn vi klarer å integrere på en god måte.

Spørsmål 27

Sebastian Saltrø Ytrevik (FrP) [13:58:45]: «I lys av Fremskrittspartiets representantforslag om å innføre bosettingsstopp i kommuner hvor ikke-vestlige innvandrere utgjør mer enn en gitt andel av befolkningen, kan vi be statsråden konkret forklare hvorvidt regjeringen vurderer at det bør være mulig for Stortinget å sette slike kriterier, og hva regjeringen mener er nødvendig for å sikre en bærekraftig og målrettet bosettingspolitikk?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:59:12]: Prinsippet om styrt, spredt, rask og treffsikker bosetting ligger til grunn for regjeringens integreringspolitikk. Styrt bosetting innebærer at flyktninger ikke selv kan velge hvor de skal bo den første tiden. Spredt bosetting vil si at flyktninger skal bosettes over hele landet og i kommuner av ulik størrelse. Rask bosetting betyr at flyktninger bosettes så raskt som mulig etter innvilget oppholdstillatelse. Treffsikker bosetting innebærer bosetting i kommuner der det også er tilbud om kvalifisering, utdanning, arbeid og andre tjenester.

Regjeringen vil unngå at flyktninger blir bosatt i områder med store levekårsutfordringer og en høy andel innbyggere med innvandrerbakgrunn. Det følger vi bl.a. opp gjennom anmodningskriteriene for bosetting, som er skjerpet for innværende år. Det skal tas hensyn til høy innvandrerandel og sekundærflytting.

Det er kommunene som beslutter hvordan de ønsker å svare på anmodningen, og det er kommunene som avgjør hvor i kommunen flyktninger blir bosatt. De siste fire årene er det bosatt over 100 000 flyktninger fra Ukraina og andre land i nær alle landets kommuner. En absolutt bosettingsstopp for kommuner med høy andel innvandrere vil i tider da mange skal bosettes, føre til at flere blir boende i mottak i lang tid, og det vil ta lengre tid før flyktninger blir selvforsørget.

Det jobbes med flere tiltak for mer treffsikker bosetting og med å begrense uønsket sekundærflytting. Der er vi i gang med et arbeid jeg har redegjort for litt tidligere, som representanten sikkert hørte, og så må vi vurdere hva som er mulig, og hva som er klokt. Det vi gjør, må også være i tråd med nasjonale og folkerettslige forpliktelser.

En bærekraftig og målrettet bosetting må sees i sammenheng med innvandringspolitikken, boligpolitikken og arbeids- og velferdspolitikken. Målrettet bosetting må også være basert på god kunnskap om flyktninger, kommuner og arbeidsmarkedet i de enkelte deler av landet vårt.

Sebastian Saltrø Ytrevik (FrP) [14:01:19]: Jeg savner fortsatt et konkret svar fra statsråden på hva hun mener Stortinget skal kunne gjøre med den feilslåtte integrerings- og bosettingspolitikken som har blitt ført for ikke-vestlige innvandrere de siste årene i dette landet. Mener regjeringen prinsipielt at Stortinget kan fastsette nasjonale kriterier for bosetting, f.eks. knyttet til andel innvandrere, kapasitet i tjenester eller integreringsresultater, eller er regjeringens syn at slike vurderinger utelukkende skal ligge hos kommunene? Dersom regjeringen mener at dagens modell allerede er bærekraftig, hvilke konkrete indikatorer bruker man for å vurdere om en kommune faktisk tåler ytterligere bosetting før man eventuelt sier stopp, og hva er grensen?

Statsråd Kjersti Stenseng [14:02:08]: Norge har forpliktet seg til å ta imot folk som søker om beskyttelse i landet. Alle som får innvilget oppholdstillatelse, må bo i en kommune. Jeg tror nok at bosettingsstopp vil føre til at flere flyktninger blir boende i mottak over lengre tid, særlig i en periode nå når vi trenger at mange bosettes. Det er kommunene selv som beslutter hvordan de ønsker å svare på anmodningen fra IMDi. Det er frivillig for kommunene å bosette. Det er også kommunene selv som avgjør hvor i kommunen de ønsker å bosette.

Jeg har tro på at det er de lokalt folkevalgte som kjenner sin kommune best, og som kan vurdere hva som er riktig nivå for sin kommune, og også hvor flyktninger skal bosettes. Derfor oppfordrer regjeringen kommunene til å unngå at nyankomne flyktninger bosettes i bl.a. levekårsutsatte områder.

Vi gjennomfører en rekke tiltak for å sørge for at vi lykkes bedre med integreringen. Jeg er opptatt av at vi klarer å gjøre begge deler samtidig: peke på det som er utfordrende, men også gi flyktninger muligheten til å lykkes i Norge.

Sebastian Saltrø Ytrevik (FrP) [14:03:17]: Jeg undres over hva regjeringen egentlig har tenkt å gjøre for å få bukt med integrerings- og bosettingsproblemene vi i dag ser på Østlandet. I Oslo er det flere bydeler hvor 50 pst. av beboerne har innvandrerbakgrunn. Det kan statsråden umulig mene er en god integreringspolitikk. Oslo er bare ett eksempel. Vi kunne også snakket om Drammen, vi kunne snakket om Sarpsborg, vi kunne snakket om Lillestrøm, Sandefjord og Larvik – alle kommuner som opplever et stort press på sine sosiale tje-

nester, fordi bosettingspolitikken og integreringspolitikken virkelig har slått feil.

Når man ser at den politikken som har blitt ført, har skapt det høye presset på kommunene, burde regjeringen snart reagere. Hva skal regjeringen nå gjøre for å lette presset på kommunene, som er blitt satt i en umulig situasjon som resultat av den naive bosettingspolitikken som er blitt ført av regjeringen?

Statsråd Kjersti Stenseng [14:04:14]: Jeg kan godt gjenta for representanten helt konkrete og målrettede tiltak regjeringen har satt i gang, og som jeg tror jeg har gjentatt ganske mange ganger i salen her. Det er altså en rekke tiltak, bl.a. en stor omlegging av integreringsstøtten, som jeg mener vil gi mye bedre insentiver for å lykkes i det vi ikke har lykkes godt nok med. Det er i utgangspunktet ikke et problem for Arbeiderpartiet – i motsetning til for Fremskrittspartiet – at folk kommer hit til landet, men vi er opptatt av at de skal kunne forsørge seg selv, være godt integrert og lære seg norsk. Det har vi lagt fram helt konkrete tiltak for å lykkes bedre med.

Representanten nevner Oslo som eksempel. Vi har skjerpet anmodningskriteriene. Det er Oslo kommune som selv bestemmer hvor mange de vil ta imot og bosette, og hvor i Oslo flyktninger skal bosettes. Vi skal fortsette arbeidet sammen med kommunene for å se på hvordan vi kan sørge for at vi både lykkes bedre med integreringspolitikken og bosetter i områder som ikke har store levekårsutfordringer.

Presidenten [14:05:15]: Vi går da til spørsmål 17.

Spørsmål 17

Presidenten [14:05:18]: Dette spørsmålet, fra representanten Liv Gustavsen til klima- og miljøministeren, er overført til landbruks- og matministeren som rette vedkommende.

Liv Gustavsen (FrP) [14:05:30]: «I behandlingen av Meld. St. 13 (2020–2021) Klimaplan for 2021–2030 sluttet et flertall på Stortinget seg til en merknad om at det skulle utarbeides en handlingsplan for økt karbonlagring i skog. Denne handlingsplanen er etter det jeg kan se, fortsatt ikke lagt fram eller satt i verk.

Når vil regjeringen ferdigstille og iverksette handlingsplanen for økt karbonlagring i skog?»

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:06:18]: Jeg takker for spørsmålet.

Skogen er viktig for å binde karbon. FNs klimapanel sier at skogen har to tydelige oppgaver i klimasammenheng. Det er å bruke mer råstoff fra skogen, sånn som med de talerstolene vi har her i Stortinget, fantastisk

flotte produkter som er laget av nettopp råvaren fornybart skogmateriale, og så må vi sørge for å plante enda mer skog, slik at vi løpende kan binde enda mer karbon i produksjon av trevirke.

Det årlige CO₂-opptaket i norske skoger har vært fallende de 20–30 siste årene som følge av lav aktivitet, men det skal vi nå snu. Det årlige opptaket er høyt, men det er fortsatt stort potensial, i tråd med det representanten påpeker. Opptaket er nå på om lag 19 millioner tonn CO₂ per år. Den historiske årsaken til at det har stagnert litt, er at mye av den skogen som nå er voksen, som vi kaller hogstmoden, ble plantet rett etter krigen. Da må vi også sørge for å plante på nytt når det hogges, og det er både klima- og miljøministeren, som spørsmålet opprinnelig var stilt til, og jeg som landbruks- og matminister opptatt av.

Det er veldig bra å diskutere handlingsplaner, men enda bedre er reell handling, og det er klima- og miljøministeren og jeg i gang med å sette i verk. Derfor har vi sendt et felles brev til norske kommuner og minnet om at det er en plikt i tråd med skogbruksloven å fornye og plante etter at det hogges, sånn at vi også kan gjøre det som våre forfedre gjorde etter krigen: binde mer karbon løpende i skogproduksjon.

Vi må også fortsette den gode forvaltningen av norske skoger. Forrige uke kom det gode tall på at det nå er den høyeste aktiviteten på det vi kaller ungskogpleie siden tusenårsskiftet. Det er konkrete resultater av skogpolitikk som gir tilskudd til å drive ungskogpleie, dvs. at vi rydder bort busk og kratt, så de trærne som skal binde store mengder karbon, får vokse seg store, at de får nok areal, lys og næring. Den største økningen skjer i Oslo, Akershus, Buskerud og Østfold, hvor aktiviteten har økt med 23 200 dekar.

Vi kommer tilbake med skogpolitikk i regjeringens årlige klimastatus og -plan, og det samme som en del av de statsbudsjettforslagene vi legger fram. I Stortingets vedtak før jul ble det en ytterligere påplussing nettopp til klimatiltak i skog, hvor tettere planting og ungskogpleie inngår som en del av det en kan få tilskudd til.

Liv Gustavsen (FrP) [14:09:22]: Jeg hører statsråden bekrefte at de ikke er ferdig med den handlingsplanen som ble vedtatt i 2023, hvor man da hadde strek under at man skulle komme tilbake igjen raskt. Statsråden vet sikkert at jeg er fra Akershus, litt langt inne i skogen i Akershus, og jeg er veldig opptatt av skog. Skogeierne må, som andre næringsdrivende, ha forutsigbare rammevilkår for å planlegge for neste generasjon. Hvordan mener statsråden at skognæringen skal gjøre dette, når handlingsplanen for økt karbonlagring i skog fortsatt ikke er på plass, til tross for at tiltakene er godt utredet, og effektiviteten er godt kjent?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:10:16]: Som jeg var inne på, er effekten av å drive bl.a. ungskogpleie godt kjent, og det er derfor vi er så opptatt av å forsterke det arbeidet. Det er gledelig, både for representanten fra Akershus og for meg, som kommer fra Innlandet, at skogkulturaktiviteten nå øker nettopp i de to fylkene.

Så skal vi jobbe videre med å beskrive opptakspotensialet videre. Vi har et godt forskningsinstitutt i Norge som heter NIBIO, som kan være med og få fram enda bedre tall på det representanten etterspør. Her er vi overhodet ikke kommet i mål. Kanskje vi skal si det som Churchill: Dette er ikke slutten, det er ikke engang starten på slutten, men det kan være slutten på begynnelsen for å øke opptaket for skog i vår tid.

Det er vi levende engasjert i, og det er også derfor vi rekrutterer flere ungdom til å drive bl.a. ungskogpleie og planting.

Liv Gustavsen (FrP) [14:11:17]: Avslutningsvis vil jeg understreke at da den handlingsplanen ble vedtatt, var alle enige om at det var hastverk med å få den ut og ferdig, sånn at de som driver næring med skog, har noe å forholde seg til. Det er veldig viktig.

Statsråden nevnte selv at karbonopptaket hadde gått ned. I 2024 var det altså 20,2 millioner tonn CO₂ per år, og nå er det rundt 19 – statsråden sa tallet, men jeg husker ikke hva det var. Mener statsråden at dette er i tråd med Stortingets flertallsmelding om rask iverksetting av tiltaket for økt karbonopptak i skog, at regjeringen faktisk følger opp det med å bruke så lang tid på å gjennomføre en handlingsplan?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:12:08]: Jeg må gjenta at når vi setter rekord siden år 2000 i faktisk gjennomført skogkulturarbeid, er det en praktisk gjennomføring av å forvalte skogen for fremtiden.

Klimamålene er langsiktige, og vi skal se på dette i et hundreårsperspektiv. Regjeringen har varslet, i fjorårets klimamelding, at vi vil arbeide med å fastsette et langsiktig klimamål for forvaltet skog. Klima- og miljøministeren og jeg har bedt om at våre direktorater sammen kan utrede et slikt langsiktig klimamål for forvaltet skog. Målet må settes ut fra hva som er et realistisk nivå for økt opptak, som jeg har vært innom, og reduserte utslipp. Regjeringen vil komme tilbake til dette på egnet måte når vi har forslaget klart.

Her skjer det mye både på plansiden og ikke minst i praktisk, konkret handling, som til sjuende og sist er det aller viktigste.

Presidenten [14:13:12]: Da går vi tilbake til den ordinære rekkefølgen for spørsmålene og går til dagens siste spørsmål.

Spørsmål 28

Hanne Beate Stenvaag (R) [14:13:25]: «Landbruks- og matdepartementet har nettopp svart Tromsø kommune at boplikt ikke kan brukes som virkemiddel for regulering av korttidsutleie.

Hva er grunnen til å velge å tolke bruk av boliger til turister som næring, framfor som fritidsformål, og hvilke virkemidler har kommunen og departementet i praksis for å kunne skille korttidsutleie fra fritidsformål?»

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:13:54]: Jeg takker for et godt spørsmål.

De såkalte nullgrenseforskriftene er gitt med hjemmel i konsesjonsloven og kan innføres i den enkelte kommune. Reglene omtales ofte som forskrift om boplikt. Forskriften skal hindre at bruken av helårsboliger endres til fritidsformål. Den som overtar en helårsbolig og skal bruke den til fritidsformål, må søke konsesjon. Spørsmålet fra Tromsø kommune var om forskriften kan brukes for å begrense uønsket korttidsutleie.

Jeg oppfatter at noen kommuner vil unngå en utvikling med omfattende korttidsutleie, og jeg er – i likhet med regjeringen – opptatt av at kommunene bør ha gode virkemidler for å oppnå dette. Dagens konsesjonsregler, herunder lokal forskrift, gjelder likevel ikke i slike tilfeller. Jeg vil peke på at det ikke er noen klar grense for når bruken som helårsbolig opphører. Boplikt hjemlet i forskrift etter konsesjonsloven er oppfylt når noen er registrert i folkeregisteret som bosatt i helårsboligen. Et vilkår for slik registrering er at man overnatter der mer enn 50 pst. av nettene. Leies boligen ut fortløpende året rundt i mer enn seks måneder til noen som ikke er registrert bosatt, må boligen anses som utleiebolig, ikke helårsbolig. I slike tilfeller er det nærliggende å karakterisere bruken som næring.

En bruksendring fra bolig til utleie endrer heller ikke karakter hvis sluttbrukeren, leietakeren, bruker den til ferieformål. I en del tilfeller brukes dessuten korttidsutleie til leietakere som bruker boligen i forbindelse med arbeidsopphold. Som landbruks- og matminister har jeg ikke førstelinjeansvaret for virkemidler som kan hindre korttidsutleie.

Hanne Beate Stenvaag (R) [14:16:05]: Takk for svar.

Jeg skjønner at her må man fordele hvem som har ansvar for hva, men samtidig står det i brevet fra departementet at korttidsutleie i sin rendyrkede form etter Landbruks- og matdepartementets vurdering er en endret bruk, fra helårsbolig til annen bruk.

Her er vi helt enige. Intensjonen med forskriften om boplikt er å forhindre at boliger i utsatte områder får endret bruk, fra helårsbolig til fritidsbolig. Tradisjonelt

har det handlet om hyttebruk, men da lovverket ble laget, fantes ikke Airbnb og korttidsutleie. Og problemstillingen er ganske lik, for i byer, som f.eks. i Kragerø eller i Røros, ville problemstillingen i dag – hvis man ikke allerede hadde hatt boplikt – vært like mye korttidsutleie som hytteformål.

Jeg lurar på: Ser ikke statsråden at problematikken her er ganske lik?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:17:12]: Som jeg sa, jeg takker for et godt spørsmål.

Etter mitt syn er det grunn til å følge nøye med på omfanget av korttidsutleie, og å utvikle virkemidler som er egnet til å hindre uheldige følger av slik utleie, og regjeringen er i gang med konkrete tiltak. Kommunal- og distriktsdepartementet, som har ansvaret for plan- og bygningsloven, har allerede varslet flere grep. Det ene er å gi kommunene tydeligere hjemmel til å kreve opplysninger fra utleieplattformer, slik representanten er inne på, og at utleier må gi opplysninger om antall utleieforhold og -døgn ved mistanke om ulovlig korttidsutleie. Det andre er en mulighet for kommunene til selv å regulere korttidsutleie lokalt. Jeg oppfatter at tiltakene som er under utredning, kan gjøre muligheten for å følge opp ulovlig korttidsutleie mer effektiv enn i dag. Etter det jeg er kjent med, utelukker heller ikke Kommunal- og distriktsdepartementet at det kan være aktuelt med enda flere grep.

Hanne Beate Stenvaag (R) [14:18:17]: Takk for svar.

Selv om det er varslet andre tiltak fra Kommunal- og distriktsdepartementet, mener jeg fortsatt at man bør gå inn og vurdere og se på regelverket knyttet til boplikt. Boplikten er oppfylt ved at noen er folkeregistrert som bosatt på eiendommen, eller at noen leier. Hvis man skal måle om noen bor der eller ikke, må man jo se om det er noen som er folkeregistrert der, og man kan eventuelt sjekke om man faktisk bor der mer enn 50 pst. Dette vil jo være akkurat den samme problemstillingen. Man vet ikke om boligen er brukt til korttidsutleie, for man leier jo ikke på vanlig måte, og det vil ikke da være noen som er folkeregistrert på adressen.

Dette går over i hverandre, og derfor lurar jeg på: Er statsråden villig til å gå inn i denne problematikken, heller enn bare å avvise den, slik som det blir gjort i dag?

Statsråd Nils Kristen Sandtrøen [14:19:22]: Jeg har overhodet ikke avvist noen problematikk. Jeg har tvert imot redegjort for at dette er en aktuell problemstilling, og jeg kan knytte ytterligere to kommentarer til dette.

I EU er utfordringene med korttidsutleie satt på dagsordenen, og det er her, som representanten nevner, store internasjonale plattformer. EU skal i slutten av 2026 presentere en lovgivningspakke for å støtte opp

om oppføring av rimelige boliger, som også vil inneholde nye regler om korttidsutleie. Det er ikke sikkert at alle representantene fra Rødt er enig i at vi skal se på gode ideer fra EU, men her tror jeg det kan komme et spennende arbeid, noe vi i regjeringen i hvert fall har tenkt å følge tett.

Så vil jeg som landbruks- og matminister også gi representanten helt rett i at konsesjonslovgivning og boplikt er viktig. På mitt område er det noe av grunnlaget for at vi kan rekruttere flere unge bønder, som får muligheten til å kjøpe seg gård. I løpet av vår tid har det kommet til 1 300 flere bønder under 40 år. Det er en utvikling som vi skal forsterke, og da trenger vi boplikt og konsesjonsregler.

Presidenten [14:20:30]: Med det er sak nr. 2, ordinær spørretime, avsluttet.

Sak nr. 3 [14:20:33]

Referat

Presidenten [14:20:33]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 14.21.

